

ΕΣΘΗΡ ΣΟΛΟΜΩΝ

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Μουσειολογίας

Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

ΚΑΙ

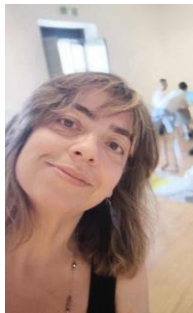
ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

ΑΘΗΝΑ

2024

Η **Εσθήρ Σολομών** είναι Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Μουσειολογίας στο Τμήμα Εικαστικών Τεχνών και Επιστημών της Τέχνης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Σπούδασε αρχαιολογία, μουσειολογία και κοινωνική ανθρωπολογία στα Πανεπιστήμια Ιωαννίνων, Φλωρεντίας, Sheffield και Λονδίνου (UCL). Έχει εργαστεί ως μουσειολόγος και επιμελήτρια εκθέσεων σε μουσεία στην Ελλάδα και το εξωτερικό και έχει εκπονήσει σειρά μελετών, δημοσιευμένων σε βιβλία, πρακτικά συνεδρίων, διεθνή και ελληνικά περιοδικά και συλλογικούς τόμους, ενώ έχει διδάξει μουσειολογία στο Τμήμα Ιστορίας και Θεωρίας της Τέχνης στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών και εφαρμοσμένη δημόσια ιστορία στο μεταπτυχιακό Πρόγραμμα «Δημόσια Ιστορία» του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου. Από το 2018 συντονίζει το μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων «Επιμέλεια Εκθέσεων: Θεωρητικές και Πρακτικές Προσεγγίσεις». Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα αφορούν την επιμέλεια εκθέσεων, τη δημόσια ιστορία και την εμπλοκή των κοινοτήτων στις δράσεις των μουσείων, τις μουσειακές αναπαραστάσεις του παρελθόντος, τις υλικές αποτυπώσεις της κοινωνικής μνήμης και ταυτότητας, τον πολιτιστικό τουρισμό και τις εθνογραφικές προσεγγίσεις της πολιτιστικής κληρονομιάς. Το βιβλίο της *Contested Antiquity: Archaeological Heritage and Social Conflict in Modern Greece and Cyprus* εκδόθηκε στις ΗΠΑ από τον εκδοτικό οίκο Indiana University Press.

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ:

estersol@hotmail.com

esolomon@uoi.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΣΠΟΥΔΕΣ

1.1. ΕΙΔΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ (επιλογή)

2. ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ, ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΡΓΟ

2.0. ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ

2.1. ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ/ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΕΡΓΟ (2011-2024)

2.1.A. ΣΕ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

- I. Διδασκαλία στο Τμήμα Πλαστικών Τεχνών και Επιστημών της Τέχνης, Σχολή Καλών Τεχνών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων (28/2/2011 μέχρι σήμερα)
- II. Διδασκαλία (με ανάθεση) στο Τμήμα Θεωρίας και Ιστορίας της Τέχνης, Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών, Αθήνα (Οκτώβριος 2013-Σεπτέμβριος 2014)
- III. Σχεδιασμός και επίβλεψη μουσειοπαιδαγωγικών προγραμμάτων προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών σε μουσεία και μνημεία των Ιωαννίνων
- IV. Ομιλίες προσκεκλημένων επιστημόνων στο πλαίσιο των μαθημάτων μου (επιλογή)
- V. Διοργάνωση εκπαιδευτικών εκδρομών και εκπαιδευτικών ασκήσεων σε μουσεία, biennale και περιοδικές εκθέσεις μουσείων και γκαλερί για προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές
- VI. Συμμετοχή σε διοικητικές επιτροπές
- VII. Εποπτεία φοιτητών κατά την πρακτική τους άσκηση
- VIII. Εποπτεία πτυχιακών εργασιών

2.1.B. ΣΕ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

- I. Διδασκαλία στο ΜΠΣ «Ιστορία και Θεωρία της Τέχνης- Επιμέλεια Εκθέσεων»
- II. Επίβλεψη διπλωματικών εργασιών (επιλογή):
- III. Μέλος τριμελών επιτροπών εποπτείας και εξέτασης μεταπτυχιακών διπλωματικών εργασιών
- IV. Επίβλεψη διδακτορικών διατριβών και συμμετοχή σε τριμελείς επιτροπές διδακτορικών διατριβών
- V. Μέλος επταμελών επιτροπών εξέτασης διδακτορικών διατριβών
- VI. Μέλος τριμελών επιτροπών επίβλεψης και εξέτασης διπλωματικών εργασιών μεταπτυχιακών φοιτητών άλλων Τμημάτων ή άλλων Πανεπιστημίων

- VII.** Εποπτεία φοιτητών κατά την καταγραφή συλλογών, τη συγκρότηση αρχείων προφορικών μαρτυριών και την επιμέλεια μόνιμων εκθέσεων και συλλογών
- VIII.** Κατάρτιση προγράμματος νέου ΜΠΣ του Τμήματος Εικαστικών Τεχνών και Επιστημών της Τέχνης

2.2 ΕΠΙΜΕΛΗΤΙΚΗ ΔΡΑΣΗ (1997-2024)

- I.** Επιμέλεια και συνεπιμέλεια εκθέσεων, μουσειολογικές μελέτες
- II.** Συμμετοχή σε εικαστικά project
- III.** Μουσειακές ακτιβιστικές δράσεις: Διοργάνωση & συμμετοχή

2.3. ΑΛΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ (2011-2024)

- I.** Διοργάνωση συμποσίων, σεμιναρίων, κύκλων διαλέξεων
- II.** Μέλος της επιστημονικής επιτροπής συνεδρίων
- III.** Εταίρος του Βρετανικού Μουσείου (ITP 2015)-
- IV.** Σύμβουλος/ συνεργάτης μουσειακών οργανισμών- Σύμβουλος του νέου Μουσείου Ολοκαυτώματος Ελλάδας
- V.** Αξιολογήτρια χρηματοδοτούμενων ερευνητικών προτάσεων
- VI.** Επιστημονική υπεύθυνη ερευνητικών προγραμμάτων
- VII.** Συμμετοχή σε ερευνητικές ομάδες και επιστημονικές ενώσεις
- VIII.** Κριτής και αναγνώστης πανεπιστημιακών εγχειριδίων και άρθρων (peer-reviewer), μέλος συντακτικών επιτροπών επιστημονικών περιοδικών για θέματα μουσειολογίας, σπουδών υλικού πολιτισμού και πολιτιστικής διαχείρισης

3. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΣΥΝΕΔΡΙΑ (1997-2024)

- I.** Συμμετοχές σε συνέδρια (με εισήγηση)
- I.a.** Συμμετοχές (χωρίς εισήγηση) σε διεθνείς επιστημονικές συναντήσεις (επιλογή)

4. ΟΜΙΛΙΕΣ - ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ – ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ ΒΙΒΛΙΩΝ- PODCASTS - ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ (2004-2024)

- I.** Ανοιχτές ομιλίες – διαλέξεις (επιλογή)
- II.** Παρουσιάσεις βιβλίων

III. Podcasts

IV. Σεμινάρια σε μεταπτυχιακά προγράμματα άλλων πανεπιστημίων και ακαδημαϊκά θερινά σχολεία

V. Διοργάνωση σεμιναρίων και εργαστηρίων (workshops) για μουσειακούς επαγγελματίες και εκπαιδευτικούς

5. ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

A. ΒΙΒΛΙΑ

A1. ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΙΔΙΚΟΥ ΤΕΥΧΟΥΣ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ

B. ΑΡΘΡΑ ΣΕ ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ

Γ. ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΣΕ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΥΣ ΤΟΜΟΥΣ

Δ. ΑΡΘΡΑ ΣΕ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

E. ΛΗΜΜΑΤΑ ΣΕ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΕΣ

ΣΤ. ΠΟΣΤΕΡ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ ΚΑΙ ΚΡΙΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΣΕ ΚΑΤΑΛΟΓΟΥΣ ΕΚΘΕΣΕΩΝ, ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΚΑΙ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

Z. ΕΡΓΟ ΥΠΟ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΜΗ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝ ΣΕ ΚΡΙΣΗ

1. ΣΠΟΥΔΕΣ

- 1992** **Πτυχίο Αρχαιολογίας** από το Τμήμα Ιστορίας-Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.
(Τιμητική Υποτροφία Ι.Κ.Υ 1988-1989).
- 1992** Πρόγραμμα **ERASMUS**. Πανεπιστήμιο Φλωρεντίας, Φιλοσοφική Σχολή, κατεύθυνση αρχαιολογίας και ιστορίας της τέχνης.
- 1994** **Μεταπτυχιακό δίπλωμα (MASTER) στην Προϊστορική Αρχαιολογία** (Master of Arts in Archaeology and Prehistory). Πανεπιστήμιο του Sheffield, Τμήμα Αρχαιολογίας.
- 1997** **Δίπλωμα στη Διοίκηση και Οργάνωση Μουσείων και Πινακοθηκών** (Diploma di Specializzazione in Museologia per Tecnico-Gestore Musei e Pinacoteche). Università Internazionale dell'Arte, Φλωρεντία. (Υπότροφος του ιταλικού κράτους).
- 1999** **Μεταπτυχιακό δίπλωμα (MASTER) στη Μουσειολογία** (Master of Arts in Museum Studies). Ινστιτούτο Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου του Λονδίνου (University College London). (Υπότροφος του Ι.Κ.Υ στο γνωστικό αντικείμενο της Μουσειολογίας).
- 2007** **Διδακτορικό δίπλωμα (PhD)** στην Ανθρωπολογία του Μουσείου. (PhD in Museum Anthropology). Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Πανεπιστημίου του Λονδίνου (University College London). (Υπότροφος του Ι.Κ.Υ στο γνωστικό αντικείμενο της Μουσειολογίας).

1.1. ΕΙΔΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

[επιλογή]

1. «Χρήση των πολυμέσων σε πολιτιστικούς οργανισμούς». Μεταπτυχιακή επιμόρφωση (Οκτώβριος-Δεκέμβριος 1994, 300 ώρες. Υπουργείο Παιδείας [ΚΕ.ΜΕ.Α] και Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών).
2. «Οικονομία και Πολιτισμός». Μεταπτυχιακά σεμινάρια. (Fabbrica Europa, Φλωρεντία, χειμώνας 1996-1997).
3. «Αναγεννησιακή γλυπτική και σχολικό κοινό». Σεμινάριο του Εκπαιδευτικού Τμήματος της Πινακοθήκης Uffizi. (Φλωρεντία, Φεβρουάριος 1998).
4. Κατάρτιση ξεναγών σε απτικές εκθέσεις (*visite tattili*) για επισκέπτες τυφλούς ή με προβλήματα όρασης. Οργάνωση: Εταιρεία V.A.M.I. (Volontari Associati Musei Italiani), Μουσείο Marino Marini. (Φλωρεντία, φθινόπωρο-χειμώνας 1996-97).
5. Εργαστήριο «*Quale pubblico per il museo?*» - Ιταλοί και Γάλλοι επιμελητές μουσείων συζητούν για τον προσδιορισμό του μουσειακού κοινού και τις τεχνικές προσέγγισής του. (Bologna, Μάρτιος 1997).
6. Εκπαίδευση των νέων αρχαιολόγων-μουσειολόγων, μονίμων υπαλλήλων της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας (Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης και Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο, Αθήνα, Ιανουάριος-Φεβρουάριος 2006).
7. Συμμετοχή σε αρχαιολογικές ανασκαφές:

Στο LECCE ΤΗΣ ΝΟΤΙΑΣ ΙΤΑΛΙΑΣ (ανασκαφή και επιφανειακές έρευνες στη Μεσαπτική θέση Vaste στο Salento, με το Τμήμα Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου του Lecce, υπό τον καθ. Francesco d'Andria, καλοκαίρι 1991), στην ΑΝΩ ΤΟΥΜΠΙΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ και την ΠΟΤΙΔΑΙΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ (1989-91, ΙΣΤ΄ Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων Θεσσαλονίκης, υπεύθυνος Κων/νος Σουέρεφ), στο ΙΕΡΟ ΤΗΣ ΔΩΔΩΝΗΣ (Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, καθ. Σ. Δάκαρης, καλοκαίρι 1992), σε ΕΡΕΥΝΕΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΠΕΔΙΟΥ στο South Yorkshire της Αγγλίας (Πανεπιστήμιο Sheffield, 1993-94) & στην ΕΡΗΜΟ ΝΕΓΕΒ ΤΟΥ ΙΣΡΑΗΛ (Ανασκαφή στη βυζαντινή θέση Horvat Karkur υπό τη διεύθυνση του καθηγητή Χριστιανικής Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου της Beersheva, Pau Figueras, καλοκαίρι 1994 και 1995).

8. Σεμινάρια του Ινστιτούτου Επιμόρφωσης του Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης για εργαζομένους του δημοσίου τομέα: «Πολιτιστική Πολιτική και Εξωτερικές Σχέσεις» (24 ώρες, Φλεβάρης 2006) και «Δημόσια Διοίκηση και Πολιτιστική Διαχείριση» (40 ώρες, Μάιος 2006).

2. ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ, ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΡΓΟ (1994-2024)

ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ

- 1994-1996** Αρχαιολόγος με σύμβαση εργασίας στο Τμήμα Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων του Υπουργείου Πολιτισμού (Διεύθυνση Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων). Σχεδιασμός διαπολιτιστικών μουσειοπαιδαγωγικών δράσεων για παιδιά μουσουλμανικών οικογενειών σε μουσεία, ιστορικούς και αρχαιολογικούς χώρους του ιστορικού κέντρου της Αθήνας (Μουσείο Αρχαίας Αγοράς, Κεραμεικός, Μουσείο Ελληνικών Λαϊκών Μουσικών Οργάνων, Μουσείο Ιστορίας του Πανεπιστημίου Αθηνών, Μουσείο Ελληνικής Λαϊκής Τέχνης, Μουσείο Μελέτης Νεώτερης Κεραμικής κ.ά)
- 1997-1998** Μουσειολόγος με σύμβαση έργου στο Μουσείο της Οικίας του Μιχαήλ Αγγέλου στη Φλωρεντία (Museo Ente Casa Buonarroti). Εκπαιδευτικές δράσεις για όλες τις ηλικίες σε συνεργασία με το Εθνικό Μουσείο Γλυπτικής 'Bargello', την Galleria dell' Accademia, και τα παρεκκλήσια των Μεδίκων (Capelle Medicee-Sagrestia Nuova).
- 1996-1998** Μουσειολόγος της Εταιρείας V.A.M.I. (Volontari Associati Musei Italiani, Εταιρεία Εθελοντών Ιταλικών Μουσείων), στον τομέα διοργάνωσης εκθέσεων για τυφλούς επισκέπτες. Σχεδιασμός απτικών δραστηριοτήτων στο Μουσείο Σύγχρονης Γλυπτικής 'Marino Marini', στο Μουσείο του Καθεδρικού Ναού (Museo dell' Opera del Duomo) και τον ναΐσκο του Αλμπέρτι (Tempietto del Santo Sepolcro) του Palazzo Rucellai, Φλωρεντία.
- 1994-1996 & 2002** Συντάκτης στην Παιδική Εγκυκλοπαίδεια OXFORD-ΠΑΤΑΚΗΣ & του τόμου «ΕΛΛΑΔΑ», τελευταία έκδοση της Εγκυκλοπαίδειας «ΔΟΜΗ».
- Δεκ. 2005** Αρχαιολόγος-μουσειολόγος στο Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης
- Φεβ. 2011** (Κατόπιν γραπτού διαγωνισμού του ΑΣΕΠ για την πρόσληψη των πρώτων οκτώ αρχαιολόγων-μουσειολόγων του ελληνικού δημοσίου)
- Άσκηση μουσειολογικού έργου στους ακόλουθους τομείς δράσης του μουσείου: επιμέλεια περιοδικών εκθέσεων, συγκρότηση εκθεσιακού

εποπτικού υλικού, σχεδιασμός πολιτιστικών και μουσειοπαιδαγωγικών δράσεων για το ενήλικο κοινό, ερμηνεία συλλογών, οργάνωση σεμιναρίων για ποικίλες ομάδες κοινού, οργάνωση ημερίδων και θεματικών διαδρομών στις μόνιμες συλλογές του Μουσείου, προβολή του μουσειακού έργου, σχεδιασμός και διεξαγωγή ερευνών κοινού, κατάρτιση προτάσεων συνεργασίας με φορείς της Ελλάδος και του εξωτερικού, υλοποίηση προγραμμάτων της Διεύθυνσης Μουσείων του ΥΠΠΟ και συνεργασιών του Μουσείου με άλλους επιστημονικούς και πολιτιστικούς φορείς, διοργάνωση ετήσιων κύκλων πολιτιστικών εκδηλώσεων (Ημέρα Μουσείων, Νύχτα Μουσείων, Ευρωπαϊκές Ημέρες Πολιτιστικής Κληρονομιάς κ.ά.), υπεύθυνη συνεργασία με τον Σύνδεσμο Φίλων του Μουσείου, επόπτρια ασκούμενων φοιτητών μουσειολογίας από ελληνικά και ξένα πανεπιστημιακά ιδρύματα.

Μάιος 2009 Εκλογή (παμψηφεί) σε θέση Λέκτορα στο γνωστικό αντικείμενο της Μουσειολογίας, Τμήμα Εικαστικών Τεχνών και Επιστημών Τέχνης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.

2011

έως σήμερα **Μέλος ΔΕΠ του Τμήματος Εικαστικών Τεχνών και Επιστημών Τέχνης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων**

Διδασκαλία μαθημάτων σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο (*Μουσειολογία, Διαχείριση Πολιτιστικής Κληρονομιάς, Επιμέλεια Εκθέσεων, Μουσειοπαιδαγωγική*). Επίβλεψη και εξέταση διδακτορικών διατριβών, προπτυχιακών και μεταπτυχιακών διπλωματικών εργασιών σε θέματα μουσειολογικής έρευνας. Συμμετοχή σε συνέδρια στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Εποπτεία πρακτικών ασκήσεων φοιτητών σε μουσεία και ιστορικούς χώρους. Διοργάνωση εκπαιδευτικών επισκέψεων και δράσεων σε μουσεία, μνημεία και εκθέσεις στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Επιστημονικός εταίρος του Βρετανικού Μουσείου (2015). Σύμβουλος του Μουσείου Ολοκαυτώματος Ελλάδος στη Θεσσαλονίκη και άλλων μουσειακών οργανισμών. Συμμετοχή σε επιστημονικές εταιρίες και στη συντακτική επιτροπή περιοδικών επιστημονικών εκδόσεων. Κριτής περιοδικών και συλλογικών τόμων στα αντικείμενα της μουσειολογίας, της μουσειοπαιδαγωγικής και των σπουδών υλικού πολιτισμού. Συμμετοχή σε εκλεκτορικά σώματα και διοικητικές επιτροπές του Πανεπιστημίου. Μέλος του Ερευνητικού Εργαστηρίου Ιστορίας της Τέχνης του Τμήματος. Διοργάνωση συνεδρίων, ημερίδων, διαλέξεων, εργαστηρίων και σεμιναρίων σε συνεργασία με τα μεταπτυχιακά προγράμματα Μουσειολογίας, Πολιτιστικής Διαχείρισης κ.λπ. άλλων Πανεπιστημίων (Πάντειο, ΑΠΘ, Πελοποννήσου, Αιγαίου, Χαροκόπειο κ.α.), με μουσεία, Δήμους, Εφορείες Αρχαιοτήτων, Εφορείες Νεωτέρων Μνημείων, το Διεθνές Συμβούλιο Μουσείων (ICOM), τον Σύλλογο Ελλήνων Αρχαιολόγων, το Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών κ.ά. Επιμέλεια εκθέσεων και μουσειολογικός σχεδιασμός μόνιμων και

περιοδικών εκθέσεων. Διδασκαλία σε άλλα πανεπιστημιακά τμήματα (ΑΣΚΤ, ΑΠΘ, Δημοκρίτειο, ΕΑΠ).

- 2011** **Εκλογή σε θέση Λέκτορα Μουσειολογίας (παμψηφεί)**, Τμήμα Εικαστικών Τεχνών και Επιστημών Τέχνης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.
- 2013-2014** **Διδασκαλία με ανάθεση στο γνωστικό αντικείμενο της Μουσειολογίας**, Τμήμα Ιστορίας και Θεωρίας της Τέχνης, Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών (δύο εξάμηνα).
- 2015** **Εκλογή σε θέση Επίκουρης Καθηγήτριας Μουσειολογίας (παμψηφεί)**, Τμήμα Εικαστικών Τεχνών και Επιστημών Τέχνης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.
- 2018** **Μονιμοποίηση σε θέση Επίκουρης Καθηγήτρια Μουσειολογίας (παμψηφεί)**, Τμήμα Εικαστικών Τεχνών και Επιστημών Τέχνης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.
- 2018-2020** **Συνεργαζόμενο Εκπαιδευτικό Προσωπικό (ΣΕΠ)**, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών «Δημόσια Ιστορία».
- 2023** **Εκλογή σε θέση Αναπληρώτριας Καθηγήτρια Μουσειολογίας (παμψηφεί)**, Τμήμα Εικαστικών Τεχνών και Επιστημών Τέχνης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.

2.1. ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ/ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΕΡΓΟ (2011-2024)

2.1.A. ΣΕ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

I. Αυτόνομη διδασκαλία στο Τμήμα Εικαστικών Τεχνών και Επιστημών της Τέχνης, Σχολή Καλών Τεχνών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων (28/2/2011 μέχρι σήμερα)

1. Επιμέλεια Εκθέσεων

(ΣΤ΄ εξάμηνο - υποχρεωτικό)

Περιγραφή:

Πώς στήνουμε μια έκθεση; Το μάθημα στοχεύει στην εξοικείωση των φοιτητών με όλα τα στάδια που αφορούν στην οργάνωση, τον πρακτικό και νοηματικό σχεδιασμό, την υλοποίηση, τη λειτουργία αλλά και την αξιολόγηση μιας έκθεσης. Αξιοποιούνται στην πράξη θεωρητικοί προβληματισμοί γύρω από την αναπαραστατική λειτουργία και ερμηνευτική προσέγγιση των εκθέσεων, ζητήματα εκθεσιακής αφήγησης και παραγωγής εποπτικού υλικού αλλά και θέματα μουσειογραφικών επιλογών που σχετίζονται με την οργάνωση του εκθεσιακού χώρου, την αισθητική της έκθεσης, την πορεία των επισκεπτών, τη λειτουργία του φωτισμού, τη χρήση προθηκών και εποπτικών επιφανειών, τη δημιουργία οπτικοακουστικού υλικού κλπ. Στη διάρκεια του εξαμήνου, οι φοιτητές, ανάλογα με τα ενδιαφέροντά τους και τις επαγγελματικές τους φιλοδοξίες, αναλαμβάνουν ρόλους σε ένα μικρό εκθεσιακό έργο και καταθέτουν τον προβληματισμό τους σε μία σύντομη αναφορά (report).

2. Μουσειολογία I

(Δ΄ εξάμηνο - επιλογής)

Περιγραφή:

Το μάθημα συνιστά μια γενική εισαγωγή στο γνωστικό πεδίο της Μουσειολογίας, με σκοπό την εξοικείωση του φοιτητή με ζητήματα μουσειακής θεωρίας και πρακτικής. Επιχειρείται κριτική προσέγγιση της σημασίας, της ιστορίας και της λειτουργίας των μουσειακών αναπαραστάσεων μέσα από ποικίλες ιστορικές και ανθρωπολογικές οπτικές, ενώ οι φοιτητές μαθαίνουν για τους τρόπους διαχείρισης των μουσείων και των συλλογών τους μέσω μιας σειράς επισκέψεων σε εκθεσιακούς χώρους στα Γιάννενα, τη Θεσσαλονίκη και την Αθήνα. Σημαντικά θέματα που τίγονται στη διάρκεια των μαθημάτων είναι οι διαδικασίες επικοινωνίας με το κοινό, ιδεολογικά ζητήματα που σχετίζονται με την «κατανάλωση» του πολιτισμού, την εμπορευματοποίηση της μουσειακής εμπειρίας και τον ρόλο των νέων τεχνολογιών σε σύγχρονα εκθεσιακά περιβάλλοντα.

3. Μουσειολογία II - Διαχείριση της Πολιτιστικής Κληρονομιάς

(Η΄ εξάμηνο - επιλογής)

Περιγραφή:

Για όσους φοιτητές έχουν ήδη παρακολουθήσει το εισαγωγικό μάθημα της Μουσειολογίας, η Μουσειολογία II δίνει τη δυνατότητα εμβάθυνσης σε θεωρητικά και πρακτικά ζητήματα που σχετίζονται με τη διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς. Μέσα από την εξέταση διαφόρων παραδειγμάτων (πολιτιστικούς οργανισμούς, ιστορικούς χώρους, οικισμούς, τοπία, μουσεία τέχνης, ιστορικά, εθνογραφικά, λαογραφικά και αρχαιολογικά μουσεία στην Ελλάδα και το εξωτερικό), εξετάζεται η σχέση της πολιτιστικής διαχείρισης με την κοινωνική ταυτότητα, την ετερότητα, τη μνήμη και τις κοινωνικές διεκδικήσεις.

4. Μουσειοπαιδαγωγική

(Ζ' εξάμηνο. Υποχρεωτικό για την απόκτηση παιδαγωγικής επάρκειας του Τμήματος Εικαστικών Τεχνών και Επιστημών της Τέχνης)

Περιγραφή:

Σκοπός του μαθήματος είναι η διερεύνηση του εκπαιδευτικού ρόλου του μουσείου και ευρύτερα των εκθεσιακών οργανισμών. Συζητείται η εκπαιδευτική αξιοποίηση των αντικειμένων μιας συλλογής και οι μέθοδοι προσέγγισης του κοινού (σχολικών τάξεων, ενηλίκων, ατόμων με ειδικές ανάγκες κ.λπ.). Αναπτύσσονται αναλυτικά οι βασικές θεωρίες μάθησης και επικοινωνίας και γίνεται εκτενής αναφορά σε στοιχεία πολιτισμικής και οπτικοακουστικής εκπαίδευσης και εγγραμματισμού, διδακτικής της τέχνης και της ιστορίας της τέχνης, ενώ παρουσιάζονται θεωρητικές και εμπειρικές προσεγγίσεις των μουσειακών εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Στο τέλος του εξαμήνου, οι φοιτητές σχεδιάζουν και υλοποιούν μία μουσειοπαιδαγωγική δράση για σχολικό κοινό. [Βλ. «Σχεδιασμός και επίβλεψη μουσειοπαιδαγωγικών προγραμμάτων προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών σε μουσεία και μνημεία των Ιωαννίνων και της Αθήνας»]

Π.α. Αυτόνομη διδασκαλία (με ανάθεση) στο Τμήμα Θεωρίας και Ιστορίας της Τέχνης, Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών, Αθήνα (Οκτώβριος 2013-Σεπτέμβριος 2014)

1. Μουσειολογία I
2. Μουσειολογία II

Π.β. Διδασκαλία (ως Συνεργαζόμενο Επιστημονικό Προσωπικό) στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα «Δημόσια Ιστορία», Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (Μάρτιος 2019-Σεπτέμβριος 2020). Εποπτεία Διπλωματικών Εργασιών (ΜΑΣΤΕΡ)

1. Εφαρμοσμένη Δημόσια Ιστορία (ΔΙΣ 61)
Εξαμηνιαία θεματική ενότητα σχεδιασμού ψηφιακών πολιτισμικών εφαρμογών και εισαγωγή στη βιβλιογραφία σχετικά με την ψηφιακή επιμέλεια (digital curating).

**III. Σχεδιασμός και επίβλεψη μουσειοπαιδαγωγικών προγραμμάτων
προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών σε μουσεία και μνημεία των
Ιωαννίνων και της Αθήνας
(επιλογή)**

1. **«Ιερά και Σύμβολα».** Εκπαιδευτικό πρόγραμμα για παιδιά Δ΄ Δημοτικού που διοργανώθηκε από προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές μου, στο πλαίσιο της ομώνυμης έκθεσης φωτογραφίας των Σ. Νεγρίν και Ι. Παναγάκου στο Αρχαιολογικό Μουσείο Ιωαννίνων (Μάιος 2011).
2. **«Υλες-Μνήμη».** Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα για παιδιά Ε΄ Δημοτικού που διοργάνωσαν οι προπτυχιακοί φοιτητές μου στο πλαίσιο της ομώνυμης έκθεσης σύγχρονης Τέχνης του Τάκη Στεφάνου, στους χώρους της μόνιμης έκθεσης του Αρχαιολογικού Μουσείου Ιωαννίνων (31 Μαΐου 2012).
3. **«Το Κάστρο των Ιωαννίνων: χριστιανικά, οθωμανικά και εβραϊκά μνημεία της πόλης».** Παιχνίδι θησαυρού που σχεδίασαν οι προπτυχιακοί φοιτητές μου για παιδιά 12-14 ετών (Μάιος 2013).
4. **«Παζλ: Διερευνώντας την εικαστική έκφραση».** Έκθεση και εκπαιδευτικό πρόγραμμα για μαθητές ΣΤ΄ Δημοτικού που σχεδίασαν και υλοποίησαν οι προπτυχιακοί φοιτητές μου στους χώρους των εργαστηρίων του Τμήματος, στο πλαίσιο της ομώνυμης έκθεσης αντικείμενο της οποίας ήταν η εξοικείωση φοιτητών και μαθητών με ποικίλα εκφραστικά μέσα και τεχνικές (Ιανουάριος 2014). [Παρουσίαση στον τοπικό Τύπο:<http://www.epilogsmagazines.gr/viewarticle.php?productID=4005&id=379>]
5. **«Στα βήματα του Αριστοτέλη».** Παιχνίδι θησαυρού για μαθητές Γυμνασίου που σχεδίασαν οι προπτυχιακοί φοιτητές μου του Τμήματος Θεωρίας και Ιστορίας της Τέχνης της Ανωτάτης Σχολής Καλών Τεχνών της Αθήνας στον αρχαιολογικό χώρο του Λυκείου στην Αθήνα (Ιούνιος 2014).
6. **«Άγγιξε την Τέχνη!».** Μουσειοπαιδαγωγικές δράσεις στην ομώνυμη εικαστική έκθεση, για κοινό με ή χωρίς προβλήματα όρασης, με σκοπό την απτική εξερεύνηση της τέχνης. Δημοτική Πινακοθήκη Ιωαννίνων, 18-24 Ιανουαρίου 2016. Στα προγράμματα των φοιτητών μετείχαν μαθητές 12 δημοτικών σχολείων της πόλης, σπουδαστές ΙΕΚ και επαγγελματικών σχολών, άτομα με ειδικές ανάγκες κ.α. [Βλ. <http://www.agon.gr/news/120/ARTICLE/31844/2016-01-12.html>]
7. **"Το Κουβάρι των Συναισθημάτων". Μουσειοπαιδαγωγικές δράσεις στην ομώνυμη εικαστική έκθεση.** Δημοτική Πινακοθήκη Δήμου Ιωαννίνων, 2015. Μουσειοπαιδαγωγικές δράσεων που έγιναν καθόλη τη διάρκεια της έκθεσης με σκοπό την κατανόηση του εικαστικού έργου τέχνη ως μέσου έκφρασης των συναισθημάτων τόσο του δημιουργού όσο και του δέκτη-θεατή του έργου τέχνης. Πέντε εμπνευστές, τελειόφοιτοι της Σχολής Καλών Τεχνών του

Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, πραγματοποίησαν καθημερινά κινησιολογικό παιχνίδι και εικαστικό εργαστήριο που επέτρεψε στους μαθητές την κατανόηση της χρήσης διαφορετικών τεχνικών, υλικών, θεμάτων, χρωμάτων και σχημάτων για την αποτύπωση των συναισθημάτων τους, αλλά και την απόλαυση της καλλιτεχνικής δημιουργίας.

https://www.artandlife.gr/Ioannina/events/eikastiki_ekthesi_kai_moyseiopaidagogikes_draseis_to_koybari_ton_synaisthmaton

8. **«Σε ένα μουσείο... μυστικό».** Ακαδημαϊκή υπεύθυνη (σε συνεργασία με την καθ. Κ. Μπάδα) κατά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση από τις μεταπτυχιακές φοιτήτριες του ΜΠΣ «Ιστορία και Θεωρία της Τέχνης/ Επιμέλεια Εκθέσεων», Σοφία Κίγκα και Νίκη Καλογεροπούλου, του πρώτου εκπαιδευτικού προγράμματος του Λαογραφικού Μουσείου και Αρχείου του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, για το κοινό της πόλης. Το πρόγραμμα αφορούσε την πολιτισμική σημασία της συλλογής και της δωρεάς, του ρόλου τους στην προστασία, διατήρηση και αξιοποίηση του προνεοτερικού υλικού πολιτισμού, καθώς και το επάγγελμα του μουσειακού επιμελητή. Υλοποιήθηκε με τη συμμετοχή πλήθους μαθητών δημοτικών σχολείων του νομού Ιωαννίνων για οκτώ εβδομάδες, από τον Μάρτιο έως τον Μάιο του 2016, στον χώρο του μουσείου. Το πρόγραμμα παρουσιάστηκε από τον αντιπρύτανη του Παν/μίου Ιωαννίνων Α. Φωτόπουλο και εμένα στη 17η ετήσια Συνάντηση Πανεπιστημιακών Μουσείων στο Άμστερνταμ και την Ουτρέχτη, 8-9 Ιουνίου 2016 (βλ. δημοσιεύσεις).
<https://typos-i.gr/article/ekpaideytiko-programma-se-ena-mystiko-moyseio>
http://www.uoi.gr/gr/announcements/extended.php?post_id=7629
9. **«Το μεγάλο ταξίδι».** Μουσειοπαιδαγωγική δράση των προπτυχιακών φοιτητών μου για τα παιδιά του διθέσιου σχολείου του χωριού Ζωοδόχος Πηγή Ιωαννίνων. Σκοπός της δράσης ήταν η εξοικείωση των μαθητών με την κοινωνική και βιοπολιτική σημασία των ανθρώπινων μετακινήσεων και τους ποικίλους λόγους που ωθούν τους ανθρώπους σε μόνιμη ή προσωρινή εγκατάσταση μακριά από τον τόπο τους. Η δράση περιλάμβανε τον σχεδιασμό επιτραπέζιων παιχνιδιών και πρωτότυπο θεατρικό και εικαστικό παιχνίδι. Αίθουσα Εγκαταστάσεων, Σχολή Καλών Τεχνών Ιωαννίνων, 15 Δεκεμβρίου 2016.
10. **«Μήπως σε ξέρω;»** Έκθεση και μουσειοπαιδαγωγική δράση για τη σημασία της προσωπογραφίας στη ζωγραφική, τη χαρακτική και τη φωτογραφία, καθώς και την εικαστική αποτύπωση της ατομικής και κοινωνικής ταυτότητας. Από τους τεταρτοετείς φοιτητές μου της Μουσειοπαιδαγωγικής για τους μαθητές της Α' Γυμνασίου της Ζωσιμαίας Σχολής Ιωαννίνων. Αίθουσα Εγκαταστάσεων, Σχολή Καλών Τεχνών Ιωαννίνων, 13 Δεκεμβρίου 2017.
<https://www.minedu.gov.gr/aei-9/nomothesia-aei/1218-categories-2021/ekpaidefsi-21/gymnasio/gymnasio-draseis/33198-27-02-18-forced-figures-taftotites-eksanagkasmoy-kai-arage-se-exo-ksanadei-mouseiopaidagogikes-draseis-apo-to-1o-gymnasio-ioanninon>
11. **«Forced Figures - Ταυτότητες εξαναγκασμού»**, της εικαστικού Αλεξάνδρας Ζώη στο πλαίσιο υποστήριξης της πτυχιακής της εργασίας. Έκθεση και δράση με μαθητές Γυμνασίου (Γυμνάσιο Ζωσιμαίας Σχολής Ιωαννίνων). Κατά την εκπαιδευτική επίσκεψη στον χώρο έκθεσης της σχολής, μαθητές και μαθήτριες της Γ' τάξης Γυμνασίου είχαν την ευκαιρία να δουν ζωγραφικά έργα

αλλά και φωτογραφικό υλικό, προσεγγίζοντας με βιωματικό τρόπο τη σχέση ταυτότητας και εμφάνισης, μια σχέση που όσον αφορά τους εφήβους συχνά συνοδεύεται από καταπίεση κι εξαναγκασμό, αποτέλεσμα προκαταλήψεων και στερεότυπων. Αίθουσα Εγκαταστάσεων, Σχολή Καλών Τεχνών Ιωαννίνων, 2017.

[\[https://www.minedu.gov.gr/aei-9/nomothesia-aei/1218-categories-2021/ekpaidefsi-21/gymnasio/gymnasio-drasesis/33198-27-02-18-forced-figures-taftotites-eksanagkasmoy-kai-arage-se-exo-ksanadei-mouseiopaidagogikes-drasesis-apo-to-1o-gymnasio-ioanninon\]](https://www.minedu.gov.gr/aei-9/nomothesia-aei/1218-categories-2021/ekpaidefsi-21/gymnasio/gymnasio-drasesis/33198-27-02-18-forced-figures-taftotites-eksanagkasmoy-kai-arage-se-exo-ksanadei-mouseiopaidagogikes-drasesis-apo-to-1o-gymnasio-ioanninon)

12. «Τέχνη και Ολοκαύτωμα: από το παρελθόν στο παρόν».

Μουσειοπαιδαγωγικές δράσεις από τους φοιτητές του Τμήματος Εικαστικών Τεχνών και Επιστημών της Τέχνης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων στην ομόνυμη εικαστική έκθεση στο Σουφαρί Σαράι των Ιωαννίνων για μαθητές του Αρσακείου Γυμνασίου Ιωαννίνων (Δεκέμβριος 2022).

Βλ.

<https://www.facebook.com/profile/100063478543534/search/?q=%20CE%95%CF%83%CE%B8%CE%AE%CF%81%20CE%A3%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%BC%CF%8E%CE%BD>

Η έκθεση "Τέχνη και Ολοκαύτωμα" και οι μουσειοπαιδαγωγικές της δράσεις μεταφέρθηκαν στις 27 Ιανουαρίου του 2023 στο 8ο ΓΕ.Λ. Ιωαννίνων καθώς και στο Γυμνάσιο του Αμερικανικού Κολλεγίου Ελλάδος Pierce στη Αθήνα, όπου ομάδα φοιτητών μου οργάνωσε πρωτότυπες εικαστικές δράσεις με τους μαθητές της Γ΄ Γυμνασίου (8 και 12 Δεκεμβρίου 2022). Τα έργα των μαθητών παρουσιάστηκαν σε μεγάλη έκθεση στο θέατρο του σχολείου από τις 23 έως τις 27 Ιανουαρίου 2023.

Βλ. https://kis.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=3851:-pierce-&catid=99:2009-06-04-07-06-01&Itemid=76 και site pierce

<https://www.pierce.gr/en/news/holocaust-remembrance-day-2023-at-pierce/>

13. «Ένα σχολείο-κρατητήριο». Μουσειοπαιδαγωγικές δράσεις των μεταπτυχιακών φοιτητών του ΠΜΣ «Επιμέλεια Εκθέσεων: Θεωρητικές και Πρακτικές Προσεγγίσεις» για τους μαθητές της Παλιάς Ζωσιμαίας Σχολής Ιωαννίνων (1^ο Γυμνάσιο), οι οποίοι φοιτούν στις αίθουσες των κάποτε ναζιστικών κρατητηρίων. 18 έως 31 Ιανουαρίου 2024.

IV. Ομιλίες προσκεκλημένων επιστημόνων στο πλαίσιο των μαθημάτων μου (επιλογή)

1. Δρ. Ελένη Κοτζαμποπούλου (Αναπληρώτρια Προϊσταμένη του Αρχαιολογικού Ινστιτούτου Ηπειρωτικών Σπουδών): «*Μουσειολογικές παράμετροι της επανέκθεσης των μόνιμων συλλογών του Αρχαιολογικού Μουσείου Ιωαννίνων*». (5 Απριλίου 2011).
2. Δρ. Ιουλία Κατσαδήμα (Τμηματάρχης Μουσείων, ΙΒ΄ Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων Ιωαννίνων): «*Το Αρχαιολογικό Μουσείο Ιωαννίνων - Η διοίκηση του μουσείου και η διαχείριση των συλλογών του*». (12 Απριλίου 2011).
3. Τάκης Στεφάνου (Εικαστικός): «*Ζωγραφική και ερμηνεία (παράμετροι του εικαστικού έργου που μπορούν να αξιοποιηθούν σε ένα μουσειοπαιδαγωγικό πρόγραμμα*». (20 Μαρτίου και 2 Απριλίου 2012).
4. Στάθης Γκότσης (Ιστορικός, Υπεύθυνος Εκπαίδευσης, Βυζαντινό Μουσείο Ελλάδος): «*Μουσεία και διαπολιτισμικότητα*». (14 Μαΐου 2012).
5. Δρ. Βιργινία Μαυρίκα (Ιστορικός Τέχνης, 8^η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων, διδάσκουσα στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων): «*Μουσειολογικές παράμετροι της μόνιμης έκθεσης του Βυζαντινού Μουσείου Ιωαννίνων*». (27 Νοεμβρίου 2011).
6. Δρ. Βιργινία Μαυρίκα (Ιστορικός Τέχνης, 8^η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων, διδάσκουσα στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων): «*Το Κάστρο των Ιωαννίνων και τα μνημεία του*» (εισαγωγή στο σχεδιασμό ενός μουσειοπαιδαγωγικού προγράμματος). (21 Μαΐου 2012).
7. Αναστασία Γιοβανοπούλου (Αρχαιολόγος, Αρχαιολογικό Μουσείο Ιωαννίνων): «*Τα εκπαιδευτικά προγράμματα και οι δράσεις του Αρχαιολογικού Μουσείου Ιωαννίνων*». (10 Απριλίου 2013).
8. Γιάννης Χαμηλάκης (Καθηγητής Αρχαιολογίας Πανεπιστήμιο Southampton, Μ. Βρετανία): «*Η μνημειοποίηση της Ακρόπολης. Φωτογράφοι και αρχαιολόγοι από τον 18^ο αι έως σήμερα*». Σεμινάριο για του μεταπτυχιακούς φοιτητές του ΜΠΣ «Ιστορία και Θεωρία της Τέχνης / Επιμέλεια Εκθέσεων». (2 Απριλίου 2014).
9. Δρ. Ντέλια Τζωρτζάκη (Μουσειολόγος, Διεύθυνση Μουσείων, ΥΠΠΟ): «*Μουσεία και Νέες Τεχνολογίες*». (ΑΣΚΤ, 29 Μαΐου 2014).
10. Βιβή Γιούνη, Υπατία Φάκλαρη και Χρήστος Τσακούμης (Αρχαιολογικό Μουσείο Ιωαννίνων): «*Η Ήπειρος του Edward Lear. Επιμέλεια της ομώνυμης έκθεσης και κριτικός σχολιασμός*». (4 Ιουνίου 2014).
11. Μαρίζα Ντεκάστρο (παιδαγωγός, συγγραφέας παιδικών βιβλίων): «*Μουσείο-Τέχνη-Σχολείο*». Σεμινάριο για προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές. (20 Οκτωβρίου 2014).
12. Ζωή Καλαμάκη (Απόφοιτος του ΜΠΣ «Ιστορία και Θεωρία της Τέχνης- Επιμέλεια Εκθέσεων», συνεργάτης Μουσείου Ελληνικής Παιδικής Τέχνης:

- «Απτικές προσεγγίσεις της ζωγραφικής: Μία μουσειοπαιδαγωγική δράση για τυφλά παιδιά στην Πινακοθήκη Χατζηκυριάκου-Γκίκα».* (24 Νοεμβρίου 2014).
13. Στυλιάνα Γκαλινίκη (Αρχαιολόγος - Δρ. Αρχιτεκτονικής, Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης): *“Σύγχρονες εικαστικές δράσεις σε αρχαιολογικά μουσεία: Η περίπτωση του Αρχαιολογικού Μουσείου Θεσσαλονίκης”*. (10 Νοεμβρίου 2015)
  14. Δέσποινα Καλεσοπούλου (Μουσειολόγος, Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο): *«Σχεδιάζοντας εκθεσιακά περιβάλλοντα για παιδιά»*. (23 Νοεμβρίου 2016).
  15. Χαριτωμένη Χατζηνικολάου (Ιστορικός της Τέχνης, Τμήμα Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων Μουσείου Μπενάκη): *«Εκπαιδευτικές διαδρομές στο Μουσείο Μπενάκη. Στιγμιότυπα από τα εικαστικά»*. (30 Νοεμβρίου 2016).
  16. Αρτεμις Σταματέλου (Μουσειολόγος, υποψ. Διδάκτωρ Μουσειολογίας), *«Μουσεία και πολυαισθητηριακές προσεγγίσεις»*. Δήμερο σεμινάριο για τους φοιτητές της Μουσειοπαιδαγωγικής (13 και 14 Νοεμβρίου 2017).
  17. Κλεοπάτρα Εξάρχου (υπεύθυνη λειτουργίας Δημοτικής Πινακοθήκης Ιωαννίνων): *«Επιμελητικές πρακτικές στη Δημοτική Πινακοθήκη Ιωαννίνων. Με αφορμή την έκθεση του Χρίστου Δαγκλή»* (15 Μαρτίου 2018).
  18. Θούλη Μισιρλόγλου, Ιστορικός της Τέχνης και Διευθύντρια του Μακεδονικού Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης: *«Η ‘επιστροφή’ του Αλέξανδρου Ιόλα. Από την Φιλκεράμ στο MOMus»* (15 Ιανουαρίου 2019).
  19. Κλειώ Γκουγκουλή, Επίκ. Καθηγήτρια Τμήματος Διαχείρισης Πολιτισμικού Περιβάλλοντος και Νέων Τεχνολογιών, Πανεπιστήμιο Πατρών: *«Συμμετοχικές διαδικασίες διοργάνωσης εκθέσεων και συγκρότησης πανεπιστημιακών συλλογών. Η περίπτωση της έκθεσης «Παιχνιδιόστορίες» στο Αγρίνιο»* (20 Μαρτίου 2019).
  20. Παναγιώτα Ανδριανοπούλου και Ελένη Παπαθωμά (επιμελήτριες Μουσείου Νεότερου Ελληνικού Πολιτισμού, ΥΠΠΟ, Αθήνα): *«Εκθέτοντας λαογραφικές συλλογές: ζητήματα επιμελητικής πρακτικής και ανθρωπολογικής θεωρίας»* (29 Μαΐου 2019).
  21. Σοφία Διαμαντοπούλου (Λέκτωρ Μουσειακής Εκπαίδευσης, UCL): *«Πολυτροπικότητα, εκθέσεις και εκπαιδευτικές μουσειακές δράσεις»*, διαδραστική διάλεξη και εργαστήριο, 21 Δεκεμβρίου 2020.
  22. Πάρης Ποτηρόπουλος, Ερευνητής Κέντρου Ελληνικής Λαογραφίας: *«Επιμελητικές πρακτικές στο Λαογραφικό Μουσείο Αράχωβας»* (5 Μαΐου 2021).
  23. Γιάννης Πούλιος (ΕΑΠ), *«Αυλή πολιτιστική κληρονομιά, λαογραφικά μουσεία και βιώσιμη ανάπτυξη»* (12 Μαΐου 2021).
  24. Κωνσταντίνα Μπάδα (Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων), Αλέκος Ράπτης (Ερευνητής, Εφημ. Ηπειρωτικός Αγώνας), Φιλήμων Καραμήτσος (Ερευνητής-δημοσιογράφος, Εφημερίδα Ελευθερία, Εφημερίδα των Συντακτών), *«Μνημονικοί τόποι της πόλης των Ιωαννίνων, Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος-Εμφύλιος»* (τέσσερις συναντήσεις, Οκτώβριος-Δεκέμβριος 2023).

25. Μενέλαος Χαραλαμπίδης (ιστορικός, ΕΑΠ), «*Οι ιστορικοί περίπατοι ως δημόσια ιστορία και η σχέση τους με τόπους δύσκολης μνήμης*» (21 Νοεμβρίου 2023).
26. Γεωργία Κουσερή (διδάκτωρ μουσειοπαιδαγωγικής/διδασκαλίας της ιστορίας), «*Οι εκπαιδευτικές διαστάσεις των εκθέσεων σε χώρους τραυματικής μνήμης*» (28 Νοεμβρίου 2023)
27. Ευγενία Αλεξάκη (ιστορικός της τέχνης-μουσειολόγος, ΕΚΠΑ), «*Παραδείγματα εικαστικών παρεμβάσεων σε χώρους τραυματικής μνήμης*» (11 Δεκεμβρίου 2023).
28. Άννα-Μαρία Δρουμπούκη (ιστορικός-μουσειολόγος, Ludwig-Maximilians-Universität, Μόναχο), «*Μνημεία της μνήμης και της λήθης: το στρατόπεδο Χαϊδαρίου*» (12 Δεκεμβρίου 2023).

V. Διοργάνωση εκπαιδευτικών εκδρομών και εκπαιδευτικών ασκήσεων σε μουσεία, biennale και περιοδικές εκθέσεις μουσείων και γκαλερί για προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές (επιλογή)

1. **Τριήμερη εκδρομή στη Θεσσαλονίκη**, 4-6 Δεκεμβρίου 2012 (Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης, Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού, Μόνιμη Έκθεση Λευκού Πύργου, Μακεδονικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, Γκαλερί Νικολάου, Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης).
2. **Τριήμερη εκδρομή στην Αθήνα**, 23-26 Νοεμβρίου 2013 (1η Μπιενάλε Αθήνας, Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης, Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών, Εκθεσιακοί χώροι Ελληνοαμερικανικής Ένωσης, εκθεσιακός χώρος ΤΑΦ κ.α.), συζητήσεις με εικαστικούς επιμελητές, γκαλερίστες, εικαστικούς, διευθυντές μουσείων.
3. **Αθήνα, 7-10 Μαρτίου 2014. Επισκέψεις και εργαστήρια για τους μεταπτυχιακούς φοιτητές του προγράμματος «Ιστορία/ Θεωρία της Τέχνης- Επιμέλεια εκθέσεων» με θέμα την επιμέλεια εκθέσεων** (Μουσείο Φ. Χαϊδεμένου, Παράρτημα Μουσείου Ελληνικής Λαϊκής Τέχνης οδού Πανός-έκθεση «Άνθρωποι και Εργαλεία», Μακεδονικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης «Άλεξ Μυλωνά» - αφιέρωμα στον Marcel Duchamp με την έκθεση “ La boîte-en-valise”, διαμόρφωση και ανάδειξη αρχαιολογικού χώρου Λυκείου Αριστοτέλους, Μουσείο Αφής Φάρου Τυφλών, Γκαλερί Ζουμπουλάκη, Χώρος Σύγχρονης Τέχνης CAMP! κ.α.
4. **Αθήνα, 6-8 Μαΐου 2015. Επισκέψεις και εργαστήρια για τους προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές της Σχολής Καλών Τεχνών** (εργαστήρια Ζωγραφικής, Γλυπτικής, Πολυμέσων, Ιστορίας της Τέχνης, ΜΠΣ «Ιστορίας και Θεωρίας της Τέχνης/Επιμέλεια Εκθέσεων»): Μουσείο Φρυσίρα, Εθνική Πινακοθήκη - Άλσος Γουδή, «Μια Στέγη για τη Σχεδία» - Έκθεση φωτογραφίας των πωλητών της Σχεδίας (περιοδικού για την ενίσχυση των αστέγων) στη Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών κ.α.
5. «Ο αγροτουρισμός ως εφαρμογή σύγχρονων αρχών πολιτιστικής Διαχείρισης»- **Επίσκεψη και ολοήμερο εργαστήριο στον Ελαφότοπο Ζαγορίου** στο αγροτουριστικό κατάλυμα «Ρόκα Ζαγόρι» με την υφάντρια Λένα Γεροθανάση, ιδιοκτήτρια του καταλύματος. Για τους φοιτητές του

- μαθήματος «Διαχείριση Πολιτιστικής Κληρονομιάς», Νοέμβριος 2017 και Δεκέμβριος 2018.
6. **Αρχαιολογικό Μουσείο Ιωαννίνων. Συμμετοχή σε μουσειακή δράση με τίτλο «Η γυναίκα της ζωής μου», στο πλαίσιο της έκθεσης «Γυναίκες ακίν[νίκ]ητες. 17 γλυπτά της Πινακοθήκης στο Μουσείο». 1 Δεκεμβρίου 2017 (με την αρχαιολόγο-μουσειολόγο του AMI, Σοφία Κίγκα).**
  7. **Τριήμερη εκδρομή στην Αθήνα με σκοπό την επίσκεψη στις εκθέσεις της Documenta 14 (Κεντρικές εκθέσεις Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, Ωδείο Αθηνών, Μουσείο Μπενάκη-Πειραιώς, Κήποι Βυζαντινού Μουσείου, Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης κ.α.), Μάιος 2017.**
  8. **Εξαήμερη εκδρομή στη Βενετία με σκοπό την επίσκεψη των εκθέσεων της 57ης Biennale Σύγχρονης Τέχνης, καθώς και τα ιστορικά μνημεία και συλλογές της πόλης (Galleria dell' Accademia, Scuola di San Rocco, Palazzo Ducale, Museo Peggy Guggenheim, κ.α.). Οργανωμένες περιηγήσεις, εργαστήρια, ασκήσεις φοιτητών, συζητήσεις με επιμελητές μουσείων και εκθέσεων), 10-16 Οκτωβρίου 2017.**
  9. **Τριήμερη εκδρομή στην Αθήνα με σκοπό την επίσκεψη εκθέσεων σε μουσεία και εικαστικούς χώρους και τη συνεργασία με νέους επιμελητές (Μέγαρο Μουσικής, Νέο Μουσείο Γουλανδρή, Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης, Γκαλερί Καμχή κ.α.), Δεκέμβριος 2019.**
  10. **Τριήμερη εκδρομή της μεταπτυχιακής ομάδας του ΠΜΣ «Επιμέλεια Εκθέσεων: Θεωρητικές και Πρακτικές Προσεγγίσεις» στη Θεσσαλονίκη για την πραγματοποίηση επιτόπιων ασκήσεων σε λαογραφικά και ιστορικά μουσεία της πόλης, στο πλαίσιο του μαθήματος «Επιμέλεια λαογραφικών και εθνογραφικών συλλογών», 2019.**
  11. **Τριήμερη εκδρομή στην Αθήνα με σκοπό την ενημέρωση των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών του Τμήματος όσον αφορά πρόσφατες εικαστικές εκθέσεις και επιμελητικά εγχειρήματα, (ΕΜΣΤ, Καπνεργοστάσιο Λένορμαν -έκθεση “Portals”, ΜΕΓΑΡΟ ΜΟΥΣΙΚΗΣ- έκθεση της εικαστικού Στεφανίας Στρούζα «212 Μήδεια (Αφηγήσεις από ένα χώρο μετέωρο)», Γκαλερί Γκαγκοσιάν, BIENNALE ΑΘΗΝΑΣ -Πρώην πολυκατάστημα Φωκάς οδού Σταδίου - επίσκεψη και ξενάγηση σε όλες τις εκθέσεις της Μπιενάλε και συζήτηση με τους επιμελητές της, Μουσείο Γουλανδρή: έκθεση του Andrew Levitas «Ας γίνει η αλήθεια προκατάληψη» και περιήγηση στη μόνιμη συλλογή του Μουσείου. 10-12 Νοεμβρίου 2021.**
  12. **Συμμετοχή στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα του Αρχαιολογικού Μουσείου Ιωαννίνων για επισκέπτες με τυφλότητα και προβλήματα όρασης «Η Δωδώνη των αισθήσεων» (Για τους φοιτητές του μαθήματος της Μουσειοπαιδαγωγικής. Με τις μουσειολόγους του AMI Έλενα Ζιάβρα και Χριστίνα Κωτσοπούλου), 26 Οκτωβρίου 2022.**
  13. **Συμμετοχή στο πιλοτικό πρόγραμμα του Υπουργείου Πολιτισμού «Κλεμμένες Αρχαιότητες, λαοί χωρίς μνήμη» στο Ιτς Καλέ, Ιωάννινα, και συζήτηση όσον αφορά τον σχεδιασμό του με την αρχαιολόγο-μουσειολόγο της Εφορείας Αρχαιοτήτων Ιωαννίνων, Σοφία Κίγκα και τις μουσειοπαιδαγωγούς της Κεντρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Πολιτισμού Αμαλία Τσιτούρη και Τέρυ Φορτούνη. 2 Νοεμβρίου 2022.**
  14. **Τριήμερη εκδρομή στην Αθήνα με σκοπό την επίσκεψη εκθέσεων σε μουσεία και εικαστικούς χώρους και τη συνεργασία με διευθυντές μουσείων, επιμελητές και συλλέκτες: Αρχαιακή έκθεση “Art Athina 1993-2022” στο ISET (Βαλαωρίτου 9) & συζήτηση με τους επιμελητές της, ομαδική έκθεση**

“Η πολυκατοικία” στην Ελληνοαμερικανική Ένωση (Ζωγραφική, γλυπτική, εγκαταστάσεις, βίντεο και φωτογραφία, μακέτες, αναμνηστικές σημειώσεις, αρχειακό υλικό) & συζήτηση με την επιμελήτρια Ίριδα Κρητικού, έκθεση “Αντικρίζοντας την Ελευθερία” στη Βουλή των Ελλήνων και συζήτηση με τον επιμελητή κ. Θ. Κουτσογιάννη, ομαδική έκθεση “Modern Love (Η αγάπη στα χρόνια της ψυχρής οικειότητας)” στο ΕΜΣΤ & συζήτηση με τον Θεόφιλο Τραμπούλη, εργαστήριο στις μόνιμες συλλογές του ΕΜΣΤ με τη υπεύθυνη εκπαίδευσης του μουσείου κ. Μαρίνα Τσέκου, έκθεση “Η Σμύρνη στις αρχές του 20ου αι. μέσα από τα μάτια του βυζαντινολόγου Γεωργίου Λαμπάκη” στο Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο και συζήτηση με τους μεταπτυχιακούς φοιτητές που επιμελήθηκαν την έκθεση και τον διδάσκοντα κ. Δ. Μουρελάτο, έκθεση «Τόποι Περισυλλογής» του Γιώργου Ξένου στον εκθεσιακό χώρο της Υπηρεσιακής Αυλής του Μεγάρου Μουσικής Αθηνών και συζήτηση με την επιμελήτρια κ. Άννα Καφέτση, ξενάγηση στη νέα μόνιμη έκδοση της Εθνικής Πινακοθήκης, έκθεση “Το ιστορικό εργαστήρι του Πάνου Σαραφianού στην οδό Ιθάκης” και συζήτηση με τον επιμελητή της έκθεσης και συλλέκτη Δ. Σαραφianό στην Γκαλερί της Έρσης (9,10, 11 Ιανουαρίου 2023).

- 15. Μονοήμερη εκδρομή στην 8η Biennale Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης:** στην κεντρική έκθεση με τίτλο “*Being as Communion*” στο MOMus-Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, καθώς και στις εκθέσεις της Biennale που φιλοξενήθηκαν στο Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης, το Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού και το Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης. Συζητήσεις με τις επιμελήτριες Μαρία-Θάλεια Καρρά και τη διευθύντρια του MOMuS, Θούλη Μισιρλόγλου. 21 Μαρτίου 2023.
- 16. Εξαήμερη εκπαιδευτική εκδρομή στη Φλωρεντία και τη Σιένα** με σκοπό την εξοικείωση με μουσεία και εκθέσεις των πόλεων της Τοσκάνης, συζητήσεις με ιστορικούς της τέχνης, διευθυντές μουσείων και επιμελητές εκθέσεων και συμμετοχή σε συζητήσεις και μουσειακά/εκπαιδευτικά εργαστήρια: Galleria dell' Accademia, Galleria degli Uffizi, Galleria Palatina, Museo del Tessuto στο Πράτο της Τοσκάνης, έκθεση *Reaching for the Stars* στο Palazzo Strozzi. 7 έως 13 Μαΐου 2023.
- 17. Τριήμερη εκδρομή στην Αθήνα** με σκοπό την επίσκεψη εκθέσεων σε μουσεία και εικαστικούς χώρους και τη συνεργασία με διευθυντές μουσείων και εικαστικούς επιμελητές,: έκθεση “Αστυγραφίες” στην Εθνική Πινακοθήκη και στις «Επιφάνειες, οδηγίες χρήσης*» της Ρένας Παπασπύρου μαζί με την ίδια την καλλιτέχνη και την επιμελήτρια Ε. Μπουράτση, έκθεση των artist's books του Γιάννη Ψυχοπαίδη στην Ελληνοαμερικανική Ένωση και συζήτηση με τον καλλιτέχνη, αναδρομική έκθεση της Λήδας Παπακωνσταντίνου στο ΕΜΣΤ μαζί με την επιμελήτρια Τίνα Πανδή και την ίδια την εικαστικό, έκθεση “Ηχητικές Οδύσσειες” του Ι. Ξενάκη στο ΕΜΣΤ με τον επιμελητή Σταμάτη Σχιζάκη και έκθεση της Χρύσας Ρωμανού “Η αναζήτηση της ευτυχίας για όσους περισσότερους γίνεται” με την Ελένη Κούκου και τον Δημήτρη Τσουμπλέκα, έκθεση “working title” του Κώστα Μπασσάνου στο Κέντρο Τεχνών μαζί με τον καλλιτέχνη και τον επιμελητή των εικαστικών χώρων του Δήμου Αθηναίων Χριστόφορο Μαρίνο, επίσκεψη στον νέο χώρο τέχνης Lofos Art Project στην Κυψέλη, όπου τα έργα του Πάνου Σαραφianού εκτίθενται δίπλα σε αυτά των μαθητών του και των μαθητών αυτών, έκθεση στο Βυζαντινό Μουσείο αφιερωμένη στο έργο του αρχιτέκτονα Μάνου Περράκη, με την κ. Νόρα Λέφα και τον κ. Περράκη, επίσκεψη στον ιστορικό χώρο της Κοραή 4 – και συζήτηση για ζητήματα διαχείρισης της μνήμης του

Δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου και τέλος, επίσκεψη στο Παλιό Ελαιουργείο Ελευσίνας, στην τελευταία έκθεση της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας "A Rave Down Below" και συζήτηση με τον επιμελητή Πάνο Γιαννικόπουλο, και στην εικαστική εγκατάσταση της Στεφανίας Στρούζα. 18-20 Δεκεμβρίου 2023.

VI. Συμμετοχή σε διοικητικές επιτροπές

1. Επιτροπή προγράμματος Erasmus
2. Επιτροπή Λόγου και Τέχνης
3. Επιτροπή Βιβλιοθήκης
4. Συγκλητική Επιτροπή Βιβλιοθήκης
5. Συντονιστική Επιτροπή Μεταπτυχιακών Σπουδών (Σ.Ε.Μ.Σ.) (αναπληρώτρια διευθύντρια του ΠΜΣ του Τμήματος από το 2019)
6. Επιτροπή κατατακτηρίων εξετάσεων
7. Επιτροπή ΟΜΕΑ
8. Επιτροπή συγκρότησης νέου μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών του Τμήματος Εικαστικών Τεχνών και Επιστημών της Τέχνης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων «**Επιμέλεια Εκθέσεων: Θεωρητικές και Πρακτικές Προσεγγίσεις**» (Νοέμβριος 2017-Απρίλιος 2018).
9. Συντονίστρια της κατεύθυνσης «Επιμέλεια Εκθέσεων: Θεωρητικές και Πρακτικές Προσεγγίσεις» του ΠΜΣ και ακαδημαϊκή υπεύθυνη όλων των μεταπτυχιακών φοιτητών της κατεύθυνσης.
10. Συμμετοχή σε εκλεκτορικά σώματα μελών ΔΕΠ ελληνικών πανεπιστημίων (Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Δημοκρίτειο, Πατρών, Ιόνιο, ΕΚΠΑ κ.α.) στο αντικείμενο της μουσειολογίας, και σε συναφή γνωστικά αντικείμενα.
11. Μέλος της Συμμαχίας μελών ΔΕΠ για τη Βιώσιμη Κινητικότητα *Erasmove* με σκοπό την ίδρυση ευρωπαϊκού πανεπιστημίου το οποίο θα υποστηρίζει ένα εκτενές δίκτυο συνεργασιών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων με ευρωπαϊκά πανεπιστήμια (Western Norway University / Regensburg University/ Constanta/ Clermont Auvergne), την προώθηση της διατομεακής συνεργασίας, δραστηριότητες έρευνας και καινοτομίας κλπ. Πρώτη καταστατική συνάντηση, Ανήλιο Μετσόβου, Απρίλιος 2023.

VII. Εποπτεία φοιτητών κατά την πρακτική τους άσκηση

Εποπτεύω έξι φοιτητές ετησίως κατά την άσκησή τους σε μουσεία, πινακοθήκες, γκαλερί και πολιτιστικούς οργανισμούς σε όλη την Ελλάδα, ενώ σε αρκετές περιπτώσεις συνεργάζομαι μαζί τους για τον σχεδιασμό εκπαιδευτικών μουσειακών δράσεων.

VIII. Εποπτεία πτυχιακών εργασιών (επιλογή):

1. Αναστασία-Μαρία Ηλιοπούλου: «*Άτομα με Αναπηρία στην Όραση και Μουσεία: Ένα απτικό πολιτισμικό ταξίδι*». (Υποστήριξη: Ιούνιος 2011).
2. Διονυσία Λεοτσινίδου: «*Η προβληματική της επιμέλειας: Πρόταση παρουσίασης της Συλλογής της Δημοτικής Πινακοθήκης Πατρών*». (Υποστήριξη: Φεβρουάριος 2012).
3. Κατερίνα Κωνσταντίνου: «*Σχεδιαστική μελέτη εκπαιδευτικού διαδραστικού λογισμικού για το Αρχαιολογικό Μουσείο Ιωαννίνων - Το Μαντείο της Δωδώνης*». Το λογισμικό έχει αναπτυχθεί για οθόνη αφής και αποτέλεσε μέρος της έκθεσης του Αρχαιολογικού Μουσείου Ιωαννίνων. (Υποστήριξη: Φεβρουάριος 2013).
4. Ισαβέλλα Τζήκα-Δέλλιου: «*Η εικαστική εγκατάσταση ως παιχνίδι*». (Σε συνεργασία με τον Κ. Μπασσάνο, Επίκουρο Καθηγητή Γλυπτικής, Σχολή Καλών Τεχνών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων. (Υποστήριξη: Ιούνιος 2015).
5. Ίνγκε Ζλάτκου: «*Προσεγγίζοντας το παιδικό κοινό στην Δημοτική Πινακοθήκη Ιωαννίνων. Ένας μουσειακός οδηγός*». (Υποστήριξη: Ιούνιος 2015).
6. Ειρήνη Χαϊδάρογλου: «*Η Biennale Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης. Ζητήματα επιμελητικής πρακτικής*». (Υποστήριξη: Φεβρουάριος 2017).
7. Δάφνη Γλυκοφρύδη: «*Μουσεία και αυτισμός. Μια εκπαιδευτική έρευνα*». (Υποστήριξη: Φεβρουάριος 2017).
8. Αλεξάνδρα Ζώη: «*Forced Figures - Φιγούρες εξαναγκασμού*». Παραγωγή εικαστικού έργου ως μέρος μιας σύνθετης μουσειοπαιδαγωγικής δράσης για εφήβους. (Σε συνεργασία με τον Ε. Γκόκα, Αναπληρωτή Καθηγητή Ζωγραφικής, Σχολή Καλών Τεχνών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων. Υποστήριξη: Οκτώβριος 2017).
9. Αθανάσιος Κόκκινος: «*Εύπλαστες Μνήμες*». Εικαστικό-επιμελητικό πρότζεκτ. Σε συνεργασία με τον Ε. Γκόκα, Καθηγητή Ζωγραφικής, & Ν. Αρτέμη, Αναπληρωτή Καθηγητή Ψηφιακών Μορφών Τέχνης. Υποστήριξη: Οκτώβριος 2023, Μέκκειο Ίδρυμα Ιωαννίνων).

2.1.B. ΣΕ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Ερευνητική και διδακτική δραστηριότητα:

1. Μέλος του Ερευνητικού Εργαστηρίου Ιστορίας της Τέχνης του Τμήματος Εικαστικών Τεχνών και Επιστημών Τέχνης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων .
<https://arts.uoi.gr/web/ergastiria/ergastirio-istorias-tis-texnis/ereyna/>

2. **Αυτόνομη διδασκαλία** στο ΠΜΣ του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων *«Ιστορία και Θεωρία της Τέχνης- Επιμέλεια Εκθέσεων»*, Τμήμα Πλαστικών Τεχνών και Επιστημών Τέχνης (2011-2017).

Μαθήματα:

I. Μουσειολογία (Β΄ εξάμηνο)

II. Επιμέλεια Εκθέσεων (Γ΄ εξάμηνο).

3. **Συντονίστρια του Π.Μ.Σ. «Επιμέλεια Εκθέσεων: Θεωρητικές και πρακτικές προσεγγίσεις»**, Τμήμα Εικαστικών Τεχνών και Επιστημών Τέχνης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων (2018 έως σήμερα)

Το πρόγραμμα θεραπεύει τη μελέτη, ανάλυση, σχεδιασμό, εφαρμογή και αξιολόγηση καινοτομιών στον χώρο των εκθέσεων, των μουσείων και της πολιτιστικής κληρονομιάς και προάγει τη θεωρητική και εφαρμοσμένη έρευνα σχετικά με τη σημασία των εκθέσεων ως πολιτισμικών φαινομένων. Έχει διεπιστημονικό χαρακτήρα και δίνει έμφαση στην πολυπαραδειγματικότητα και στη συνεργασία επιστημόνων από διαφορετικούς κλάδους. Η εμπέλειά του είναι διευρυμένη, καθώς δεν επικεντρώνεται αποκλειστικά σε εκθέσεις τέχνης αλλά αφήνει ανοιχτό το πεδίο μελέτης και επιμέλειας πλήθους άλλων ιστορικών και σύγχρονων συλλογών μέσα από τα επιστημολογικά εργαλεία της ιστορίας, της αρχαιολογίας, της λαογραφίας και κοινωνικής ανθρωπολογίας, της ιστορίας της τέχνης, της αρχιτεκτονικής και των πολιτισμικών σπουδών.

Το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Επιμέλεια Εκθέσεων: Θεωρητικές και πρακτικές προσεγγίσεις» είναι το πρώτο και μόνο μεταπτυχιακό που λειτουργεί σε ελληνικό πανεπιστήμιο και εξειδικεύεται στο αντικείμενο της επιμέλειας εκθέσεων, τόσο από θεωρητική όσο και πρακτική (εφαρμοσμένη) άποψη. Οι απόφοιτοί του εργάζονται σε μουσεία, εκθεσιακούς χώρους και πολιτιστικούς οργανισμούς, δημόσιους και ιδιωτικούς.

Βλ. <https://arts.uoi.gr/web/pms-epimeleia-ektheseon/>

4. **Αυτόνομη διδασκαλία** από το 2018 έως σήμερα στο ΜΠΣ Τμήμα Εικαστικών Τεχνών και Επιστημών Τέχνης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων *«Επιμέλεια Εκθέσεων: Θεωρητικές και Πρακτικές Προσεγγίσεις»* των μαθημάτων:

I. «Πολιτισμικές αναλύσεις του εκθεσιακού φαινομένου» (Α΄ εξάμηνο, υποχρεωτικό)

Το μάθημα σκοπεύει στην εξοικείωση των φοιτητών με τη θεωρητική ανάλυση των εκθέσεων ως κοινωνικών/πολιτισμικών γεγονότων. Μέσα από μία σειρά εκθεσιακών παραδειγμάτων, συζητήσεων, εκδρομών και φιλοξενούμενων ομιλητών, διερευνάται η πορεία της επιμέλειας εκθέσεων εικαστικών, αρχαιολογικών, ιστορικών και εθνογραφικών/λαογραφικών, από τον 19ο αιώνα και εξής. Για τον σκοπό αυτό, αξιοποιούνται θεωρητικοί προβληματισμοί από τις μουσειολογικές, κοινωνικές και πολιτισμικές σπουδές όσον αφορά την αναπαραστατική λειτουργία και την ερμηνευτική προσέγγιση των εκθέσεων.

Το μάθημα δομείται γύρω από τις ακόλουθες θεματικές περιοχές:

1. Εισαγωγή στη σημασία της επιμέλειας εκθέσεων και τον ρόλο του επιμελητή.
2. Η έκθεση ως πολιτισμικό φαινόμενο. Μουσειολογία και πολιτισμική ανάλυση εκθέσεων.
3. Εκθέσεις και οπτική ανθρωπολογία.
4. Σύγχρονος θεωρητικός στοχασμός γύρω από την επίδραση των εκθέσεων στο κοινωνικό γίνεσθαι.
5. Η επιμέλεια εικαστικών εκθέσεων ως πνευματική δημιουργία. Ο επιμελητής ως αυθεντία. Ο επιμελητής ως δημιουργός νοημάτων.
6. Η επιμέλεια εκθέσεων τέχνης ως θεσμική κριτική. Το μουσείο ως μέσον άσκησης θεσμικής κριτικής - ο ρόλος των καλλιτεχνών.
7. Η εκπαιδευτική στροφή (educational turn) στην επιμέλεια. Επιμέλεια, διδακτική της τέχνης, μουσειοπαιδαγωγική: τρεις τεμνόμενοι κύκλοι στην επιμέλεια εκθέσεων σύγχρονης τέχνης.
8. Πολιτικές παράμετροι της επιμελητικής πρακτικής. Αξιοποίηση της αυθεντίας και του κύρους του επιμελητή για πολιτικούς σκοπούς ή/και την επιδίωξη κοινωνικών αλλαγών.
9. Επιμέλεια εκθέσεων και ακτιβιστική δράση. Ο ρόλος των κοινωνικών και καλλιτεχνικών συλλογικοτήτων.
10. Η επιμέλεια εκθέσεων και η αξιοποίηση των αρχείων. Το αρχείο ως πολιτισμική έννοια και η σημασία του σε σύγχρονα εκθεσιακά project.

II. «Επιμέλεια Λαογραφικών και Εθνογραφικών Συλλογών» (Β' εξάμηνο, επιλογής)

Το μάθημα εξετάζει τον ρόλο των λαογραφικών και εθνογραφικών συλλογών, μουσείων και εκθέσεων στην αναπαράσταση του πρόσφατου παρελθόντος, καθώς και στη συγκρότηση της συλλογικής μνήμης. Αξιοποιεί εργαλεία της μουσειολογίας, της κοινωνικής θεωρίας και της μουσειοπαιδαγωγικής προκειμένου να αναδείξει τον κοινωνικό, ιδεολογικό και εκπαιδευτικό χαρακτήρα των μουσείων αυτών στην Ελλάδα και το εξωτερικό, ενώ ταυτόχρονα προτείνει τρόπους σύζευξης των μουσειακών δράσεων και εκθέσεων με τη διδασκαλία του λαϊκού πολιτισμού, για ποικίλες ομάδες κοινού.

III. «Εκθέσεις και εκπαίδευση» (Α΄ εξάμηνο, υποχρεωτικό μάθημα)

Το μάθημα αναδεικνύει τον εκπαιδευτικό χαρακτήρα των εκθέσεων. Αναφέρεται στον επιστημονικό κλάδο της μουσειακής εκπαίδευσης ή μουσειοπαιδαγωγικής και στοχεύει να εξοικειώσει τους φοιτητές με τη σημασία και τα χαρακτηριστικά της σε θεωρητικό και σε πρακτικό επίπεδο. μέσα από πρωτότυπα εκθεσιακά παραδείγματα, μελέτες περίπτωσης, έρευνες επισκεπτών, καθώς και τον σχεδιασμό πρωτότυπων εκπαιδευτικών δράσεων κλπ.

IV. Σχεδιασμός εκθεσιακού πρότζεκτ (Γ΄ εξάμηνο, υποχρεωτικό).

Το μάθημα στοχεύει στην εξοικείωση των φοιτητών με την οργάνωση, τον πρακτικό και νοηματικό σχεδιασμό, την υλοποίηση, τη λειτουργία αλλά και την αξιολόγηση μιας έκθεσης. Μέσα από μία σειρά συζητήσεων γύρω από την αναπαραστατική λειτουργία και ερμηνευτική προσέγγιση των εκθέσεων, τίγονται ζητήματα εκθεσιακής αφήγησης και παραγωγής εποπτικού υλικού αλλά και θέματα μουσειογραφικών επιλογών που σχετίζονται με την οργάνωση του εκθεσιακού χώρου, την αισθητική της έκθεσης, την πορεία των επισκεπτών, τον φωτισμό, τη σήμανση κλπ. Στη διάρκεια του εξαμήνου, οι φοιτητές ανάλογα με τα ενδιαφέροντά τους και τις επαγγελματικές τους φιλοδοξίες, αναλαμβάνουν ρόλους στην έρευνα και τον νοηματικό και μουσειογραφικό σχεδιασμό μίας πρωτότυπης έκθεσης, καθώς επίσης και στην υλοποίηση, την προβολή της και τη διεξαγωγή του δημόσιου προγράμματός της.

5. Επίβλεψη διπλωματικών εργασιών στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων και το ΕΑΠ (επιλογή):

- I. Ευαγγελία Σαρηγιάννη (ΜΠΣ «Ιστορία και Θεωρία της Τέχνης-Επιμέλεια Εκθέσεων»). Τίτλος Διπλωματικής εργασίας: **«Εγώ και ο Ξένος. Η διδασκαλία του πολιτισμικού τραύματος στο Δημοτικό Σχολείο. Μουσειοπαιδαγωγικές δράσεις»**. (2014)
- II. Κώστας Γκρεμότσης (ΜΠΣ «Ιστορία και Θεωρία της Τέχνης-Επιμέλεια Εκθέσεων»). Τίτλος Διπλωματικής εργασίας: **«Αναπαριστώντας τη μετανάστευση: μια μουσειολογική προσέγγιση»**. (2015)
- III. Νίκη Καλογεροπούλου (ΜΠΣ «Ιστορία και Θεωρία της Τέχνης-Επιμέλεια Εκθέσεων»). Τίτλος Διπλωματικής εργασίας: **«Μουσεία Λογοτεχνών: Από το κείμενο στο μουσείο»**. (2016)

- IV. Ζωή Καλαμάκη (ΜΠΣ «Ιστορία και Θεωρία της Τέχνης- Επιμέλεια Εκθέσεων»). Τίτλος Διπλωματικής εργασίας: **«Η αφή ως μέσον διδακτικής της τέχνης στο Μουσείο. Πρωτότυπη μουσειοπαιδαγωγική εφαρμογή για παιδιά με προβλήματα όρασης στην Πινακοθήκη Ν. Χατζηκυριάκου-Γκίκα στην Αθήνα»**. (2016)
- V. Σοφία Κίγκα (ΜΠΣ «Ιστορία και Θεωρία της Τέχνης- Επιμέλεια Εκθέσεων»). Τίτλος Διπλωματικής εργασίας: **"Η αρχαιολογική κληρονομιά των Ιωαννίνων και το κοινό της πόλης: Μια έρευνα κοινού"**. (2017)
- VI. Μαρία Κακαβοπούλου (ΜΠΣ «Ιστορία και Θεωρία της Τέχνης- Επιμέλεια Εκθέσεων»). Τίτλος Διπλωματικής εργασίας: **«Μουσείο Προεπαναστατικής Περιόδου Νήσου Ιωαννίνων: Μία πρόταση διαθεματικής προσέγγισης της τοπικής Ιστορίας»** (2017)
- VII. Κατερίνα Κωνσταντίνου (ΜΠΣ «Ιστορία και Θεωρία της Τέχνης- Επιμέλεια Εκθέσεων»). Τίτλος Διπλωματικής εργασίας: **«Αδωδώνη: Μια αρχαιολογική εθνογραφία»**. (2017)
- VIII. Θεοδώρα Κεχαγιά (ΜΠΣ «Ιστορία και Θεωρία της Τέχνης- Επιμέλεια Εκθέσεων»). Τίτλος Διπλωματικής εργασίας: **«Η πραγμάτευση της ευθύνης. Η διεθνής εμπειρία μουσείων και εκθέσεων του Ολοκαυτώματος»**. (2017)
- IX. Ματίνα Δεδικούση (ΜΠΣ «Ιστορία και Θεωρία της Τέχνης- Επιμέλεια Εκθέσεων»). Τίτλος Διπλωματικής εργασίας: **«Το Λαογραφικό Μουσείο του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων: Μουσειολογική Μελέτη επανέκθεσης των συλλογών του»**. (2017)
- X. Γεράσιμος Αβρααμίδης (ΜΠΣ «Δημοσία Ιστορία», ΕΑΠ). Τίτλος Διπλωματικής: **«Αρχαιολογία και Πολιτική: Αρχαιολογικές Πρακτικές στην Ακρόπολη κατά την οθωνική περίοδο»**. (Φεβρουάριος 2020)
- XI. Ελένη Μπίντση (ΜΠΣ «Δημοσία Ιστορία», ΕΑΠ). Τίτλος Διπλωματικής εργασίας: **«Δημόσια Ιστορία και Μουσεία. Η περίπτωση του Μουσείου Μακεδονικού Αγώνα»**. (Μάρτιος 2021)
- XII. Άννα Τσίντζου (ΜΠΣ «Επιμέλεια Εκθέσεων: Θεωρητικές και Πρακτικές Προσεγγίσεις», Παν/μιο Ιωαννίνων). Τίτλος Διπλωματικής εργασίας: **«Η Ζίτσα της ντεμπίνας. Η ντεμπίνα της Ζίτσα. Πρόταση μουσειολογικής μελέτης για ένα μουσείο οίνου στη Ζίτσα Ιωαννίνων»**. (Φεβρουάριος 2022)
- XIII. Σταυρούλα Συγκούνα (ΜΠΣ «Επιμέλεια Εκθέσεων: Θεωρητικές και Πρακτικές Προσεγγίσεις», Παν/μιο Ιωαννίνων). Τίτλος Διπλωματικής εργασίας: **«Flâneuse no 6. Ο εικαστικός ως επιμελητής / Ο επιμελητής ως εικαστικός»**. (Μάρτιος 2022)
- XIV. Κωνσταντίνος Αράπης (ΜΠΣ «Επιμέλεια Εκθέσεων: Θεωρητικές και Πρακτικές Προσεγγίσεις», Παν/μιο Ιωαννίνων). Τίτλος Διπλωματικής εργασίας: **«Η συμβολή της μουσειακής τεκμηρίωσης στη διαχείριση τεχνολογικών συλλογών: Η περίπτωση του Μουσείου Τοπογραφίας»**

και Τεχνολογίας Γραφικών Τεχνών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων».
(Σεπτέμβριος 2022)

- XV.** Κατερίνα Λιαρομάτη (ΜΠΣ «Επιμέλεια Εκθέσεων: Θεωρητικές και Πρακτικές Προσεγγίσεις», Παν/μιο Ιωαννίνων). Τίτλος Διπλωματικής εργασίας: *«Το πατρινό καρναβάλι στο... μουσείο. Σχεδιάζοντας μία έκθεση σχετικά με τη μουσειοποίηση ενός στοιχείου της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς».* (Οκτώβριος 2023).
- XVI.** Ιωάννης Λέντερης (ΜΠΣ «Επιμέλεια Εκθέσεων: Θεωρητικές και Πρακτικές Προσεγγίσεις», Παν/μιο Ιωαννίνων). Τίτλος Διπλωματικής εργασίας: *«Ο Κινηματογράφος ως έκθεμα. Η περίπτωση της ταινίας Ο Νονός».* (Ιανουάριος 2024)
- XVII.** Κωνσταντίνα Παπακώστα (ΜΠΣ «Επιμέλεια Εκθέσεων: Θεωρητικές και Πρακτικές Προσεγγίσεις», Παν/μιο Ιωαννίνων). Τίτλος Διπλωματικής εργασίας: *«Από την τεκμηρίωση των εκθεμάτων του Λαογραφικού Μουσείου 'Γ. Γιάννου' στην επιμέλεια εκθέσεων σύγχρονης τέχνης»* (Φεβρουάριος 2024). Στο πλαίσιο της διπλωματικής της εργασίας, η φοιτήτρια σχεδίασε και υλοποίησε μία εξαιρετικά δημοφιλή εικαστική έκθεση με τίτλο «Για το καλό», στους χώρους του Λαογραφικού Μουσείου Γιάννου στο Θεσπρωτικό Πρεβέζης με τη συμμετοχή προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών, με θέμα τον σχολιασμό των τοπικών πρακτικών επίτευξης της καλοτυχίας, όπως αυτές προκύπτουν από την λαογραφική έρευνα και τις συλλογές του μουσείου (εγκαίνια: 8 Σεπτεμβρίου 2023).

6. Μέλος τριμελών επιτροπών εποπτείας και εξέτασης διπλωματικών εργασιών μεταπτυχιακών φοιτητών του Τμήματος (επιλογή):

I. Έλλη Λεβεντάκη (ΜΠΣ «Ιστορία και Θεωρία της Τέχνης-Επιμέλεια Εκθέσεων», Τμήμα Πλαστικών Τεχνών και Επιστημών Τέχνης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων). Τίτλος Διπλωματικής εργασίας: *«Η θεσμική κριτική ως εικαστική έκφραση».* (Φεβρουάριος 2016).

II. Μαρία Βασιλοπούλου (ΜΠΣ «Ιστορία και Θεωρία της Τέχνης -Επιμέλεια Εκθέσεων», Τμήμα Πλαστικών Τεχνών και Επιστημών

Τέχνης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων). Τίτλος Διπλωματικής εργασίας: *«Η αφηρημένη ζωγραφική στην Ελλάδα μετά το 1945. Οι πανελλήνιες εκθέσεις και οι εκθέσεις σε γκαλερί μέσα από τον λόγο των τεχνοκριτικών»* (Δεκέμβριος 2016).

6. Επίβλεψη διδακτορικών διατριβών

I. Άρτεμις Σταματέλου. Προσωρινός τίτλος της διδακτορικής διατριβής: *«Ιστορία, ιδεολογία και ταυτότητα των ελληνικών μουσείων τέχνης. Η Πινακοθήκη του Δήμου Αθηναίων (1914-2010)»*. (Ως επόπτρια της διατριβής)

II. Αντώνης Καναβούρας. Προσωρινός τίτλος της διδακτορικής διατριβής: *«Το Μουσείο Αργυροτεχνίας Ιωαννίνων μέσα από την οπτική της εθνογραφίας και της Δημόσιας Αρχαιολογίας»*. (Ως επόπτρια της διατριβής)

III. Άννα Ιακωβίδου. Προσωρινός τίτλος της διδακτορικής διατριβής: *«Ιστορικά Μουσεία – Τόποι Μνήμης και Διδακτική της Ιστορίας: Μουσειακή Εκπαίδευση και Συγκρουσιακά Ζητήματα»*. (Ως επόπτρια της διατριβής)

IV. Μαίρη Φουντούλη. Προσωρινός τίτλος της διδακτορικής διατριβής: *«Κείμενο, αντι-κείμενο, εικόνα: Οι αρχαίες επιγραφές ως εκθεσιακά αντικείμενα»*. (Ως επόπτρια της διατριβής)

7. Συμμετοχή σε τριμελείς επιτροπές διδακτορικών διατριβών:

I. Θεοκτίστη Μισιρλόγλου. Τίτλος της διδακτορικής διατριβής: *«Δωρητές-συλλέκτες έργων τέχνης στο δεύτερο μισό του 19ου και το πρώτο μισό του 20ού αιώνα. Οι περιπτώσεις των Γεώργιου Αβέρωφ, Αλέξανδρου Σούτσου και Αντώνη Μπενάκη»*. (Ως μέλος της τριμελούς συμβουλευτικής επιτροπής εκπόνησης της διατριβής). (Υποστήριξη: Σεπτέμβριος 2017).

II. Φωτεινή Σαλμούκα. Τίτλος της διδακτορικής διατριβής: *«Η ηχητική κουλτούρα του μουσείου: Στρατηγικές για τη δημιουργική ένταξη του ήχου στην επιμελητική πρακτική»*. Τμήμα Επικοινωνίας, Μέσων και Πολιτισμού του Παντείου Πανεπιστημίου. (Υποστήριξη: Νοέμβριος 2023).

III. Κατερίνα Κωνσταντίνου. Τίτλος της διδακτορικής διατριβής: *«Μετατρέποντας το παρελθόν σε ιστορία: Εθνογραφικές προσεγγίσεις της πολιτιστικής κληρονομιάς σε μια νησιωτική*

κοινότητα». Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο. (Ως μέλος της τριμελούς συμβουλευτικής επιτροπής εκπόνησης της διατριβής). (Υποστήριξη: Νοέμβριος 2023).

IV. Γεωργία Κουρκουνάκη. Προσωρινός τίτλος της διδακτορικής διατριβής: **«Συγκλίσεις μεταξύ ανθρωπολογικών και καλλιτεχνικών μεθόδων και πρακτικών στη σύγχρονη ελληνική εικαστική σκηνή»**. Τμήμα Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών, Σχολή Καλών Τεχνών, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. (Ως μέλος της τριμελούς συμβουλευτικής επιτροπής εκπόνησης της διατριβής).

V. Ελευθερία Ακριβοπούλου. Προσωρινός τίτλος της διδακτορικής διατριβής: **«Τα αρχαία και η πόλη: η Θεσσαλονίκη στα χρόνια της μεταξικής δικτατορίας, της Κατοχής και του Εμφυλίου μέσα από το αρχείο της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας»**. Τμήμα Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας. (Ως μέλος της τριμελούς συμβουλευτικής επιτροπής εκπόνησης της διατριβής).

VI. Γεώργιος Τσεκμές. Προσωρινός τίτλος της διδακτορικής διατριβής: **«Η αρχιτεκτονική και η λειτουργία των ελληνικών δημόσιων αρχαιολογικών μουσείων του μοντερνισμού μετά τον εκσυγχρονισμό τους»**. Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (Ως μέλος της τριμελούς συμβουλευτικής επιτροπής εκπόνησης της διατριβής).

VII. Μαρία Σβαρνιά. Προσωρινός τίτλος της διδακτορικής διατριβής: **«Ελληνικά μουσεία και "δύσκολη κληρονομιά": Ρόλοι, ποικίλα κοινά και η απήχησή τους στη συνεχώς μεταβαλλόμενη ελληνική κοινωνία»**. Τμήμα Αρχειονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Μουσειολογίας, Ιόνιο Πανεπιστήμιο. (Ως μέλος της τριμελούς συμβουλευτικής επιτροπής εκπόνησης της διατριβής).

VIII. Velta Dalanaj. Προσωρινός τίτλος της διδακτορικής διατριβής: **«Αρχαιολογικές εθνογραφίες στην Αλβανία: Εθνική ιδεολογία και διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς»**. Τμήμα Ιστορίας-Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. (Ως μέλος της τριμελούς συμβουλευτικής επιτροπής εκπόνησης της διατριβής).

IX. Κυριακή Μπορμπουδάκη. Προσωρινός τίτλος της διδακτορικής διατριβής: **«Δημόσια Αρχαιολογία και Εκπαίδευση. Έρευνα για τις αντιλήψεις και τις προσλήψεις των μαθητών υποχρεωτικής εκπαίδευσης για το παρελθόν και την αρχαιολογία, μέσα από το πρόγραμμα προσομοίωσης ανασκαφής του ARCHAEOLAB στην**

Κίσσαμο Χανίων». Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας (Ως μέλος της τριμελούς συμβουλευτικής επιτροπής εκπόνησης της διατριβής).

X. Αγάπη-Νεκταρία Σκλαβουνάκη. Προσωρινός τίτλος της διδακτορικής διατριβής: «Μουσεία Μνήμης: μια τοπολογική και εννοιολογική προσέγγιση». Τμήμα Αρχαιονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Μουσειολογίας, Ιόνιο Πανεπιστήμιο. (Ως μέλος της τριμελούς συμβουλευτικής επιτροπής εκπόνησης της διατριβής).

XI. Κωνσταντίνος Γκαράκης. Προσωρινός τίτλος της διδακτορικής διατριβής: «Η βιομηχανική κληρονομιά των εγκαταστάσεων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στην εποχή της ενεργειακής κρίσης: κίνδυνοι και νέες προοπτικές». Τμήμα Ιστορίας-Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. (Ως μέλος της τριμελούς συμβουλευτικής επιτροπής εκπόνησης της διατριβής).

1. Μέλος επταμελών επιτροπών εξέτασης διδακτορικών διατριβών:

I. Ιωάννης Σταυριδόπουλος. Τίτλος διδακτορικής διατριβής: «Μνημεία του Άλλου. Η διαχείριση της οθωμανικής πολιτιστικής κληρονομιάς της Μακεδονίας από το 1912 έως σήμερα». (Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Τμήμα Ιστορίας- Αρχαιολογίας. Υποστήριξη: Νοέμβριος 2015).

II. Στυλιάνα Γκαλινίκη. Τίτλος διδακτορικής διατριβής: «Η χρήση της αρχαιότητας στη συγκρότηση της ταυτότητας μιας πόλης: Η περίπτωση των δημόσιων γλυπτών της Θεσσαλονίκης». (Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Τμήμα Αρχιτεκτόνων-Μηχανικών. Υποστήριξη: Σεπτέμβριος 2015).

III. Θεοκτίστη Μισιρλόγλου. Τίτλος διδακτορικής διατριβής: «Δωρητές-συλλέκτες έργων τέχνης στο δεύτερο μισό του 19ου και το πρώτο μισό του 20ού αιώνα. Οι περιπτώσεις των Γεώργιου Αβέρωφ, Αλέξανδρου Σούτσου και Αντώνη Μπενάκη». (Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Τμήμα Εικαστικών Τεχνών και Επιστημών της Τέχνης. Υποστήριξη: Σεπτέμβριος 2017).

IV. Σοφία Φραγκουλοπούλου. Τίτλος διδακτορικής διατριβής: «Η ιστορική κουλτούρα των μουσειακών αφηγήσεων. Τα κρατικά μουσεία κατά τον μεσοπόλεμο (1922-1940)». (Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Τμήμα Ιστορίας- Αρχαιολογίας. Υποστήριξη: Ιούνιος 2018).

VI. Δήμητρας-Κλαίρη Γιαννίρη. Τίτλος της διδακτορικής διατριβής: «Η χρήση της αρχαιολογίας ως μέσου ενδυνάμωσης περιφερειακών

περιοχών: η περίπτωση της ορεινής Κρήτης». (ΕΚΠΑ, Τμήμα Ιστορίας- Αρχαιολογίας, Υποστήριξη: Μάρτιος 2022).

2. Μέλος τριμελών επιτροπών επίβλεψης και εξέτασης διπλωματικών εργασιών μεταπτυχιακών φοιτητών άλλων Τμημάτων ή άλλων Πανεπιστημίων:

I. Βασιλική Ψιλάκη (Διατμηματικό Πρόγραμμα «Μουσειακές Σπουδές»- ΕΚΠΑ). Τίτλος διπλωματικής εργασίας: *«Η τραυματική μνήμη του Ολοκαυτώματος στο μουσείο και στο σχολείο».* (Υποστήριξη: Ιούνιος 2017).

II. Χριστίνα Σπαρτιώτη (Διατμηματικό Πρόγραμμα «Μουσειακές Σπουδές»- ΕΚΠΑ). Τίτλος διπλωματικής εργασίας: *«Η βιογραφία των αντικειμένων και ο ρόλος της συντήρησης στην προστασία και ανάδειξή της. Η περίπτωση της εκθετικής ενότητας ‘Ολοκαύτωμα’ του Εβραϊκού Μουσείου Ελλάδας».* (Υποστήριξη: Ιούνιος 2017).

IV. Βασίλης Μποκογιάννης (Διατομεακό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών Νεότερης και Σύγχρονης Ελληνικής και Ευρωπαϊκής Ιστορίας-Λαογραφίας, Τμήμα Ιστορίας-Αρχαιολογίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων). Τίτλος διπλωματικής εργασίας: *«Η πρόσληψη του ζωγράφου Θεόφιλου και η έννοια του λαϊκού πολιτισμού στη γενιά του '30».* (Υποστήριξη: Μάρτιος 2017).

V. Velta Dalanaj (Διατομεακό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών Νεότερης και Σύγχρονης Ελληνικής και Ευρωπαϊκής Ιστορίας-Λαογραφίας, Τμήμα Ιστορίας-Αρχαιολογίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων). Τίτλος διπλωματικής εργασίας: *«Το Παρελθόν στο Παρόν: Πολιτικές διαχείρισης των αρχαιολογικών χώρων στη μετα-σοσιαλιστική Αλβανία. Η περίπτωση των Αγίων Σαράντα».* (Υποστήριξη: Οκτώβριος 2017).

III. Ιωάννα Γκουρτζιούμη (Διατμηματικό Πρόγραμμα «Μουσειακές Σπουδές»- ΕΚΠΑ). Τίτλος Διπλωματικής εργασίας: *«Μουσείο και Τοπική Κοινωνία: Προκλήσεις, Τάσεις και Προοπτικές. Μελέτη περίπτωσης: Αρχαιολογικό Μουσείο Αιανής».* (Υποστήριξη: Ιούνιος 2018).

VI. Ανδρέας Σταθέλος (ΠΜΣ «Δικτυακές Πόλεις και Αναπαραστάσεις», Τμήμα Διαχείρισης Πολιτισμικού Περιβάλλοντος και Νέων Τεχνολογιών του Πανεπιστημίου Πατρών). Τίτλος διπλωματικής εργασίας: *«Η χωρική διάσταση της μνήμης του εβραϊκού Ολοκαυτώματος στην πόλη του Βόλου».* (Υποστήριξη: Ιούνιος 2018).

VII. Μαρία-Ελισάβετ Λεβειδιώτη (Διατομεακό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών Νεότερης και Σύγχρονης Ελληνικής και

Ευρωπαϊκής Ιστορίας- Λαογραφίας, Τμήμα Ιστορίας-Αρχαιολογίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων). Τίτλος διπλωματικής εργασίας: **«Μουσεία και Προφορική Ιστορία. Ανιχνεύσεις σχέσεων αντικειμένων και υποκειμένων»**. (Υποστήριξη: Οκτώβριος 2018).

VIII. Μαρίνα Κακουλή (ΜΠΣ «Πολιτιστική Διαχείριση», Τμήμα Επικοινωνίας, Μέσων και Πολιτισμού του Παντείου Πανεπιστημίου). Τίτλος διπλωματικής εργασίας: **«Η διαχείριση της μνήμης μιας εκτοπισμένης κοινότητας. Η περίπτωση της κατεχόμενης Ζώδιας στην Κύπρο»**. (Υποστήριξη: Ιούνιος 2019).

IX. Αικατερίνη Κοντογεώργου (ΜΠΣ «Δημοσία Ιστορία», ΕΑΠ). Τίτλος διπλωματικής εργασίας: **«Μουσείο και τραυματική μνήμη. Μια συγκριτική μελέτη δύο μουσείων για τον μικρασιατικό ελληνισμό»**. (Υποστήριξη: Μάρτιος 2020).

X. Παναγιώτα Μπιτσόλα (ΜΠΣ «Δημοσία Ιστορία», ΕΑΠ). Τίτλος διπλωματικής εργασίας: **«Συγκριτική μελέτη του τρόπου παρουσίασης του παρελθόντος της Εύβοιας μέσα από τα δύο μουσεία της και των κτηρίων που το φιλοξενούν»**. (Υποστήριξη: Μάρτιος 2020).

XI. Δήμητρα Μπαντή (Διατομεακό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών Νεότερης και Σύγχρονης Ελληνικής και Ευρωπαϊκής Ιστορίας- Λαογραφίας, Τμήμα Ιστορίας-Αρχαιολογίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων). Τίτλος διπλωματικής εργασίας: **«Το Κέντρο Έρευνας – Μουσείο Βασίλη Τσιτσάνη στα Τρίκαλα. Μουσειολογική και μουσικολογική προσέγγιση»**. (Υποστήριξη: Απρίλιος 2021).

XII. Βασιλική Βαλιάνη (ΜΠΣ «Σύγχρονες προσεγγίσεις στα κείμενα: αναγνώσεις και ερμηνείες», Τμήμα Φιλολογίας, Πανεπιστήμιο Πατρών). Τίτλος διπλωματικής εργασίας: **«Λογοτεχνία και αρχαιολογικός χώρος. Η περίπτωση των Δελφών»** (Υποστήριξη: Μάιος 2023).

XIII. Κυριακή Καλπακίδου (Διατμηματικό Πρόγραμμα «Μουσειακές Σπουδές»- Τμήμα Ιστορίας-Αρχαιολογίας, ΕΚΠΑ). Τίτλος διπλωματικής εργασίας: **«Ο υλικός πολιτισμός των παζαριών – Τα παζάρια ως ανοιχτά μουσεία»** (Υποστήριξη: Μάιος 2023).

3. Εποπτεία φοιτητών κατά την καταγραφή συλλογών, τη συγκρότηση αρχείων προφορικών μαρτυριών και την επιμέλεια μόνιμων εκθέσεων και συλλογών:

I. της Συναγωγής Ιωαννίνων

II. του Λαογραφικού Μουσείου Τσαμαντά Θεσπρωτίας

III. του Λαογραφικού Μουσείου Μελιγγών Δωδώνης

IV. του Λαογραφικού Μουσείου Θεσπρωτικού Πρεβέζης

4. Κατάρτιση του ΜΠΣ **«Ιστορία και Θεωρία της Τέχνης - Επιμέλεια Εκθέσεων»** (με έμφαση στην επιμέλεια εκθέσεων) του Τμήματος Εικαστικών Τεχνών και Επιστημών της Τέχνης της Σχολής Καλών Τεχνών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Συμμετοχή στη Επιτροπή Μεταπτυχιακών Σπουδών, στις επιτροπές εξετάσεων και βαθμολόγησης - διεξαγωγή των συνεντεύξεων των υποψηφίων (Οκτώβριος 2013-Ιούνιος 2014).

5. Κατάρτιση πρότασης νέου Μεταπτυχιακού Προγράμματος του Τμήματος Εικαστικών Τεχνών και Επιστημών της Τέχνης της Σχολής Καλών Τεχνών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, με τίτλο **«Επιμέλεια Εκθέσεων»** (ΦΕΚ 2731/Β΄/13-10-2014 -Ιούνιος 2014) και **«Επιμέλεια Εκθέσεων: Θεωρητικές και Πρακτικές Προσεγγίσεις»** (ΦΕΚ Β 1795/2018 – Απρίλιος 2018). Το νέο ΜΠΣ λειτουργεί από τον Οκτώβριο του 2018, την οργάνωση του οποίου συντονίζω ως αναπληρώτρια διευθύντρια της Συντονιστικής Επιτροπής Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος.

2.2. ΕΠΙΜΕΛΗΤΙΚΗ ΔΡΑΣΗ

Ι.Επιμέλεια και συνεπιμέλεια εκθέσεων, μουσειολογικές μελέτες

1. Συνεπιμέλεια της έκθεσης *“Mani che Vedono”* στο Santo Spirito της Φλωρεντίας με θέμα τη φλωρεντινή αναγεννησιακή γλυπτική μέσα από αντίγραφα που δημιούργησαν σύγχρονοι χειροτέχνες (“artigiani”) της πόλης. Διοργάνωση των απτικών ξεναγήσεων και επιστημονική επιμέλεια του τμήματος της έκθεσης που αφορούσε τα έργα του Μιχαήλ Αγγέλου (Μάιος 1997).

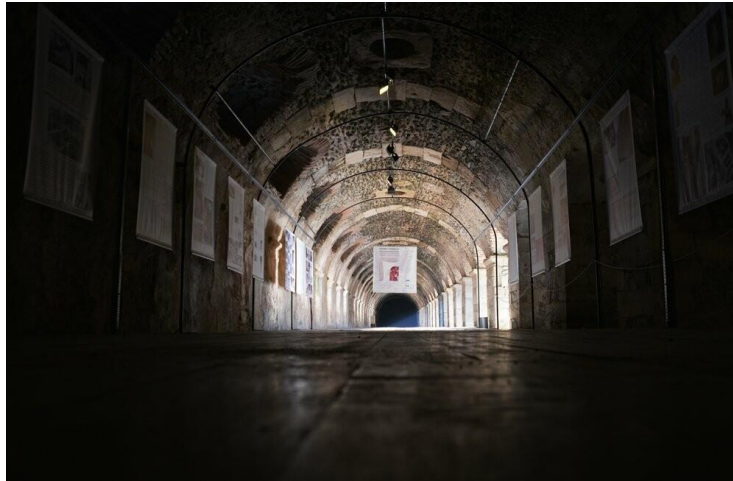

2. Συνεπιμέλεια των εκθέσεων: *«Egyptomania»* (Πανεπιστήμιο του Λονδίνου, UCL), *«100 years of the Valentine's Park»* (Redbridge Museum, Λονδίνο, ως ασκούμενη μουσειολόγος, 1998-1999).
3. Μουσειολογική επιμέλεια της ψηφιακής τεκμηρίωσης και *εικονικής έκθεσης των συλλογών του Λαογραφικού μουσείου του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων* (υπεύθυνη ερευνητικού έργου: Καθ. Βασιλική Ρόκου, 2004-2005).

4. **«Καλίνδοια: Μια αρχαία πόλη στη Μακεδονία».** Μουσειολογική επιμέλεια, σχεδιασμός και υλοποίηση της ομώνυμης περιοδικής έκθεσης του Αρχαιολογικού Μουσείου Θεσσαλονίκης, Φεβρουάριος 2008.
5. Έκθεση έργων μικρών διαστάσεων των φοιτητών του Τμήματος Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών της Σχολής Καλών Τεχνών του ΑΠΘ στο Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης (2007).
6. **«Μέγας Αλέξανδρος: Έργα από τις συλλογές της Μακεδονίας και εικονογραφία του Μύθου στην Ιταλία»** (Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης σε συνεργασία με το Ιταλικό Μορφωτικό Ινστιτούτο Θεσσαλονίκης, Μάιος 2008).

7. **«Αγρός-Οικία-Κήπος-Τόπος. Υπαίθρια έκθεση ρωμαϊκών γλυπτών στον περιβάλλοντα χώρο του Αρχαιολογικού Μουσείου Θεσσαλονίκης».** Μουσειολογική επιμέλεια, σχεδιασμός και υλοποίηση της ομώνυμης μόνιμης έκθεσης του Αρχαιολογικού Μουσείου Θεσσαλονίκης (2009).
8. Μουσειολογικός σχεδιασμός, υλοποίηση και επιμέλεια της **μόνιμης έκθεσης του Μουσείου της Αρχαίας Αγοράς Θεσσαλονίκης** (Θεσσαλονίκη 2009-2011).

9. **Λαογραφικό και Ιστορικό Μουσείο Εμπεσού Αιτωλοακαρνανίας** (Δήμος Αμφιλοχίας, επιστ. υπεύθυνη, καθ. Κων/να Μπάδα, 2010). Εκπόνηση πλήρους μουσειολογικής μελέτης για λογαριασμό του Δήμου Ινάχου και του ΔΣ του Μουσείου. Η μουσειολογική μελέτη εγκρίθηκε ομόφωνα από το Συμβούλιο Μουσείων του Υπουργείου Πολιτισμού.
10. **«Γυναίκα και Χρώμα: Έκθεση σύγχρονων εικαστικών»**. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Επιτροπή Λόγου και Τέχνης. Συνεδριακό Κέντρο «Κάρολος Παπούλιας» (Μάιος 2012).
11. **«Η ρωμανιώτικη κοινότητα των Ιωαννίνων»**. Μουσειολογικός σχεδιασμός μόνιμης έκθεσης στο εσωτερικό της Συναγωγής Ιωαννίνων, με θέμα την ιστορία της εβραϊκής κοινότητας της πόλης. (ΜΠΣ «Ιστορία και Θεωρία της Τέχνης - Επιμέλεια Εκθέσεων» του Τμήματος Πλαστικών Τεχνών και Επιστημών Τέχνης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Σεπτέμβριος 2011- Ιούνιος 2012, Σεπτέμβριος 2013-Ιούνιος 2014). Παρουσίαση της μελέτης στο συνέδριο «Εβραϊκές κοινότητες ανάμεσα σε Ανατολή και Δύση, 15^{ος}-20^{ός} αιώνας: Οικονομικές, κοινωνικές, πολιτικές, πολιτισμικές διαστάσεις» (Τμήμα Ιστορίας & Αρχαιολογίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων - Ισραηλιτική Κοινότητα Ιωαννίνων, 21-23 Μαΐου 2015).
12. **«Η τέχνη στους Βαλκανικούς Πολέμους»**. Έκθεση Ελλήνων ζωγράφων του 20^{ου} αιώνα (Ροϊλός, Λύτρας, Θάλεια Φλωρά-Καραβία, Κενάν Μεσαρέ κ.α.), στο πλαίσιο του εορτασμού για τα εκατό χρόνια από τη λήξη των Βαλκανικών Πολέμων (Κτήριο Λέσχης Αξιωματικών Φρουράς Ιωαννίνων, Φεβρουάριος 2013).
13. **«Φόβος - Μια εικαστική πραγμάτευση»**. Την έκθεση του Τμήματος Πλαστικών Τεχνών και Επιστημών Τέχνης επιμελήθηκαν για λογαριασμό του

Πανεπιστημίου Ιωαννίνων (Ιούνιος 2013, Επιτροπή Λόγου και Τέχνης, Συνεδριακό Κέντρο «Κάρολος Παπούλιας»).

Στην έκθεση μετείχαν προπτυχιακοί και μεταπτυχιακοί φοιτητές του Τμήματος Πλαστικών Τεχνών και Επιστημών της Τέχνης με έργα ζωγραφικής, γλυπτικής, βίντεο, φωτογραφίες και εγκαταστάσεις. Τα περισσότερα έργα δημιουργήθηκαν στους χώρους των καλλιτεχνικών εργαστηρίων του Τμήματος, ενώ φοιτητές της κατεύθυνσης της Ιστορίας και Θεωρίας της Τέχνης έγραψαν τα κείμενα της έκθεσης και συμμετείχαν σε αυτήν ως επιμελητές.

[Βλ. http://www.uoi.gr/gr/announcements/extended.php?post_id=5818 και <http://www.culture.uoi.gr/index.php/fovos/eikastiki-pragmatefsi>

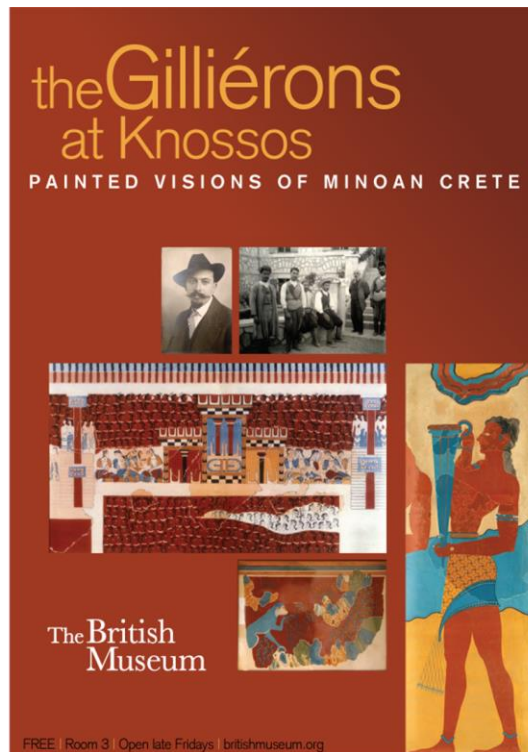
http://46.4.25.248/ioannina/events/ekthesi_eikastikon_ergon_foititon_tmimato_s_plastikon_texnon_kai_epistimon_tis_texnis_fobos_i_eikastiki_pragmateysi

]

14. «The Gilliérons at Knossos. Painted visions of Minoan Crete»

Σχεδιασμός περιοδικής έκθεσης για την αίθουσα περιοδικών εκθέσεων του Βρετανικού Μουσείου (Room 3). Η έκθεση αφορούσε τις συμπληρωμένες αναπαραγωγές μικρογραφικών τοιχογραφιών της Κνωσού, έργα του Émile Gilliéron (1850-1924) και του γιού του Émile Gilliéron fils που περιλαμβάνονται στις καταγραμμένες και ακατάγραφες συλλογές του Βρετανικού Μουσείου. Οι Gilliéron, Ελβετοί καλλιτέχνες και συντηρητές, υπήρξαν από τους σημαντικότερους κατασκευαστές αντιγράφων αρχαιολογικών ευρημάτων στην Ελλάδα, κυρίως των πολιτισμών της αιγαιακής προϊστορίας. Η έκθεση αποσκοπούσε στη διερεύνηση της σημασίας των αντιγράφων αυτών στη διαμόρφωση των γνώσεών μας για την Εποχή του Χαλκού αλλά και στην καθιέρωση του οράματος του Arthur Evans γύρω από την τέχνη, τον υλικό πολιτισμό και γενικότερα τον χαρακτήρα της μινωικής Κρήτης. Ο σχεδιασμός της έκθεσης αποτέλεσε μέρος του International Training Programme του Βρετανικού Μουσείου και παρουσιάστηκε δημόσια τον Σεπτέμβριο του 2015.

[<https://bmtrainingprog.files.wordpress.com/2015/10/esther-room-3-pdf.pdf>]

15. «*Άγγιξε την Τέχνη*». Επιμέλεια εικαστικής έκθεσης στη Δημοτική Πινακοθήκη Ιωαννίνων με σκοπό τις μετατροπές-προσαρμογές έργων των φοιτητών της Σχολής Καλών Τεχνών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων για απτική πρόσληψη και την οργάνωση απτικών περιηγήσεων. Σε συνεργασία με τον κ. Παναγιώτη Γιώτη και τον Φάρο Τυφλών Ηπείρου.

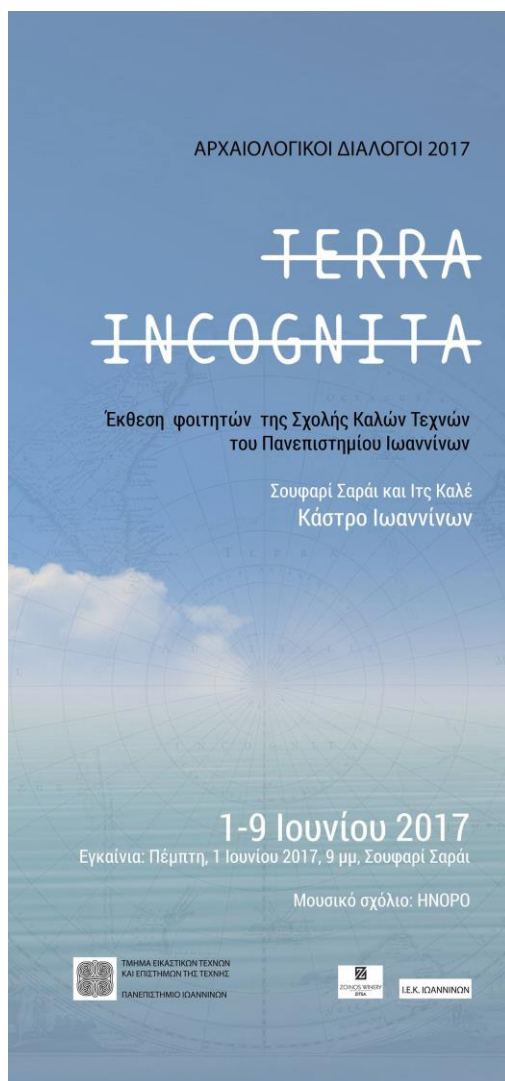
[Παρουσίαση στον Τύπο: <https://www.culturenow.gr/aggikse-thn-texnh-ekthesh-kai-moyseiopaidagwgikes-draseis-sth-dhmotikh-pinakothhkh-iwanninwn/>

Βλ. επίσης την αναλυτική κάλυψη/tutorial για την έκθεση αυτή, στο «*The inclusion discourse series*» (ομάδα “Offstream” για τη συμπερίληψη ατόμων με οπτική αναπηρία στην τέχνη και τη μουσειακή εμπειρία): <https://fb.watch/gtZBgbUKVK/>]

16. “*Terra Incognita*”.

Εικαστική έκθεση στο πλαίσιο του συνεδρίου Αρχαιολογικοί Διάλογοι 2017 και της θεματικής του «Μετακινήσεις: Τόποι- Μνήμη-Υλικότητα». Σε συνεργασία με τους: Βαγγέλη Γκόκα, Αναπληρωτή Καθηγητή Ζωγραφικής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Κώστα Μπασσάνο, Επίκουρο Καθηγητή Γλυπτικής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Νίκο Αρτέμη, Επίκουρο Καθηγητή Ψηφιακών Μορφών Τέχνης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων. Σουφαρί Σαράι, Γιάννενα, 1-9 Ιουνίου 2017.

[Βλ. παρουσίαση: <https://epirusgate.blogspot.com/2017/06/terra-incognita.html>]

17. «Άυλοι Κόσμοι – Βιβλίο και Βιβλιοθήκες»

Εικαστική έκθεση της Σχολής Καλών Τεχνών για την πολιτισμική σημασία του βιβλίου.

Η έκθεση επιχειρήσει να προσεγγίσει έννοιες που σχετίζονται με τη λειτουργία και τα χαρακτηριστικά μιας δημόσιας βιβλιοθήκης: την αρχειοθέτηση, την ταξινόμηση, τη χρήση μιας παγκόσμιας γλώσσας αναζήτησης πληροφοριών και κειμενικού υλικού, το αρχιτεκτονικό κέλυφος μιας βιβλιοθήκης κ.λπ. αλλά και συναφείς έννοιες, όπως η ψηφιακότητα, η σπανιότητα, η κοινωνικότητα που ενέχει η φυσική επίσκεψη στον χώρο. Σημαντική έννοια στη συγκρότηση της επιμελητικής διαδικασίας αποτέλεσε επίσης αυτή της δωρεάς, καθώς σε αυτή βασίζεται εν πολλοίς ο εμπλουτισμός μιας βιβλιοθήκης με παλαιά και νεότερα βιβλία. Την επιμελητική ομάδα απασχόλησαν επίσης οι ποικίλες σημασίες, χρήσεις και χαρακτηριστικά ενός βιβλίου, όπως η αφήγηση, η φαντασία, η εμπλοκή του σε ποικίλα αρχεία, η υλικότητά του αλλά και το βιβλίο ως εικαστικό αντικείμενο, ή ως ένα σπάνιο και, κάποτε, απαγορευμένο αγαθό. Τέλος, έμφαση δόθηκε στα χαρακτηριστικά του αναγνώστη-χρήστη μιας βιβλιοθήκης (ταυτότητα, αυτονομία, σύζευξη δημόσιας και ιδιωτικής

σφαίρας), καθώς και στην αξία της βιβλιοθήκης και της ανάγνωσης γενικότερα, όχι μόνο κατά την αναζήτηση της γνώσης και την προσπάθεια φυγής από την πραγματικότητα αλλά και ως έναυσμα για την παραγωγή εικαστικού έργου.

Η έκθεση ξεκίνησε στους χώρους της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου στις 23 Ιανουαρίου 2019 και συμπεριέλαβε σημαντικές μουσειοπαιδαγωγικές δράσεις σε συνεργασία με το Δημοτικό Σχολείο Σταυρακίου Ιωαννίνων. Ολοκληρώθηκε στις 2 Απριλίου, Παγκόσμια Μέρα Παιδικού Βιβλίου, με τη διεξαγωγή επιπλέον δράσεων που αξιοποίησαν τη Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου ως χώρο μάθησης, έμπνευσης και εικαστικής δημιουργίας.

Κτήριο Βιβλιοθήκης Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Ιανουάριος-Απρίλιος 2019.

<https://www.uoi.gr/events/ayloi-kosmoi-paroysiasi-ekthesis-kai-moyseiopaidagogikon-drσεων-foititon-tis-scholis-kalon-technon-sti-vivliothiki-toy-panepistimiou-ioanninon/>

18. "Images of another Europe"

Έκθεση φωτογραφίας του Κωνσταντίνου Πίττα για τη διχτομημένη Ευρώπη της δεκαετίας του '80 και του Ψυχρού Πολέμου, στο πλαίσιο του Φεστιβάλ "Photometria".

Μάιος-Ιούνιος 2019, Ιτς Καλέ, Κάστρο των Ιωαννίνων. Στην επιμέλεια της έκθεσης συμμετείχε ομάδα δέκα προπτυχιακών φοιτητών μου από το μάθημα «Επιμέλεια Εκθέσεων».

<https://www.dimotikoradiofono.gr/%CE%B5%CE%B3%CE%BA%CE%B1%CE%AF%CE%BD%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%AD%CE%BA%CE%B8%CE%B5%CF%83%CE%B7%CF%82-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%BA-%CF%80%CE%AF%CF%84%CF%84%CE%B1-%CE%BC%CE%B5-%CF%84%CE%AF%CF%84/>

19. "Ιστορίες από ύφασμα: Remembering"

Διεπιστημονικό επιμελητικό πρότζεκτ της εικαστικού Adi Liraz και των φοιτητών μου (Κωνσταντίνος Αράπης, Μαλαματένια Αργυροπούλου, Θεοδώρα Ζούμπα, Αντώνης Καναβούρας, Ράνια Κορδαλή, Σταυρούλα Συγκούνα και Άννα Τσίντζου) του μεταπτυχιακού προγράμματος «Επιμέλεια εκθέσεων: Θεωρητικές και πρακτικές προσεγγίσεις» της Σχολής Καλών Τεχνών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων το οποίο περιλάμβανε την έρευνα, τον σχεδιασμό, την επιμέλεια και την υλοποίηση εικαστικής έκθεσης, καθώς και το δημόσιο πρόγραμμά της.

Με αφετηρία το προσωπικό, οικογενειακό και τοπικό παρελθόν αλλά και το υλικό τους αποτύπωμα σε ρούχα, εργόχειρα και χειροποίητα υφάσματα κάθε λογής, το πρότζεκτ που πραγματοποιήθηκε στον ιστορικό χώρο του Μέκειου Οικοτροφείου Θηλέων έστρεψε το ενδιαφέρον του κοινού στους αφανείς της Ιστορίας και το έργο τους, σε ομάδες και πρόσωπα που μέχρι πρότινος δεν είχαν φωνή και εκπροσώπηση στη δημόσια σφαίρα, κυρίως τις γυναίκες. Προσωπικά αντικείμενα, είδη ραπτικής, ραπτομηχανές και αργαλειοί αξιοποιήθηκαν στο πλαίσιο μιας ξεχωριστής συνομιλίας με τις παραστατικές τέχνες, τη video art, την ποίηση, τα ηχητικά περιβάλλοντα ακόμα και με μυρωδιές. «Πυρήνας» της έκθεσης στάθηκε το έργο της Adi Liraz που χρησιμοποίησε τις, για δεκαετίες αφημένες ραπτομηχανές στη Συναγωγή του Κάστρου των Ιωαννίνων, οι οποίες ανήκαν στις εκτοπισμένες Εβραίες γυναίκες της πόλης.

Η έκθεση αλλά και οι εικαστικές και εκπαιδευτικές δράσεις που πραγματοποιήθηκαν στη διάρκεια της λειτουργίας της, ανέδειξαν τα Γιάννενα ως τόπο σύγκλισης διαφορετικών εθνοτικών, κοινωνικών και ευρύτερα

πολιτισμικών αφηγήσεων, ενώ ταυτόχρονα πρότεινε ένα νέο τρόπο επιμελητικής πρακτικής στο πεδίο των εικαστικών εκθέσεων.

Μέκειο Οικοτροφείο Ιωαννίνων, 10-15 Ιουνίου 2019.

Για την απήχηση και την κάλυψη της έκθεσης στον Τύπο και τα ΜΜΕ:

https://www.youtube.com/watch?v=FbMYJrrn9qI&fbclid=IwAR2j9_yZRovCgax1RbaWDbO89NL5y5ib4nEUOOaUIVr2NGLSPFBvOBb1L0w&app=desktop

[-https://typos-i.gr/article/oi-mnhmes-kai-oi-dhlwseis-toy-yfasmatos](https://typos-i.gr/article/oi-mnhmes-kai-oi-dhlwseis-toy-yfasmatos)

[-https://www.proinanea.gr/news/sto-mekeio-i-ekthesi-tis-eikastikoy-adi-liraz-kai-foititon-oi-mnimes-xyrnoyn-mesa-apo-ta-yfasmata/?fbclid=IwAR3cYjL7q-yh4R1_fuTzlyyMSwEV_T21m7WxaLXJq4b5GEX-5TZZvaZehww](https://www.proinanea.gr/news/sto-mekeio-i-ekthesi-tis-eikastikoy-adi-liraz-kai-foititon-oi-mnimes-xyrnoyn-mesa-apo-ta-yfasmata/?fbclid=IwAR3cYjL7q-yh4R1_fuTzlyyMSwEV_T21m7WxaLXJq4b5GEX-5TZZvaZehww)

[-https://typos-i.gr/article/istories-apo-yfasma-sto-mekkeio?fbclid=IwAR0r_U6x8Z9PUaJc8V04-2lh-OitfMzD0itTwZ3DQalLnSrRRjyLIVAIZCU](https://typos-i.gr/article/istories-apo-yfasma-sto-mekkeio?fbclid=IwAR0r_U6x8Z9PUaJc8V04-2lh-OitfMzD0itTwZ3DQalLnSrRRjyLIVAIZCU)

[-http://ioanninatv.gr/index.php/news/video/itv-11-06-2019-video-8](http://ioanninatv.gr/index.php/news/video/itv-11-06-2019-video-8)

Για όλες τις εικαστικές και εκπαιδευτικές δράσεις του πρότζεκτ και το σχετικό υλικό προβολής, βλ. <https://www.facebook.com/texturedhistoriesremembering> &

<https://www.facebook.com/texturedhistoriesremembering/photos/a.2280965085280013/2302623103114211/?type=3>

20. «Κουτιά αναμνήσεων» / “Memory boxes”

Έκθεση που υλοποιήθηκε στο πλαίσιο του project *Collecting Stories, Telling Histories* του Φεστιβάλ Πάρου 2019. Τα λεγόμενα «κουτιά αναμνήσεων» που περιλαμβάνουν αντικείμενα που μας θυμίζουν στιγμές, συναισθήματα και γεγονότα της ζωής μας συγκεντρώνοντάς τα συχνά σε ένα κουτί, αποτέλεσαν την βασική πηγή έμπνευσης της ομώνυμης έκθεσης, η οποία βασίστηκε στην καταγραφή των αντικειμένων της «Λαογραφικής Συλλογής» του οικισμού της Παροικιάς στην Πάρο. Πρόκειται για συλλογή που συγκροτήθηκε με σκοπό την ίδρυση ενός μουσείου και λειτουργεί σαν ένα μεγάλο «κουτί μνήμης» όπου οι κάτοικοι της Παροικιάς συμβάλλουν με ό,τι κρίνουν σημαντικό να διατηρηθεί για να μας θυμίζει μία ιστορία (ή πολλές) του τόπου.

Δημοτικό Κτήριο Τεχνών «Δημητρακόπουλου», Παροικιά Πάρου, Ιούλιος 2019, Φεστιβάλ Πάρου (με τις Κατερίνα Κωνσταντίνου και Νατάσα Μπιζιά).

21. «Συνομιλώντας με το έργο του εικαστικού Τάκη Στεφάνου»

Ένας εικαστικός διάλογος μεταξύ των τελειόφοιτων της Σχολής Καλών Τεχνών και του Τάκη Στεφάνου, βασισμένος σε έννοιες που διατρέχουν το έργο του καταξιωμένου εικαστικού κατά τη διάρκεια της μακρόχρονης πορείας του. Δημοτική Πινακοθήκη Ιωαννίνων, 10-12 Δεκεμβρίου 2019.

[<https://www.agon.gr/politismos/26239/synomilontas-me-to-ergo-toy-eikastikoy-taki-stefanoy/>]

22. «(Α)ΟΡΑΤΕΣ ΠΟΛΕΙΣ. ΠΡΟΣΕΓΓΙΖΟΝΤΑΣ ΟΘΩΜΑΝΙΚΑ ΙΧΝΗ ΚΑΙ ΜΝΗΜΕΙΑ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ΤΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ". Αίθουσα Πολλαπλών Χρήσεων Ακρόπολης Ιτς Καλέ Ιωαννίνων, 21-26 Ιανουαρίου 2022.

Πολιτική, ιστορική και εικαστική έκθεση που ανέδειξε “αόρατες” και αποσιωπημένες όψεις της πόλης των Ιωαννίνων και του μνημειακού της τοπίου, φώτισε τις πολλαπλές ταυτότητές της και κυρίως τον τρόπο με τον οποίο γράφεται τελικά η ιστορία της μέσα από ποικίλες πολιτικές, πολεοδομικές, ιδεολογικές και διοικητικές αποφάσεις αλλά και καθημερινές κοινωνικές πρακτικές.

Μέσα από την εφαρμογή σύγχρονων θεωρητικών προσεγγίσεων της κοινωνικής, οικονομικής και πολιτισμικής σημασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς, συγκροτήθηκε μία πρωτότυπη εκθεσιακή διαδρομή σε γιαννιώτικα μνημεία της οθωμανικής περιόδου: πλατείες, κτίρια, τόποι ψυχαγωγίας, εκπαίδευσης ή περιπάτου, δρόμοι, σημεία συνάντησης, δημόσιες υπηρεσίες, μουσεία, στρατώνες, κατεστραμμένα τζαμιά και μουσουλμανικά νεκροταφεία, σχολεία, πολιτιστικά κέντρα, παιδικές χαρές, πύλες, διοικητικά κτίρια, ξενοδοχεία και άλλα γνωστά και άγνωστα σημεία στην πόλη, τα οποία

αποτέλεσαν αφορμές για να αναλογιστούμε κριτικά την ιστορία τους, αλλά και τις πολλές και διαφορετικές πτυχές της ζωής στα Γιάννενα τα τελευταία εκατό χρόνια.

Στην αίθουσα πολλαπλών χρήσεων της ακρόπολης του Ιτς Καλέ που ευγενικά παραχώρησε η Εφορεία Αρχαιοτήτων Ιωαννίνων παρουσιάστηκε σχετικό φωτογραφικό και εποπτικό υλικό αλλά και μία σειρά πρωτότυπων εικαστικών έργων που δημιουργήθηκαν από προπτυχιακές/προπτυχιακούς εικαστικούς φοιτήτριες/φοιτητές της Σχολής Καλών Τεχνών. Ζωγραφική, εικαστικά βίντεο, χαρακτικά, γλυπτική, εγκαταστάσεις, ψηφιακά ηχοτοπία και άλλα έργα καθόρισαν την εκθεσιακή αφήγηση και ευρύτερα την επιμελητική διαδικασία, σχολιάζοντας την πολιτισμική ποικιλομορφία της πόλης, καθώς και τη «γενεαλογία» αποφάσεων και ενεργειών που καθόρισαν τη σημερινή μορφή της.

Την έκθεση επισκέφτηκαν περισσότεροι από 300 άνθρωποι στις πέντε ημέρες της λειτουργίας της, πολλοί από τους οποίους δύο και τρεις φορές, παρά τους περιορισμούς της πανδημίας, ενώ την ημέρα των εγκαινίων υπήρξε εκτενής δημοσιογραφική κάλυψη από πλήθος ΜΜΕ. Η πρωτοβουλία έφερε σε επαφή μεταπτυχιακούς/ες φοιτητές/τριες, μελλοντικούς/ες επιμελητές/τριες που αξιοποίησαν στο έπακρο τα μαθήματα της πολιτιστικής διαχείρισης και τα «αντιμαθήματα» που προσέφεραν κατά το πρώτο δεκαήμερο του Οκτωβρίου 2021 τα μέλη ΔΕΠ που μετέχουν στην πρωτοβουλία του Decolonize Hellas, όχι μόνο με το κοινό της πόλης που ενδιαφέρεται για ζητήματα μνήμης και λήθης του παρελθόντος της, αλλά και με τους καλλιτέχνες, και τους εικαστικούς φοιτητές/τριες του Τμήματος, παράγοντας έτσι έναν γοητευτικό συνδυασμό θεωρητικού λόγου για τη διαχείριση των οθωμανικών μνημείων της πόλης, και πρωτότυπου εικαστικού σχολιασμού.

(Α)ΟΡΑΤΕΣ ΠΟΛΕΙΣ

ΠΡΟΣΕΓΓΙΖΟΝΤΑΣ ΟΘΩΜΑΝΙΚΑ ΙΧΝΗ ΚΑΙ ΜΝΗΜΕΙΑ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ΤΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΟΡΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ
10:30 - 18:30

21-26 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2022
ΑΙΘΟΥΣΑ ΠΟΛΛΑΠΛΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ, ΙΤΣ ΚΑΛΕ (ΚΑΣΤΡΟ)

ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 21 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 17:00

Έκθεση στο πλαίσιο του μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών «Επιμέλεια Εκθέσεων, Θεωρητικές και Πρακτικές Προσεγγίσεις» της Σχολής Καλών Τεχνών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Τμήμα Επιστημών Τεχνών και Επιστημών Τεχνών
Σχολή Καλών Τεχνών
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Βλ. <https://typos-i.gr/article/mia-3enaghsh-stis-polles-poleis-twn-iwanninwn?fbclid=IwAR26-hPFevxYOKOk5IruXSmXvf7qfnlt801G9nvPVhItGUedfsFoDzQciw>

Η έκθεση παραμένει προσβάσιμη από κατοίκους και επισκέπτες των Ιωαννίνων μέσα από την νέα ψηφιακή εφαρμογή **ProxiTour** που αξιοποίησε η επιμελητική ομάδα στο πλαίσιο της συνεργασίας του μεταπτυχιακού προγράμματος με την εταιρεία παραγωγής λογισμικού Terracom.

Βλ.: https://www.agon.gr/epikairotitita/72194/mia-periigisi-se-17-othomanika-ichni-kai-mnimeia/?utm_source=dlvr.it&utm_medium=facebook

<https://www.youtube.com/watch?v=9FBU2rNkvBc>

23. «Τέχνη και Ολοκαύτωμα: από το παρελθόν στο παρόν». Σουφαρί Σαράι, 14 έως 17 Δεκεμβρίου 2022

Κατά τη διάρκεια του Δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου (1939-1945), στα γκέτο, στα στρατόπεδα, στους τόπους αντίστασης και στους χώρους καταφυγής τους, διωκόμενοι Εβραίοι καλλιτέχνες αποτύπωσαν, συχνά λαθραία, όψεις και στιγμές του Ολοκαυτώματος. Ζωγραφίζοντας, ορισμένοι θέλησαν να καταγράψουν τις συνθήκες

του εγκλεισμού, της καταναγκαστικής εργασίας και των ναζιστικών εγκλημάτων ώστε να αφήσουν ίχνη για τις επόμενες γενιές· και άλλοι θέλησαν, έστω και για λίγο, να αισθανθούν ελεύθεροι και να φανταστούν έναν διαφορετικό κόσμο που ήλπιζαν ότι τους περίμενε μετά το τέλος του πολέμου. Παρά τον καθημερινό τους αγώνα για επιβίωση και με κίνδυνο της ζωής τους, οι διωκόμενοι καλλιτέχνες ζωγράφισαν με όποιον τρόπο ήταν δυνατόν, επιβεβαιώνοντας τη θέλησή τους να αντισταθούν.

Δεκαέξι από τα έργα αυτά που φιλοξενούνται στις εικαστικές συλλογές του Μουσείου Yad Vashem στην Ιερουσαλήμ, οι επισκέπτες μπόρεσαν να τα δουν στο Σουφαρί Σαράι των Ιωαννίνων μέσα από εκτυπώσεις που το Μουσείο παραχώρησε στο Τμήμα Εικαστικών Τεχνών και Επιστημών της Τέχνης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, ανάμεσα σε έργα των φοιτητών του Τμήματος (βίντεο, ζωγραφική, φωτογραφίες και εγκαταστάσεις). Οι εικαστικοί του Τμήματος κατέθεσαν τους προβληματισμούς τους για μια μία σειρά από θέματα που άπτονται της διδακτικής της ιστορίας και της συγκρότησης της σύγχρονης πολιειότητας: Πώς προσεγγίζει κανείς την τέχνη του Ολοκαυτώματος; Πώς παράγονται έργα τέχνης που συνδέουν το Ολοκαύτωμα με το σήμερα; Ποια είναι η σημασία της τέχνης αυτής στο παρόν;

Η παραγωγή των φοιτητικών έργων και η μουσειοπαιδαγωγική τους αξιοποίηση ενθάρρυνε συζητήσεις γύρω από ζητήματα προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συνδέοντας την Ελλάδα, και ιδιαίτερα τα Γιάννενα, με τη μνημονική, εκπαιδευτική και εικαστική διαχείριση μιας «δύσκολης» κληρονομιάς.

Επιμέλεια: Εσθήρ Σολομών, Επίκουρη Καθηγήτρια Μουσειολογίας σε συνεργασία με τους Νόρα Λέφα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Βιντεοτέχνης, Βαγγέλη Γκόκα, Αναπληρωτή Καθηγητή Ζωγραφικής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.

Την έκθεση πλαισίωσε συναφές αρχαικό υλικό που ευγενικά παραχώρησε το Ιστορικό Αρχείο-Μουσείο Ηλείου (Γ.Α.Κ.). Οι φοιτητές και φοιτήτριες οργάνωσαν πρωτότυπες μουσειοπαιδαγωγικές δραστηριότητες με το μαθητικό κοινό του Αρσακείου Γυμνασίου Ιωαννίνων εντός του χώρου της έκθεσης (Τετάρτη 14 Δεκεμβρίου 2022).

Βλ. <https://arts.uoi.gr/web/events/techni-kai-olokaytoma-apo-to-parelthon-sto-paron/>

Έκθεση & μουσειοπαιδαγωγικές δράσεις
φοιτητών της Σχολής Καλών Τεχνών
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Τέχνη και Ολοκαύτωμα

από το παρελθόν στο παρόν

Κατά τη διάρκεια του δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου (1939-1945), στα γκέτο, στα στρατόπεδα, στους τόπους αντίστασης και στους χώρους καταφυγής τους, διωκόμενοι Εβραίοι καλλιτέχνες αποτύπωσαν, συχνά λαθραία, σίφες και σταγόνες του Ολοκαυτώματος. Δύσκολα από τα έργα αυτά φιλοξενούνται στις εικαστικές συλλογές του Μουσείου Yad Vashem στην Ιερουσαλήμ και μπορεί κανείς να τα δει σήμερα δύο μέτρα από έκπαικτες που το Μουσείο παραχώρησε στη Σχολή Καλών Τεχνών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Στο πλαίσιο του μαθήματος της μουσειοπαιδαγωγικής, φοιτητές του τμήματος σχεδίασαν εικαστικά έργα αυτά, καθιστώντας τους προβληματισμούς τους για μια μία σειρά από θέματα:

Πώς προσεγγίζει κανείς την τέχνη του Ολοκαυτώματος;
Πώς παράγονται έργα τέχνης που συνδέουν το Ολοκαύτωμα με το σήμερα;

Ποια είναι η σημασία της τέχνης αυτής στο παρόν;
Με γνήσιο και πρωτότυπο τρόπο η παραγωγή των φοιτητικών έργων και η μουσειοπαιδαγωγική τους αξιοποίηση καθάρθηκε συζητήσεις γύρω από ζητήματα προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και συγκρότησης της σύγχρονης πολιειότητας, συνδέοντας την Ελλάδα, και ιδιαίτερα τα Γιάννενα, με τη μνημονική, εκπαιδευτική και εικαστική διαχείριση μιας «δύσκολης» κληρονομιάς.

Επιμέλεια:
Εσθήρ Σολομών,
Νόρα Λέφα,
Βαγγέλης Γκόκας,
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Συμπετέχουν οι φοιτητές:
Ιάλη Χατζηβαλάου,
Εύα Χαρισσοπούλου,
Μαρία Χατζημαντινού,
Θεοδώρα Παρηγοριτά,
Αικατερίνα Σπυρίδου,
Νένα Κιάλη,
Δήμητρα Αθανασίου,
Αίσαρα Τσιτση,
Αδομαντία Κουλοπούλου,
Ελένη Καρακατσώνη,
Χριστοδώρα Παπαγεωργίου,
Κωνσταντίνος Κουός,
Βικτωρας Καραμυλάης,
Κατερίνα Πλευροπούλου,
Αναστασία Κυριακού,
Χριστόδωρα Αντιστοία,
Μαρίνα Κούραρη,
Γιώργος Αναστασίου

Την έκθεση πλαισίωσαν συναφές αρχαικό υλικό που ευγενικά παραχώρησε το Ιστορικό Αρχείο-Μουσείο Ηλείου (Γ.Α.Κ.).

24. «Στα υπόγεια της Ζωσιμαίας Σχολής. Ένας άγνωστος χώρος κράτησης στα κατοχικά Γιάννενα».

Ένα εκθεσιακό πρότζεκτ δημόσιας ιστορίας που αξιοποίησε μαρτυρίες κρατουμένων, αρχειακά τεκμήρια και σύγχρονα εικαστικά έργα. Συμμετείχαν με έργα τους προπτυχιακοί και μεταπτυχιακοί εικαστικοί φοιτητές της Σχολής Καλών Τεχνών.

18 έως 31 Ιανουαρίου 2024, στα υπόγεια της Παλιάς Ζωσιμαίας Σχολής. Την έκθεση οργάνωσα με τους μεταπτυχιακούς φοιτητές του ΠΜΣ "Επιμέλεια Εκθέσεων: Θεωρητικές και Πρακτικές Προσεγγίσεις" του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Με την υποστήριξη των Γενικών Αρχείων του Κράτους, Τμήμα Ηπείρου.

Στη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου οι δυνάμεις του Άξονα διέπραξαν πλήθος εγκλημάτων που έμειναν ατιμώρητα: πράξεις βίας κατά της ανθρώπινης ζωής, της σωματικής ακεραιότητας και της ατομικής και δημόσιας περιουσίας, αλλά και εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας: μαζικούς φόνους, εκτοπίσεις, φυλακίσεις, βασανισμούς, διώξεις για πολιτικούς, φυλετικούς και θρησκευτικούς λόγους. Η Ήπειρος, στα σύνορα της κατακτημένης Ελλάδας, υπέστη πολλά από τα παραπάνω. Οι καταδρομείς της γερμανικής μεραρχίας «Εντελβάις» πραγματοποίησαν εκτελέσεις και δολοφονίες αμάχων, βιασμούς, καταστροφές σπιτιών, υποδομών, χωριών και οικισμών, και εκτενείς λεηλασίες. Η εβραϊκή κοινότητα της πόλης εκτοπίστηκε σύσσωμη στα γερμανικά στρατόπεδα εξόντωσης όπου θανατώθηκε το 92% των μελών της. Χιλιάδες Έλληνες χαρακτηρίστηκαν «αντάρτες», «κομμουνιστές», «ύποπτοι κομμουνιστές», «ύποπτοι αντάρτες» και τρομοκρατήθηκαν, φυλακίστηκαν χωρίς δίκη, βασανίστηκαν και φονεύθηκαν σε αντίποινα αντιστασιακής δράσης, τα οποία ξεκινούσαν με συλλήψεις ομήρων όχι μόνο μεμονωμένα αλλά και συνολικά, με τους κατοίκους ολόκληρων χωριών. Οι συλληφθέντες οδηγούνταν στα υπόγεια ενός ιστορικού εκπαιδευτηρίου των Ιωαννίνων, στο νεοκλασικό αρχιτεκτονικό κόσμημα της Ζωσιμαίας Σχολής, από τα θρανία της οποίας είχαν περάσει χιλιάδες Ηπειρώτες μαθητές από την εποχή της ίδρυσής της το 1828. Άνθρωποι που αιχμαλωτίστηκαν, κρατήθηκαν, βασανίστηκαν και συχνά εκτοπίστηκαν σε στρατόπεδα στη Θεσσαλονίκη, εκτελέστηκαν σε αντίποινα ανταρτικών δράσεων ή εστάλησαν για καταναγκαστική εργασία στην Γερμανία και στα κατεχόμενα από αυτή εδάφη. Η Ζωσιμαία της Κατοχής έπαψε να συμβάλλει στη μόρφωση των παιδιών, έγινε μια δεξαμενή θυμάτων για την εφαρμογή αντιποίνων, μια αποθήκη αναλώσιμων ζώων.

Η έκθεση επιχείρησε να ρίξει φως σε άγνωστα και συχνά ανοίκεια γεγονότα που συνέβησαν στον οικείο χώρο του ιστορικού εκπαιδευτηρίου. Διερεύνησε τα μνημονικά ίχνη ενός δύσκολου και τραυματικού παρελθόντος που η πόλη των Ιωαννίνων σταδιακά λησμόνησε μέσα στη δίνη των περιπετειών της μετεμφυλιακής Ελλάδας.

Την έκθεση συνέθεσε φωτογραφικό και εποπτικό υλικό, αρχειακά τεκμήρια, μαρτυρίες κρατουμένων, προφορικές και γραπτές, και μία σειρά πρωτότυπων εικαστικών έργων που δημιουργήθηκαν από προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς εικαστικούς φοιτητές της Σχολής Καλών Τεχνών: ζωγραφική, εικαστικά βίντεο, χαρακτηριστικά, εγκαταστάσεις και ψηφιακά

ηχοτοπία υπομνημάτισαν την επιμελητική διαδικασία και συμμετείχαν στην εκθεσιακή αφήγηση.

Σε αυτό το σύνθετο πρότζεκτ δημόσιας ιστορίας για τη «δύσκολη» κληρονομιά της παλιάς Ζωσιμαίας Σχολής, τέθηκαν κρίσιμα ζητήματα διαχείρισης της συλλογικής μνήμης και ανάδειξης της βιωμένης εμπειρίας των θυμάτων, καθώς και της σημασίας, ιστορικής, κοινωνικής, καλλιτεχνικής και εκπαιδευτικής, του άγνωστου αυτού υπόγειου χώρου για το παρόν και το μέλλον της πόλης.

Η έκθεση δέχτηκε διθυραμβικά σχόλια από τον Τύπο, τις τοπικές αρχές και τους επισκέπτες (3.000 άτομα σε 10 μέρες λειτουργίας). Ζητήθηκε και δόθηκε παράταση, ενώ αποφασίστηκε η κυκλοφορία καταλόγου με την υποστήριξη της δημοτικής αρχής.

Άρθρα στον τοπικό και τον αθηναϊκό Τύπο:

-Φιλήμων Καραμήτσος στην Εφημερίδα των Συντακτών:

[https://www.efsyn.gr/ellada/koinonia/419482_giannena-i-kraygi-mias-pligis-
apo-tin-katohi](https://www.efsyn.gr/ellada/koinonia/419482_giannena-i-kraygi-mias-pligis-apo-tin-katohi)

-Απόστολος Τζελέττας στον Ηπειρωτικό Αγώνα:

[https://www.agon.gr/epikairoτητα/104780/zitoymeno-i-entaxi-stin-istoriki-
mnimi-tis-polis/](https://www.agon.gr/epikairoτητα/104780/zitoymeno-i-entaxi-stin-istoriki-
mnimi-tis-polis/)

-Σοφία Χρήστου στην Καθημερινή:

[https://www.kathimerini.gr/society/562952950/ayti-i-scholiki-taxi-itan-keli-
ton-
nazi/?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTEAAR0kh9gYoU0ws3Wd04ICnNUzZr
QSvuk1K0oOiHN_CALbZL4v3UoY5IXA1eI_aem_Yj7_oy6dWX7b2WTMIj
Qz1A](https://www.kathimerini.gr/society/562952950/ayti-i-scholiki-taxi-itan-keli-
ton-
nazi/?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTEAAR0kh9gYoU0ws3Wd04ICnNUzZr
QSvuk1K0oOiHN_CALbZL4v3UoY5IXA1eI_aem_Yj7_oy6dWX7b2WTMIj
Qz1A)

-Νεκταρία Ζαγοριανάκου στην Athens Voice:

[https://www.athensvoice.gr/politismos/eikastika/835218/sta-upogeia-tis-
zosimaias-sholis-ekthesi-gia-ta-katohika-giannena/](https://www.athensvoice.gr/politismos/eikastika/835218/sta-upogeia-tis-
zosimaias-sholis-ekthesi-gia-ta-katohika-giannena/)

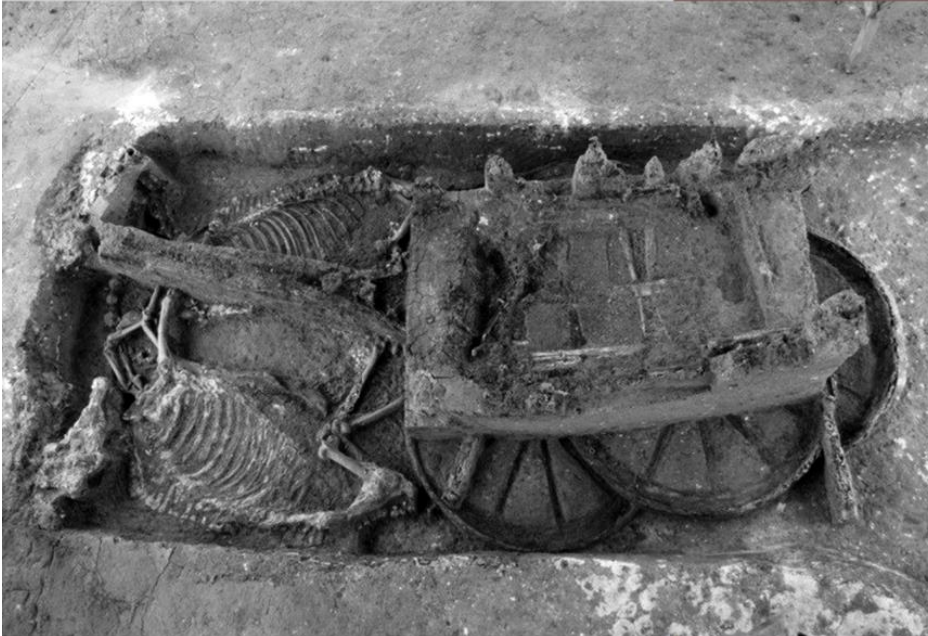

25. Μουσειολογική Μελέτη της νέας μόνιμης έκθεσης του υπό ανέγερση Μουσείου του Υπουργείου Πολιτισμού στη θέση Μικρή Δοξιπάρα-Ζώνη (Νομός Έβρου).

Στην υπό έγκριση μουσειολογική μελέτη που εκπόνησα μαζί με την αρχιτέκτονα/επιμελήτρια εκθέσεων Ματίνα Δεδικούση, παρουσιάζεται λεπτομερώς το μουσειολογικό σκεπτικό της μόνιμης έκθεσης του νέου μουσείου Δοξιπάρας-Ζώνης που θα ανεγερθεί από το Υπουργείο Πολιτισμού για να στεγάσει, εκθέσει και ερμηνεύσει τον μοναδικό τύμβο της χώρας όπου ανευρέθησαν θαμμένοι Θράκες της ρωμαϊκής περιόδου, συνοδευόμενοι από τις άμαξες και τα **άλογά τους.** (Μάρτιος 2024)

**Εκθεσιακός χώρος Ταφικού Τύμβου
Μικρής Δοξιπάρας-Ζώνης**
Π.Ε. Έβρου, Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης

Μουσειολογική Μελέτη μόνιμης έκθεσης

Εσθήρ Σολομών
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Μουσειολογίας
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Ματίνα Δεδικούση
Αρχιτέκτων Μηχανικός - Μουσειολόγος
ΜΑ «Ιστορία και Θεωρία της Τέχνης/
Επιμέλεια Εκθέσεων»

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2023

II. Εικαστικά project: συμμετοχή

1. **“Objects Lessons: For all Party occasions”** – Εικαστική δράση - συμμετοχή στο έργο της Νατάσας Μπιζά. Έκθεση «Γεωμετρικές» της Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών στο Γεωπονικό Πανεπιστήμιο.

Με τους: Ελεάνα Γιαλούρη, Επίκουρη Καθηγήτρια Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο, Σταύρο Ζωγραφάκη, Αντιπρύτανη Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών, Αντωνία-Λήδα Ματάλα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Ανθρωπολογίας της Διατροφής, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο, Ελένη Μπενέκη, Προϊσταμένη Υπηρεσίας Ιστορικού Αρχείου ΠΙΟΠ, Jean-Marie Hoffman, σεφ της Γαλλικής Πρεσβείας στην Αθήνα. Συντονισμός: Κατερίνα Κωνσταντίνου, Ιστορικός της Τέχνης.

Πού μπορεί να οδηγήσει ένα πλήθος σκευών μαγειρικής και ζαχαροπλαστικής που ήρθαν στην Ελλάδα με το σχέδιο Μάρσαλ; Ποια είναι η σχέση ανάμεσα στη μοντέρνα κουζίνα και την πολιτική στην εμφυλιακή Ελλάδα; Ποιος ο ρόλος ενός καλλιτέχνη που καταγράφει και πραγματεύεται τα παραπάνω σκευή στο πλαίσιο μιας εικαστικής έκθεσης; Τα ερωτήματα αυτά τέθηκαν στην performance-δημόσια συζήτηση της Νατάσας Μπιζά και των προαναφερθέντων ομιλητών στο Γεωργικό Μουσείο του Γεωπονικού Πανεπιστημίου στην Αθήνα. 1 Απριλίου 2018.

2. Kader Attia: **«Οι κληρονομίες του σώματος, Μέρος Α'»**

Συμμετοχή στην εικαστική δράση της Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών και του Onassis Fast Forward Festival 5 – Athens, με αφορμή την προβολή σε παγκόσμια πρώτη της ταινίας-δοκίμιο του εικαστικού Καντέρ Ατιά, με τίτλο "The Body's Legacies Part 1: The Objects". Ομιλία-παρουσίαση-δημόσια συζήτηση με τον καλλιτέχνη και τους προσκεκλημένους ακαδημαϊκούς Δημήτρη Πλάντζο, Κώστα Καλαντζή και Εύα Στεφανή αναφορικά με την υφαντική εθνολογικών αντικειμένων και τη μεταφορά τους στα ευρωπαϊκά μουσεία κατά τον 19^ο και πρώιμο 20^ο αιώνα. Επιστημονική επιμέλεια: Ελεάνα Γιαλούρη, Επίκουρη Καθηγήτρια Τμήματος Ανθρωπολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών.

11 Μαΐου 2018 [βλ. <http://www.sgt.gr/gre/SPG2135/>]

3. **«Textured (Hi)stories»** – με την εικαστικό Adi Liraz

Από τις 21 Μαΐου 2018 και για δέκα ημέρες, η εικαστικός και performer Adi Liraz, η οποία ζει και εργάζεται στο Βερολίνο, βρέθηκε στα Γιάννενα ως προσκεκλημένη μου στο πλαίσιο του πρότζεκτ *Textured (Hi)stories* που επιμελήθηκαν οι ιστορικοί τέχνης και απόφοιτοι του ΜΠΣ «Επιμέλεια Εκθέσεων» του Τμήματος Εικαστικών Τεχνών και Επιστημών της Τέχνης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Κατερίνα Κωνσταντίνου και Δώρα Κεχαγιά. Το

εικαστικό πρότζεκτ έγινε σε συνεργασία με τους τελειόφοιτους της Σχολής Καλών Τεχνών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και αποτέλεσε ένα ιδιαίτερο εικαστικό γεγονός για την πόλη, μέσα από δράσεις και performances που έλαβαν χώρα σε κεντρικά σημεία της (στο Κάστρο, την παλιά εβραϊκή συνοικία, τη λίμνη).

Η Liraz, η οποία αξιοποιεί στη δουλειά της υφάσματα και σχετικές τεχνικές (ράψιμο, κέντημα κ.λπ.), συνέδεσε την παραγωγή του εικαστικού της έργου με ποικίλες αφηγήσεις και μνημονικές πρακτικές σχετικές με την εβραϊκή παρουσία στα Γιάννενα αλλά και με σύγχρονα πολιτικά ζητήματα.

Η παρουσίαση του πρότζεκτ και του συγκεντρωθέντος εθνογραφικού υλικού έγινε από τη Liraz και τους φοιτητές μου στον Πολιτιστικό Χώρο του Δήμου Ιωαννιτών «Δημήτρης Χατζής» την Τρίτη 29/5/2018 με δημόσια performance και συζήτηση με το κοινό.

21-31 Μαΐου 2018.

[<https://www.kickstarter.com/projects/607068411/textured-histories>]

4. *“ad interim/ Παρατηρησιακά σχέδιασματα για το μνημείο έδαφος.* Ένα καλλιτεχνικό-ερευνητικό εγχείρημα της ομάδας Campus Novel για τον Ισθμό της Κορίνθου και το εννοιολογικό σχήμα του μνημείου-εδάφους (Απρίλιος 2021- Μάιος 2022). Παρουσίαση και συμμετοχή στο πρότζεκτ και στην καταληκτική ημερίδα του (14 Μαΐου 2022 – Χώρος τέχνης «Tavros»).

[<https://www.athinorama.gr/texnes/3004495/ad-interim-oi-campus-novel-stinoun-ena-mnimeio-gia-ton-isthmo-tis-korinthou/>]

III. Μουσειακές/ ακτιβιστικές δράσεις: Διοργάνωση/ συμμετογή

1. «Diversity is what we have in common»

Εικαστικές δράσεις για τα μέλη των προσφυγικών και μεταναστευτικών κοινοτήτων στα Γιάννενα, με τους φοιτητές της Σχολής Καλών Τεχνών Ιωαννίνων. Προσκεκλημένη της ΜΚΟ *Intersos*. Υπό την αιγίδα της Διεθνούς Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες.

Γιάννενα, 21-23 Μαρτίου 2018.

[<https://www.facebook.com/events/383261808750747/>]

2. «Μαγειρεύοντας στα αρχαία χρόνια - μια παρέα»

Βιοματικό εργαστήριο για τη μαγειρική και την κοινωνική σημασία της διατροφής στην αρχαιότητα, με τους δασκάλους και τους σπουδαστές του Εργαστηρίου Ειδικής Αγωγής «Μαργαρίτα» στην Πεντέλη Αττικής. (Προσκεκλημένη του Ιδρύματος - Νοέμβριος 2014)

3. “Museum without a home”

Το «Μουσείο χωρίς Σπίτι - Μια Έκθεση για τη Φιλοξενία», μια πρωτοβουλία της Διεθνούς Αμνηστίας και της ΜΚΟ Oxfam, ζωντάνεψε και παρουσίασε αντικείμενα-τεκμήρια της αλληλεγγύης προς τους Σύρους και Αφγανούς πρόσφυγες, σε κάθε γωνιά των Ιωαννίνων. Εναρκτήρια εκδήλωση με τίτλο: «Πρόσφυγες και Μετανάστες στην Ελλάδα: Διεκδικώντας το δικαίωμα για προστασία και υποστήριξη» στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.

(Παρουσίαση της δράσης- Προσκεκλημένη της Διεθνούς Αμνηστίας και της ΜΚΟ Oxfam - 21 Μαρτίου 2017)

[http://www.uoi.gr/wp-content/uploads/2017/03/%CE%9Cuseum-without-a-Home_%CF%80%CF%81%CF%8C%CE%B3%CF%81%CE%B1%CE%BC%CE%BC%CE%B1-%CF%83%CF%85%CE%B6%CE%AE%CF%84%CE%B7%CF%83%CE%B7%CF%82_21.03.2017.pdf]

4. 1η Συνάντηση του φοιτητικού δικτύου της πρωτοβουλίας “Decolonize Hellas”

Τριήμερο εκδηλώσεων, στη διάρκεια των οποίων οι συμμετέχοντες είχαν την ευκαιρία να περιηγηθούν στην πόλη των Ιωαννίνων και να ανακαλύψουν αποσιωπημένες πλευρές του παρελθόντος και του παρόντος της, να δουν σχετικές εκθέσεις, να ακούσουν ηχητικές εγκαταστάσεις και να συζητήσουν μαζί με τους φοιτητές στο πλαίσιο πρωτότυπων θεματικών πάνελ. Σκοπός ήταν να αναθεωρήσουμε τη στάση μας απέναντι σε ιστορικά και πολιτικά καθορισμένες μορφές αποκλεισμού του Άλλου, να υποστηρίξουμε μία νέα σχέση ανθρώπων και ζώων, να στοχαστούμε σχετικά με τη συγκρότηση ποικίλων μορφών της κοινωνικής ταυτότητας, και εν τέλει να αναπτύξουμε προβληματισμούς όσον αφορά τη δυνατότητα επίτευξης ενός περισσότερο συμπεριληπτικού μέλλοντος.

Με τους φοιτητές του δικτύου «Decolonize Hellas», και τους: Σίσσυ Θεοδοσίου (Τμήμα Μουσικών Σπουδών Παν/μίου Ιωαννίνων), Άννα Μανδουλαρά (Τμήμα Ιστορίας-Αρχαιολογίας), Στάθη Παπασταθόπουλο (Τμήμα Ψυχολογίας) & Λάμπρο Φλιτούρη (Τμήμα Ιστορίας-Αρχαιολογίας). Με την υποστήριξη του Εργαστηρίου Μελέτης του Πολιτισμού, των Συνόρων και του Κοινωνικού Φύλου (ΠΑΜΑΚ) και του Pelion Summer Lab for Cultural Theory and Experimental Humanities (PSL). Γιάννενα, 20-22 Μαΐου 2022.

Βλ.https://decolonizehellas.org/wp-content/uploads/2022/05/decolonize_leaflet_%CE%92PRINT.pdf

2.3. ΑΛΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Ι. Διοργάνωση συμποσίων – σεμιναρίων – κύκλων διαλέξεων

1. «Σύγχρονοι εικαστικοί δημιουργοί σε μουσεία αφιερωμένα στο παρελθόν»

Συμπόσιο το οποίο διοργάνωσα στους χώρους του Αρχαιολογικού Μουσείου Ιωαννίνων σε συνεργασία με την ΙΒ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων και το Αρχαιολογικό Ινστιτούτο Ηπειρωτικών Σπουδών. Στο συμπόσιο συζητήθηκαν ερμηνευτικά ζητήματα γύρω από τις εκθέσεις σύγχρονης τέχνης που λαμβάνουν χώρα σε ιστορικά και αρχαιολογικά μουσεία.

Ομιλητές:

- Μάρλεν Μούλιου, Μουσειολόγος, ΥΠΠΟ - Πανεπιστήμιο Αθηνών
- Στυλιάνα Γκαλινίκη, Αρχαιολόγος, Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης
- Άρης Σαραφιανός, Ιστορικός της Τέχνης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
- Κώστας Χριστόπουλος, Εικαστικός.
(30 Μαΐου 2012)

[Βλ. http://www.uoi.gr/gr/events/extended.php?post_id=4714]

2. «Λόγος και Εικόνα: Διεπιστημονικές προσεγγίσεις»

Σειρά σεμιναρίων με στόχο την ανταλλαγή απόψεων σε θέματα που αφορούν την τέχνη, την εικόνα και τον λόγο (συνδιοργάνωση με τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος Πλαστικών Τεχνών και Επιστημών της Τέχνης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων: Αρετή Αδαμοπούλου, Χρήστο Δερμεντζόπουλο, Κωνσταντίνο Ιωαννίδη, Γιώργο Σμύρη).
(ακαδημαϊκό έτος 2011- 2012)

3. Πολιτιστικές δράσεις για την Επιτροπή Λόγου και Τέχνης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων (επιλογή):

Ι. Ελένη Μπούκουρη-Αλταμούρα: Η ιστορία μιας Ελληνίδας ζωγράφου του 19ου αιώνα

Δράση για λογαριασμό της Επιτροπής Λόγου και Τέχνης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων για τη ζωή και το έργο της ζωγράφου Ελένης Αλταμούρα. Στην εκδήλωση προβλήθηκε το ντοκιμαντέρ της Κλεώνης Φλέσσα “Ελένη Μπούκουρη-Αλταμούρα. Η πρώτη Ελληνίδα ζωγράφος” και ακολούθησε συζήτηση με τη σκηνοθέτιδα. Εισαγωγή στο έργο της Ελένης Αλταμούρα: Αρετή Αδαμοπούλου, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων (25 Απριλίου 2012, Συνεδριακό Κέντρο «Κάρολος Παπούλιας»).

II. Αρτεμισία Τζεντιλέσκι: Μία ζωγράφος του ιταλικού Μπαρόκ

Εκδήλωση με ομιλήτριες τις ιστορικούς της τέχνης Ευθυμία Κούντουρα (Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης) και Βικτωρία Φερεντίνου (Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων) γύρω από τη ζωή και το έργο της Αρτεμισίας Τζεντιλέσκι (2 Μαΐου 2012, Συνεδριακό Κέντρο «Κάρολος Παπούλιας»).
[Βλ. http://arts.uoi.gr/DRASEIS/D_Dia8.HTM]

III. Συνασός – Τοπογραφία της μνήμης.

Στην εκδήλωση έγινε προβολή του ομότιτλου βραβευμένου ντοκιμαντέρ των Τ. Κουλιμάση και Η. Σιαφλιάκη και ακολούθησε συζήτηση με τη σκηνοθέτιδα Η. Σιαφλιάκη πάνω σε θέματα διαχείρισης της μνήμης στην Ελλάδα και την Τουρκία. (22 Οκτωβρίου 2013, Συνεδριακό Κέντρο «Κάρολος Παπούλιας»).
[Βλ. <http://www.culture.uoi.gr/index.php/fovos/o-fovos-tou-allou>]

4. «Το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων και τα Γιάννενα». Επιστημονικό συνέδριο με αφορμή τα 100 χρόνια από την απελευθέρωση των Ιωαννίνων.

Μέλος της επιστημονικής επιτροπής του συνεδρίου και εκπρόσωπος του Τμήματος Εικαστικών Τεχνών και Επιστημών της Τέχνης. (29-31 Μαρτίου 2013, Ζωσιμαία Σχολή Ιωαννίνων).

5. Αρχαιολογικοί Διάλογοι 2017, Ιωάννινα (1 - 4 Ιουνίου 2017).

Ως μέλος της συντονιστικής ομάδας των Αρχαιολογικών Διαλόγων και της οργανωτικής επιτροπής των Αρχαιολογικών Διαλόγων 2017, συντόνισα την υλοποίηση της τρίτης συνάντησης των Αρχαιολογικών Διαλόγων, η οποία έλαβε χώρα στα Γιάννενα από την 1^η έως τις 4 Ιουνίου 2017 σε συνεργασία με την Εφορεία Αρχαιοτήτων Ιωαννίνων. Η συνάντηση με θέμα «Μετακινήσεις: Τόποι, μνήμη, υλικότητα» περιλάμβανε ανακοινώσεις, συζητήσεις, εργαστήρια, εκθέσεις, συναυλίες, προβολές κ.α. γύρω από την κοινωνική σημασία και τις χρήσεις της αρχαιότητας, των αρχαιοτήτων και της πολιτιστικής κληρονομιάς στο παρόν.

[<https://www.tovima.gr/2017/06/01/culture/dialogoi-gia-tin-arxaiotita-sto-kastro-twn-iwanninwn/>]

Για το πρόγραμμα και τις δράσεις του συνεδρίου, βλ. <http://archdial17.conf.uoi.gr/>

6. “The Work of Magic Art”: Ιστορία, σημασία και χρήσεις του μνημείου των Incantadas της Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη, 9-10 Ιουνίου 2018.

Η διημερίδα που συνδιοργάνωσα με τη Δρ. Στυλιάνα Γκαλινίκη για λογαριασμό του Αρχαιολογικού Μουσείου Θεσσαλονίκης, της Εφορείας

Αρχαιοτήτων Πόλης Θεσσαλονίκης και του Εργαστηρίου Ιστορίας της Τέχνης του Τμήματος Εικαστικών Τεχνών και Επιστημών της Τέχνης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων αποσκοπούσε σε μία συνολική αποτύπωση του ερευνητικού προβληματισμού γύρω από την ιστορία, την ερμηνεία, τις περιπέτειες, τις χρήσεις και τη σημασία του μνημείου των Incantadas της Θεσσαλονίκης. Οι προσκεκλημένοι ερευνητές προσέγγισαν το μνημείο μέσα από ποικίλες οπτικές (αρχαιολογική, ανθρωπολογική, μουσειολογική, φιλολογική, ιστορική, εικαστική και άλλες), καθιστώντας την ιστορία των Incantadas αφορμή προβληματισμού τόσο για την ερμηνεία όσο και για τη διαχείριση και πρόσληψη της αρχαιολογικής κληρονομιάς στην κοινωνία της Θεσσαλονίκης από τα ρωμαϊκά χρόνια μέχρι σήμερα. Στη διημερίδα μετείχαν με πρωτότυπες ανακοινώσεις τους 27 ερευνητές από την Ελλάδα, τη Γαλλία και την Τουρκία.

Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης: 9 Ιουνίου 2018, Μουσείο Αρχαίας Αγοράς Θεσσαλονίκης: 10 Ιουνίου 2018.

Βλ. <http://www.uoi.gr/events/the-work-of-magic-art-istoria-chriseis-kai-simases-toy-mnimeioy-ton-incantadas-tis-thessalonikis/>

Το πρόγραμμα της : http://www.uoi.gr/wp-content/uploads/2018/05/program_magemenes_SOCIAL_MEDIA.pdf.

7. «Εικαστικές εκθέσεις: επιμέλεια, σχεδιασμός, ιστορία, πολιτιστική πολιτική»

Ανοικτός κύκλος διαλέξεων, στο πλαίσιο του ΜΠΣ «Επιμέλεια Εκθέσεων: Θεωρητικές και Πρακτικές Προσεγγίσεις» του Τμήματος Εικαστικών Τεχνών και Επιστημών της Τέχνης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων (χειμερινό εξάμηνο 2018-19).

Συμμετέχοντες ομιλητές:

-Θοδωρής Κουτσογιάννης, Δρ. Ιστορίας της Τέχνης, Έφορος της Συλλογής Έργων Τέχνης της Βουλής των Ελλήνων: «Η Συλλογή Έργων Τέχνης της Βουλής των Ελλήνων: Εκθεσιακή πολιτική και πολιτιστική διπλωματία» (11 Δεκεμβρίου 2018)

[<http://arts.uoi.gr/web/events/dialexi-toy-k-koytsogianni-th-i-syllogi-ergon-technis-tis-voylis-ton-ellinon-ekthesiaki-politiki-kai-politistiki-diplomatia/>]

-Άρτεμις Σταματέλου, Μουσειολόγος, Υποψήφια Διδάκτωρ Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

«Η Πινακοθήκη του Δήμου Αθηναίων. Η συγκρότηση μιας συλλογής έργων τέχνης στις αρχές του 20ου αιώνα» (18 Δεκεμβρίου 2018)

[<http://arts.uoi.gr/web/events/dialexi-k-stamateloy-a-i-pinakothiki-toy-dimoy-athinaion-i-syggkrotisi-mias-syllogis-ergon-technis-stis-arches-toy-20oy-aiona/>]

-Δρ. Άνη Κοντογιώργη, Ιστορικός της τέχνης-θεατρολόγος, Προϊσταμένη Τμήματος Μουσείων Νεότερου Πολιτισμού του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού & Στέλιος Δασκαλάκης, Μουσειογράφος, Προϊστάμενος του Τμήματος Συντήρησης της Εφορείας Αρχαιοτήτων Αθηνών: «Μουσείο-Βιβλιοθήκη Στρατή Ελευθεριάδη-Τεριάδε: Τα πολλαπλά επίπεδα μιας επανέκθεσης. Συνομιλώντας με το όραμα του συλλέκτη» (8 Ιανουαρίου 2019)

[<http://arts.uoi.gr/web/events/dialexi-moyseio-vivliothiki-strati-eleytheriadi-teriade-ta-pollapla-epipeda-mias-epanekthesis-synomilontas-me-to-orama-toy-syllekti/>]

-Δρ. Θούλη Μισιρλόγλου, Ιστορικός της Τέχνης, Διευθύντρια του Μακεδονικού Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης: «Η 'επιστροφή' του Αλέξανδρου Ιόλα. Από την Φίλκεράμ στο MOMus». (15 Ιανουαρίου 2019)

[<https://www.uoi.gr/programma-dialexeon-toy-pms-epimeleia-ektheseon-theoritikes-kai-praktikes-proseggiseis-toy-tmimatos-eikastikon-technon-kai-epistimon-tis-technis-toy-panepistimioy-ioanninon/>]

8. **«Από το υλικό στο άυλο. Ζητήματα σχεδιασμού εκθέσεων και πολιτιστικής διαχείρισης στην Ελλάδα του 21ου αιώνα».** Ανοικτός κύκλος διαλέξεων, στο πλαίσιο του ΜΠΣ «Επιμέλεια Εκθέσεων: Θεωρητικές και Πρακτικές Προσεγγίσεις» του Τμήματος Εικαστικών Τεχνών και Επιστημών της Τέχνης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων (εαρινό εξάμηνο 2019).

Συμμετέχοντες ομιλητές:

-Δρ. Βασιλική - Μαρία Πλαβού, αρχιτέκτων και επιμελήτρια εκθέσεων: «Space in A Book Format» (σχεδιασμός εκθεσιακών καταλόγων). 2 Απριλίου 2019.

-Έλια Βλάχου, σύμβουλος μουσειακής και πολιτιστικής διαχείρισης, τ. υπεύθυνη Πολιτιστικού Ιδρύματος Ομίλου Πειραιώς: «Μουσεία και παραδοσιακή τεχνογνωσία. Από τις άυλες γνώσεις στις υλικές εκφάνσεις». 9 Απριλίου 2019.

-Δρ. Βίλλυ Φωτοπούλου, Διευθύντρια Νεότερης Πολιτιστικής Κληρονομιάς, Υπουργείο Πολιτισμού: «Το πολυφωνικό μουσείο και η Σύμβαση για την Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά. Ζητήματα προστασίας και διαχείρισης της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς και ο ρόλος των μουσείων». 7 Μαΐου 2019.

-Ελένη Μπίντση, Λαογράφος-Μουσειολόγος, Λαογραφικό και Εθνολογικό Μουσείο Μακεδονίας-Θράκης, Θεσσαλονίκη: «"Άνθρωποι και αντικείμενα: σχέσεις ζωής": Με αφορμή την ομώνυμη περιοδική έκθεση του Λαογραφικού & Εθνολογικού Μουσείου Μακεδονίας - Θράκης». 22 Μαΐου 2019.

- Έλενα Μελίδη, Διευθύντρια του Μουσείου Νεότερου Ελληνικού Πολιτισμού, Αθήνα: «Ο σχεδιασμός και η υλοποίηση του Μουσείου Νεότερου Ελληνικού Πολιτισμού στην Αθήνα». 29 Μαΐου 2019.

[<https://www.uoi.gr/events/kyklos-dialexeon-toy-pms-tis-scholis-kalon-technon-epimeleia-ektheseon-apo-to-yliko-sto-aylo-zitimata-schediasmoy-ektheseon-kai-politistikis-diacheirisis-stin-ellada-toy-21oy-aiona/>]

II. Μέλος της επιστημονικής επιτροπής συνεδρίων

- «**Το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων και τα Γιάννενα**». Παρουσίαση της ερευνητικής δραστηριότητας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων με ερευνητική και κοινωνική αναφορά στην πόλη. Ιωάννινα, 29-31 Μαρτίου 2013).

-«**Εβραϊκές κοινότητες ανάμεσα σε Ανατολή και Δύση, 15ος-20ός αιώνας: Οικονομικές, κοινωνικές, πολιτικές, πολιτισμικές διαστάσεις**». Τμήμα Ιστορίας & Αρχαιολογίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων - Ισραηλιτική Κοινότητα Ιωαννίνων, Ιωάννινα, 21-23 Μαΐου 2015.

- «**Αρχαιολογικοί Διάλογοι**». Ανοιχτή συλλογικότητα/επιστημονική ομάδα/συντονιστική επιτροπή για τη διοργάνωση του ετήσιου συνεδρίου για τον ρόλο και τη σημασία της αρχαιότητας, των αρχαιοτήτων και της αρχαιολογίας σήμερα. Είμαι ενεργό μέλος της ομάδας από το 2014 και βασική διοργανώτρια του συνεδρίου για το έτος 2017.

[Βλ. <http://www.arch.uoa.gr/anakoinoseis-drasthriothtes-kai-prokhryzeis/drasthriothtes/proboli-drasthriothtas-tmimatos/arxaiologikoi-dialogoi-2015-prosklhsh-gia-8ematikes-synedries-anakoinoseis-kai-dromena.html>

]

- «**The Work of Magic Art**»: **Ιστορία, σημασία και χρήσεις του μνημείου των Incantadas της Θεσσαλονίκης**». Δημερίδα του Αρχαιολογικού Μουσείου Θεσσαλονίκης, της Εφορείας Αρχαιοτήτων Πόλης Θεσσαλονίκης και του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων για την ιστορία, τις σημασίες και τις πολιτισμικές χρήσεις των Μαγεμένων (“Incantadas”) της Θεσσαλονίκης. Θεσσαλονίκη, 9-10 Ιουνίου 2018.

[Βλ. <https://www.amth.gr/news/epistimoniki-diimerida-gia-tis-magemenes-incantadas>

-«**Το έργο της Ιωάννας Παπαντωνίου: έρευνα, μουσείο, θέατρο**». Συνέδριο της Ελληνικής Εταιρείας Ενδυμασιολογίας, Μουσείο Μπενάκη, 8-10 Δεκεμβρίου 2023.

[Βλ. <https://www.20yearscoastume.gr/copy-of-%CF%80%CF%81%CF%8C%CE%B3%CF%81%CE%B1%CE%BC%CE%BC%CE%B1-1>]

III. Εταίρος του Βρετανικού Μουσείου (ITP 2015)

Προσκεκλημένη για έξι εβδομάδες στο πλαίσιο του προγράμματος British Museum's International Training Programme (ITP), σκοπός του οποίου είναι η συγκρότηση ενός παγκόσμιου δικτύου μουσειακών επαγγελματιών στη βάση της ανταλλαγής γνώσεων, δεξιοτήτων και εμπειριών, καθώς και της απρόσκοπτης πρόσβασης και αξιοποίησης των συλλογών του Βρετανικού Μουσείου για εκθεσιακούς και εκπαιδευτικούς σκοπούς. Το πρόγραμμα ολοκληρώθηκε με το σχεδιασμό έκθεσης σε αίθουσα περιοδικών εκθέσεων του Μουσείου (Room 3).

27 Ιουλίου- 5 Σεπτεμβρίου 2015.

http://www.britishmuseum.org/pdf/ITP_report_2015.pdf

IV. Σύμβουλος/ συνεργάτης μουσειακών οργανισμών

1. Στο Γνωμοδοτικό Συμβούλιο της Πινακοθήκης του Δήμου Αθηναίων για θέματα εκθέσεων, εκπαιδευτικών προγραμμάτων και σχεδιασμού μουσειακών δράσεων (2014-2015)
2. Στο Λαογραφικό Μουσείο Μελιγγών Ιωαννίνων για θέματα τεκμηρίωσης, εκπαιδευτικών προγραμμάτων και σχεδιασμού μουσειακών δράσεων
3. Στο υπό κατασκευή Μουσείο Μαστορικής Τέχνης του Δήμου Τζουμέρκων (εποπτεία της υπό εκπόνηση μουσειολογικής-μουσειογραφικής μελέτης)
4. Στο Λαογραφικό Μουσείο του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων για θέματα εκπαιδευτικών προγραμμάτων και τον σχεδιασμό μουσειακών δράσεων
5. Στη Δημοτική Πινακοθήκη Ιωαννίνων (εποπτεία εικαστικών εκθέσεων και μουσειοπαιδαγωγικών δράσεων των φοιτητών της Σχολής Καλών Τεχνών στο πλαίσιο εφαρμογών στα γνωστικά αντικείμενα «Επιμέλεια Εκθέσεων» και «Μουσειοπαιδαγωγική») και από το 2024 μέλος της καλλιτεχνικής επιτροπής της Πινακοθήκης.
6. Στο Λαογραφικό Μουσείο «Γεώργιος Γιάννος» στο Θεσπρωτικό Πρεβέζης. Υπεύθυνη τεκμηρίωσης συλλογών και προγραμμάτων για την κοινότητα, τον σχεδιασμό δράσεων και εκδηλώσεων, τον ετήσιο εορτασμό των Ευρωπαϊκών Ημερών Πολιτιστικής Κληρονομιάς και της Ημέρας Μουσείων, τις συνεργασίες με εκπαιδευτικούς και πολιτειακούς θεσμούς, τον σχεδιασμό και την υλοποίηση του προγράμματος τοπικής προφορικής ιστορίας «οι Λελοβίτες αφηγούνται», την οργάνωση εκθέσεων σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο κ.α.
7. Στο υπό ανέγερση Μουσείο Ολοκαυτώματος Ελλάδος στη Θεσσαλονίκη. Από τον Νοέμβριο του 2022 είμαι ενεργό μέλος της συμβουλευτικής ομάδας του Μουσείου όσον αφορά τον καθορισμό της φυσιογνωμίας του, της λειτουργίας του και της αποστολής του και βασικός σύμβουλος όσον αφορά το υπό εκπόνηση μουσειολογικό πρόγραμμά του.

V. Αξιολογήτρια χρηματοδοτούμενων ερευνητικών προτάσεων

Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης και Εφαρμογής δράσεων στους τομείς Έρευνας, Τεχνολογικής Ανάπτυξης και Καινοτομίας (Ιούλιος 2014).

VI. Επιστημονική υπεύθυνη ερευνητικών προγραμμάτων

1. **«Το Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης στην Ελλάδα: Ιστορία, θεσμικό πλαίσιο, αφηγήσεις, προοπτικές».** ΕΣΠΑ 2014-2020. Πρόγραμμα αρχαιακής έρευνας και προφορικής ιστορίας για τη στήριξη νέων ερευνητών που στοχεύει στην διερεύνηση της έννοιας, του θεσμικού πλαισίου, της ιστορίας αλλά και των προοπτικών του Εθνικού Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης στην Ελλάδα (ΕΜΣΤ). Το πρόγραμμα κατετάγη πρώτο στην κατηγορία των προτάσεων στο πεδίο των ανθρωπιστικών Επιστημών για το 2019. Διάρκεια προγράμματος: Μάρτιος 2020-Δεκέμβριος 2021.

[Βλέπε συναφείς δημοσιεύσεις: «Το Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης: Ιστορία, θεσμικό πλαίσιο, αφηγήσεις, προοπτικές» (με τους Μαρκέλλου, Μ., Πανδή, Τ., Βαλλιανάτο, Θ. και Στραπατσάκη, Μ. *Κριτικές Μελέτες για την Πολιτιστική Κληρονομιά*, 2 (1): 2, 2022, σελ. 1-9, και “From public debates to institutional establishment: Exploring the mission of the National Museum of Contemporary art in Greece” με τους Tina Pandi, Marina Markellou & Thomas Vallianatos. *Journal of Greek Media and Culture* (JGMC), 2023, Spring issue, επιμ. Vassiliki Kolokotroni, Eleni Papargyriou & Lydia Papadimitriou).]

2. **“Αρχαιολογώντας”.** Πρόγραμμα προφορικής ιστορίας και αρχαιακής τεκμηρίωσης με σκοπό την καταγραφή, μελέτη και ανάδειξη του έργου της ελληνικής Αρχαιολογικής Υπηρεσίας -μιας από τις παλαιότερες και emblematicότερες υπηρεσίες του ελληνικού κράτους. Ερευνητική ομάδα: Εσθήρ Σολομών, Δέσποινα Ευγενίδου, Άρτεμις Σταματέλου, Κατερίνα Κωνσταντίνου. Κέντρο Έρευνας για τις Ανθρωπιστικές Επιστήμες (ΚΕΑΕ, 2020).
3. **«“Archaeo-stories”:** Προσεγγίζοντας το έργο της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας ως μια σύγχρονη πολιτισμική διαδικασία».. Χρηματοδοτούμενο πρόγραμμα από τη Γενική Διεύθυνση Νεότερου Πολιτισμού του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού) με εταίρους το Ελληνικό Τμήμα του ICOM, το Εργαστήριο Ιστορίας της Τέχνης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και την AMKE Modal.public heritage lab, για τη μελέτη, διάσωση και ανάδειξη της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς (ΥΠΠΟΑ 29/01/2021, Α.Π. 36969, 2021).

Το πρόγραμμα αφορούσε τον σχεδιασμό και την υλοποίηση μιας διαδικτυακής εφαρμογής με σκοπό την καταγραφή, οργάνωση και σχολιασμένη παρουσίαση προφορικών μαρτυριών αρχαιολόγων της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας. Βασίζεται στο γεγονός ότι το έργο της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας δεν περιορίζεται μόνο στη διάσωση της

πολιτιστικής κληρονομιάς, αλλά συνιστά το ίδιο μια σύνθετη πολιτισμική διαδικασία στο παρόν, την οποία καταγράφουμε, τεκμηριώνουμε και διαχέουμε, αξιοποιώντας μια πληθώρα διαδραστικών δυνατοτήτων που προσφέρουν οι ψηφιακές τεχνολογίες αιχμής.

Η λειτουργία της εφαρμογής έχει τους παρακάτω στόχους:

- Την ανάπτυξη πρωτότυπου πολυμεσικού περιεχομένου, προσβάσιμο δωρεάν από το ευρύ κοινό μέσω διαδικτύου.
- Την εφαρμογή καλών πρακτικών αξιοποίησης των ψηφιακών τεχνολογιών στο πεδίο των ανθρωπιστικών επιστημών και της σύγχρονης πολιτιστικής παραγωγής.
- Την ανάπτυξη τεχνογνωσίας γύρω από την καταγραφή, τεκμηρίωση και ανάδειξη του ψηφιακού πολιτιστικού αποθέματος.
- Την προσέλκυση του ενδιαφέροντος του κοινού γύρω από θέματα πολιτιστικής διαχείρισης και την ανάδειξη του ρόλου της ελληνικής Αρχαιολογικής Υπηρεσίας ως φορέα σύγχρονου πολιτισμού.
- Τη δημιουργική σύμπραξη μεταξύ επιστημόνων και ερευνητών από τις ανθρωπιστικές επιστήμες και τεχνολόγων από το πεδίο της δημιουργικής οικονομίας.
- Την ανάπτυξη και διάδοση ενός πρότυπου παραγωγής και διάχυσης της επιστημονικής γνώσης και των πολιτιστικών εκφάνσεών της.
- Την παραγωγή εκπαιδευτικού/παιδαγωγικού υλικού προς αξιοποίηση από εκπαιδευτικούς και μαθητές.

Με τις: Δέσποινα Ευγενίδου, αρχαιολόγο, επ. διευθύντρια Νομισματικού Μουσείου (ΥΠΠΟΑ), Τέτη Χατζηνικολάου, πρόεδρο του ελληνικού τμήματος του ICOM και επ. διευθύντρια του ΥΠΠΟΑ, Κατερίνα Κωνσταντίνου, ιστορικό τέχνης, υπ. διδάκτορα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας στο Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αναστασία Παλιατσή, αρχαιολόγο, συμβασιούχο του ICOM (Ελληνικό Τμήμα) για τους σκοπούς του προγράμματος, και Μαρία Δήμου, ιστορικό τέχνης και γραμματέα του ICOM.

[Βλ. σχετικές δημοσιεύσεις Ενημερωτικό Δελτίο ICOM αρ. 18, 2021]

4. **«Η κυκλική κοινότητα. Ερευνητικές αναγνώσεις των δρόμων ‘Κύκλες’ και ‘Καγκελάρι’ Ηπείρου»**, από την ομάδα Counterpublics (Γ. Παπαδάτος & Κ. Θεοδώρου). Διεπιστημονική έρευνα-καταγραφή, παραγωγή οπτικοακουστικού & έντυπου υλικού και δράσεις επικοινωνίας-διαμεσολάβησης, χρηματοδοτούμενη από το ΥΠΠΟΑ (Τμήμα Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς). Συμμετοχή ως επιστημονική σύμβουλος (Αύγουστος 2022-Ιανουάριος 2023).
5. **“Lost Yannina: A Topography of Jewish Memory”**. Ερευνητικό project πολιτισμικών σπουδών και εθνογραφικού κινηματογράφου χρηματοδοτούμενο από το Ελληνογερμανικό Ταμείο για το Μέλλον, για τη σχέση μνήμης και χώρου στις αφηγήσεις επιζώντων του Ολοκαυτώματος στην πόλη των Ιωαννίνων.

Το ερευνητικό πρότζεκτ “Lost Yannina: A Topography of Jewish Memory” και το ομότιτλο ντοκιμαντέρ που ολοκληρώθηκε τον Μάιο του 2024 σε σκηνοθεσία Νίκου Χρυσικάκη και επιστημονική επιμέλεια δική μου, διερευνούν τη σχέση ανάμεσα στην εμπειρία του Δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου και τον χώρο της πόλης των Ιωαννίνων, όπως τον βίωσαν οι λιγостоί Γιαννιώτες Εβραίοι επιζώντες του Ολοκαυτώματος: όσοι επέστρεψαν από τα στρατόπεδα, ενώθηκαν με τους αντάρτες ή κατόρθωσαν να κρυφτούν. Μέσω του λόγου των πληροφορητών και της φυσικής κίνησης στους χώρους που αναφέρονται στις αφηγήσεις τους, τον σχεδιασμό πρωτότυπων χαρτών και διαδρομών, και την εκτενή αρχαιακή, γεωγραφική/μουσειολογική και κοινωνική έρευνα που ξεκίνησε το 2009, οι προφορικές μαρτυρίες των κοινωνικών υποκειμένων συνδέονται με συγκεκριμένες τοποθεσίες (σπίτια, δρόμους, τοπία, μαγαζιά, τουριστικά αξιοθέατα, ερείπια κτηρίων) μιας σύγχρονης και οικείας γιαννιώτικης καθημερινότητας. Η εστίαση στο βίωμα, την μικροϊστορία και τη σχέση μνήμης και χώρου καθιστά τις θέσεις αυτές τόπους μνημονικούς, αντηρωικά ατομικά και συλλογικά τοπόσημα που σημαίνονται πάνω σε εμπειρικές τοπογραφίες της πόλης αλλά και σε χάρτες σχεδιασμένους με ποικίλα αφηγηματικά υλικά.

Επιστημονικός φορέας έργου: Εργαστήριο Ιστορίας της Τέχνης της Σχολής Καλών Τεχνών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
Κινηματογράφηση/ φωτογραφία/ σκηνοθεσία: Νίκος Χρυσικάκης,
Μοντάζ: Στέλιος Χατζηκρεμίλης
Μουσική: Κώστας Παντελίδης
Παραγωγή: Εργαστήριο Ιστορίας της Τέχνης της Σχολής Καλών Τεχνών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων & John Ostfeld, με τη υποστήριξη του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και του Ελληνογερμανικού Ταμείου για το Μέλλον
Διάρκεια: 72 λεπτά

[Βλ. <http://arts.uoi.gr/web/wp-content/uploads/2021/04/LAb-Lost-Yannina.pdf>
<http://vimeo.com/22606278>

Αναφορές στον Τύπο με αφορμή την πρώτη προβολή της ταινίας στα Γιάννενα (Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, 24/5/2024) και στην Αθήνα (Ινστιτούτο Γκαίτε, 18/6/2024):

<https://www.kathimerini.gr/culture/cinema/563082868/oi-teleytaioi-romaniotes-epizontes-toy-olokaytomatos-afigoyntai/>

<https://athina984.gr/2024/06/11/proti-provoli-tis-tainias-quot-lost-yannina-quot-a-topography-of-jewish-memory-sto-institoyto-goethe/>

<https://www.documentonews.gr/article/h-mnimi-ton-evraion-ton-ioanninon-se-ntokimanter-stin-triti-sto-gkaite/>]

VII. Συμμετογή σε ερευνητικές ομάδες και επιστημονικές ενώσεις

1. Μέλος της διεθνούς ερευνητικής ομάδας HOPE

Στην ομάδα μετέχουν ερευνητές από τον τομέα των Σπουδών Πολιτιστικής Κληρονομιάς με ειδικά ενδιαφέροντα στην αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς για την οικοδόμηση της ειρήνης και της πολιτισμικής ανταλλαγής μεταξύ αντιπαρατιθέμενων κοινωνικών ομάδων. Η ομάδα οργανώνει ημερίδες και συνέδρια και υποστηρίζει σχετικά πρότζεκτ στην Ευρώπη, την Αφρική και τη Μέση Ανατολή. (Με τους: Feras Hammami, University of Gothenburg, David Harvey, University of Aarhus, Daniel Laven: Mid Sweden University, Bosse Lagerqvist, University of Gothenburg, Jonathan Eaton, Cultural Heritage without Borders - Albania Office, Diana Walters, Cultural Heritage without Borders και University of Plymouth).

2. «Museum Professionals in the digital era – Agents of change and innovation» - Mu.SA (Museum Sector Alliance) project

Το ερευνητικό πρόγραμμα στο οποίο συνέβαλα ως προσκεκλημένη μουσειολόγος («contributor») διερεύνησε τη σχέση μουσείων και ψηφιακών τεχνολογιών, καθώς και το απαραίτητο σχετικό επαγγελματικό προφίλ των μουσειακών επαγγελματιών σε μια εποχή μεγάλων αλλαγών στον χώρο του πολιτισμού και της διαχείρισης της πολιτιστικής κληρονομιάς. Υπό την αιγίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Για τα συνολικά αποτελέσματα του project, βλ.: <http://meltingpro.org/wp-content/uploads/2017/07/Museum-professionals-in-the-digital-era.pdf>

3. «Εθνική Επιστημονική Επιτροπή για την εφαρμογή της Σύμβασης για την Προστασία της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς (UNESCO 2003) στην Ελλάδα». Με την Υπουργική Απόφαση (ΑΔΑ: Ψ2ΘΣ4653Π4-66^Ε), ορίστηκε μέλος της Επιτροπής τον Νοέμβριο 2020. Έκτοτε, σε συνεργασία με την Διευθύντρια Ερευνών του Κέντρου Ερεύνης Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών, Ανδρομάχη Οικονόμου, επικουρώ σταθερά την αρμόδια διοίκηση του Υπουργείου Πολιτισμού για θέματα σχεδιασμού και αποτίμησης της σχετικής πολιτικής για την άυλη πολιτιστική κληρονομιά, συμβάλλοντας στην αξιολόγηση των φακέλων που υποβάλλονται για εγγραφή στο Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής, εισηγούμενη την επιλογή φακέλων υποψηφιοτήτων για εγγραφή στους Διεθνείς Καταλόγους της Σύμβασης για τη Διαφύλαξη της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς και συμμετέχοντας στον σχεδιασμό μέτρων ευαισθητοποίησης για την Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά.

[https://ayla.culture.gr/purpose/ethini_epistimoniki_epitropi_gia_ti_symvasi/]

4. Μέλος επιστημονικών εταιριών-επαγγελματικών ενώσεων

- Εταιρεία Ελλήνων Μουσειολόγων
- Εταιρεία για την Έρευνα και Προβολή της Ελληνικής Προϊστορίας
- Επιτροπή Λόγου και Τέχνης Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
- Ομάδα Διεπιστημονικής Έρευνας και Μεθοδολογίας
- Ένωση Προφορικής Ιστορίας
- Εθνική Επιστημονική Επιτροπή Υπουργείου Πολιτισμού για την εφαρμογή της Σύμβασης για την προστασία της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς

VIII. Κριτής και αναγνώστης πανεπιστημιακών εγχειριδίων και άρθρων (peer-reviewer), μέλος συντακτικών επιτροπών επιστημονικών περιοδικών για θέματα μουσειολογίας, σπουδών υλικού πολιτισμού και πολιτιστικής διαχείρισης

- Πρόγραμμα Kallipos (ηλεκτρονικά εγχειρίδια ελληνικών πανεπιστημίων, κριτικός αναγνώστης)
- Μέλος της επιστημονικής επιτροπής των περιοδικών *Museum Edu* (ανοιχτής πρόσβασης με κριτές), *Κριτική Διεπιστημονικότητα* (εκδόσεις Σαββάλας, 2004-2005) και *Θέματα Αρχαιολογίας*. Μέλος της εκδοτικής επιτροπής του περιοδικού ανοιχτής πρόσβασης με κριτές *Κριτικές Μελέτες για την Πολιτιστική Κληρονομιά* (οι Μελέτες εκδίδονται από την Εταιρεία Συμβούλων Διαχείρισης Πολιτιστικής Κληρονομιάς ΕΣΔΙΑΠΟΚ, <http://esdiapok.blogspot.com/>) με την τεχνική υποστήριξη του προγράμματος ηλεκτρονικών δημοσιεύσεων του Πανεπιστημίου Πατρών, <https://pasithee.library.upatras.gr/CSCH/index>)
- Reviewer για τα περιοδικά: *Journal of Material Culture* (σταθερός συνεργάτης με πιστοποίηση των reviews από την Publons), *Θέματα Αρχαιολογίας*, *Museology*, *Κριτικές Μελέτες για την Πολιτιστική Κληρονομιά*, *Journal of Conservation and Museum Studies* (Ubiquity Press), *Museum Edu*, *Museologia Brunensia*.

3. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΣΥΝΕΔΡΙΑ

(1998-2024)

I. Συμμετοχές σε συνέδρια (με εισήγηση):

1. *Α΄ Διεθνές Διεπιστημονικό Συνέδριο «Ο Ορεινός χώρος των Βαλκανίων»*. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων και Ινστιτούτο Αστικής και Αγροτικής Κοινωνιολογίας του ΕΚΚΕ. (Συμμετοχή με την ανακοίνωση «Ορεινός Χώρος και Αρχαιολογία: Μια αναθεώρηση των τρόπων προσέγγισης της ηπειρωτικής προϊστορίας». Κόνιτσα Ιωαννίνων, Μάιος 1998).
2. *9^ο Κρητολογικό Συνέδριο*. Εταιρία Κρητικών Ιστορικών Ερευνών - Ιστορικό Μουσείο Κρήτης (Ελούντα, 1-6 Οκτωβρίου 2001). (Με εισήγηση, βλ. δημοσιευμένο έργο).
3. *Ετήσια Συνάντηση Μουσειολόγων στο Πανεπιστήμιο του Leicester* (Τμήμα Μουσειακών Σπουδών, Νοέμβριος 2003). (Με εισήγηση, βλ. δημοσιευμένο έργο).
4. *9ο Συμπόσιο Μεσογειακής Αρχαιολογίας (SOMA)* (Πανεπιστήμιο Chieti, Ιταλία, Φεβρουάριος 2005). (Με εισήγηση, βλ. δημοσιευμένο έργο).
5. *1^ο Εργαστήριο Έρευνας για τον Μινωικό Πολιτισμό («Minoan Workshop»)*. Το εργαστήριο διοργανώθηκε από τα πανεπιστήμια Bristol και Southampton και φιλοξενήθηκε τον Νοέμβριο του 2005 στο Πανεπιστήμιο της Βενετίας. (Συμμετοχή με εισήγηση, βλ. δημοσιευμένο έργο).
6. *Α΄ Διεθνές Συνέδριο Αρχαιολογίας και Πολιτισμού της Θεσσαλίας*. (Λάρισα, 9-12 Νοεμβρίου 2006). (Με εισήγηση, βλ. δημοσιευμένο έργο).
7. *Διεθνές συνέδριο «Αρχαιότητα, Αρχαιολογία, Ελληνικότητα στην Ελλάδα του εικοστού αιώνα»*. (Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 10-12 Ιανουαρίου 2007). (Συμμετοχή με την ανακοίνωση: «Αρχαιολογικά Μνημεία και Συλλογική Μνήμη», βλ. την παρουσίασή μου στο περιοδικό του Βυζαντινού και Χριστιανικού Μουσείου Αθηνών *Ilissia*, τεύχος 1, σελ. 114-115). [Βλ. δημοσιευμένο έργο].

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΗΝ ΕΙΣΗΓΗΣΗ:

-A. Sakellariadi, “Antiquity, Archaeology and National Identity in 20th Century Greece, Benaki Museum, Athens, Greece, 10–12 January 2007”, *Public Archaeology*, vol. 6, no. 3, 2007, 188–192, σελ. 189.

8. Το Αρχαιολογικό Έργο στη Μακεδονία και στη Θράκη (ΑΕΜΘ) 21, 2007 (Θεσσαλονίκη, 13-15 Μαρτίου 2008). (Με εισήγηση, βλ. δημοσιευμένο έργο).

9. Διεθνές Συνέδριο “Holocaust as local History. Past & Present of a complex relation”. Πανεπιστήμιο Μακεδονίας (Θεσσαλονίκη, 5-8 Ιουνίου 2008). (Με εισήγηση, βλ. δημοσιευμένο έργο).

10. Το Αρχαιολογικό Έργο στη Μακεδονία και στη Θράκη (ΑΕΜΘ) 22, 2008 (Θεσσαλονίκη, 2-4 Απριλίου 2009). (Με εισήγηση, βλ. δημοσιευμένο έργο).

11. Συμπόσιο «Η Μουσειολογία στο Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης». Το συμπόσιο διοργανώθηκε στο Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης από το Διαπανεπιστημιακό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Μουσειολογίας του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας (19 Μαΐου 2008) (Συμμετοχή με την ανακοίνωση «Οι περιοδικές εκθέσεις του Αρχαιολογικού Μουσείου Θεσσαλονίκης»).

12. Το Αρχαιολογικό Έργο στη Μακεδονία και στη Θράκη (ΑΕΜΘ) 23, 2009 (Θεσσαλονίκη, 11-13 Μαρτίου 2010). (Με εισήγηση, βλ. δημοσιευμένο έργο).

13. Μουσεία 09. Προσβασιμότητα στα Μουσεία. Το συμπόσιο διοργανώθηκε στο Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης από το Διαπανεπιστημιακό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Μουσειολογίας του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας (Συμμετοχή με εισήγηση: «Αγγίζοντας με τα μάτια. Βλέποντας με τα χέρια». 19 Μαΐου 2008, βλ. έργο υπό δημοσίευση).

14. Το Αρχαιολογικό έργο στη Μακεδονία και τη Θράκη (ΑΕΜΘ) 24, 2010 (Θεσσαλονίκη, 10-12 Μαρτίου 2011). (Με εισήγηση, βλ. δημοσιευμένο έργο).

15. Διεθνές Συνέδριο «Museums and Difficult Heritage». ICMAH Annual Conference (Ελσίνκι, 16-18 Ιουνίου 2011). (Με εισήγηση, βλ. έργο υπό δημοσίευση).

16. Διεθνές Συνέδριο «Γεφυρώνοντας τις γενιές: Διεπιστημονικότητα και αφηγήσεις ζωής στον 21ο αιώνα. Προφορική Ιστορία και άλλες Βιο-ιστορίες»

(Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος, 25-27 Μαΐου 2012). (Με εισήγηση, βλ. δημοσιευμένο έργο).

17. Διεθνές Συνέδριο *Re/theorising Heritage: Inaugural Conference on Critical Heritage Studies* (Association of Critical Heritage Studies και Πανεπιστήμιο του Γκέτεμποργκ, Γκέτεμποργκ Σουηδίας, 5-8 Ιουνίου 2012). (Με εισήγηση. Τίτλος: «*Las Incantadas of Salonica: Searching for ‘enchantment’ in a city's exiled heritage*» (με τη Σ. Γκαλινίκη). [Βλ. http://criticalheritagestudies.org.preview.binoero.se/sites/default/files/1367316_p378-solomon-las-incantadas.pdf] (Βλ. δημοσιευμένο έργο).

18. Διεθνές Συνέδριο *Η Θεσσαλονίκη στις παραμονές του 1912* (Θεσσαλονίκη, 21-23 Σεπτεμβρίου 2012). (Με εισήγηση, βλ. δημοσιευμένο έργο).

19. 7^ο Διεθνές Αρχαιολογικό Συνέδριο (*World Archaeological Congress*), Νεκρά Θάλασσα, Ιορδανία, 13-18 Ιανουαρίου 2013. (Με εισήγηση. Τίτλος: “Paradise: Tourists’ quests and archaeological heritage management in Knossos, Crete (Greece)”.

Στην εισήγηση αναλύθηκε ο τρόπος με τον οποίο δομείται η τουριστική εμπειρία της Κνωσού. Στο μεταίχμιο μεταξύ ακαδημαϊκών και λαϊκών αναπαραστάσεων, η Κνωσός συμβολίζει έναν σημαντικό αλλά χαμένο παράδεισο του ανθρώπινου πολιτισμού, ενώ δίνει στους κοινωνικούς επιστήμονες τη δυνατότητα να διερευνήσουν ζητήματα σχετικά με τις έννοιες της αυθεντικότητας, της παράδοσης και ενός “μοντερνισμού με ανθρώπινο πρόσωπο”, τον οποίο συχνά αναζητούν οι επισκέπτες του χώρου στην προσπάθειά τους να αντισταθούν στις συνέπειες της τρέχουσας οικονομικής και κοινωνικής κρίσης.

[Βλ. <http://cucuteniar.ro/downloads/CucuteniAR%20-%20WAC%202013%20programme.pdf>]

20. Επιστημονική Διημερίδα «*70 χρόνια από το Ολοκαύτωμα*». (Τμήμα Πολιτικών Επιστημών, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, 5-6 Απριλίου 2013.) (Με εισήγηση. Τίτλος: «Ολοκαύτωμα και ιστορική μνήμη: Μουσειακές αναπαραστάσεις»).

Η μελέτη που παρουσιάστηκε στην διημερίδα παρουσιάζει μέρος της συζήτησης που εκτυλίσσεται τόσο στον ακαδημαϊκό χώρο, όσο και στη δημόσια σφαίρα, σχετικά με τις μουσειακές αναπαραστάσεις του Ολοκαυτώματος.

Καθώς η γενιά των επιζώντων χάνεται, ο ρόλος των οποίων ήταν καθοριστικός στην καταγραφή των αναμνήσεών τους, στην ανέγερση μνημείων και την ίδρυση μουσείων, ιστορικοί και μουσειακοί επιμελητές τείνουν πλέον να ανασχεδιάζουν εκθεσιακούς χώρους, δίνοντας έμφαση όχι μόνο στην ιστορική καταγραφή, τη μνημόνευση και τη διάδοση συγκεκριμένων κοινωνικών και εκπαιδευτικών μηνυμάτων αλλά και στην πρόσληψη αυτών από διαφορετικά είδη κοινού. Η σχέση μουσείων και ιστορικής μνήμης έχει απασχολήσει εκτενώς τις μουσειακές σπουδές τα τελευταία χρόνια,

εντάσσοντας τους εκθεσιακούς χώρους στην ευρύτερη συζήτηση γύρω από τη διαμόρφωση συλλογικών ταυτοτήτων, την (εντός και εκτός εισαγωγικών) *κατασκευή* του παρελθόντος, την κοινωνική ευθύνη του μουσειακού αφηγητή/επιμελητή αλλά και του ρόλου που οι εκθεσιακές αναπαραστάσεις τραυματικών γεγονότων και εμπειριών, μπορούν να παίξουν στις τρέχουσες κοινωνικές διαδικασίες, ανάλογα με τους επιστημονικούς, πολιτικούς και κοινωνικούς σκοπούς και προτεραιότητες που θέτει ο εκάστοτε εκθεσιακός οργανισμός.

Παρουσίαση στον ιστότοπο του συνεδρίου:

http://www.auth.gr/sites/default/files/diimerida_70hronia_olokaytoma_programma.pdf

21. Διεθνές Συμπόσιο *Curatorial Practices Reframed: Politics and Pedagogy in Curating Contemporary Art*. Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου (Λευκωσία, Κύπρος, 1-3 Νοεμβρίου 2013). (Με εισήγηση με την Αρετή Αδαμοπούλου, βλ. δημοσιευμένο έργο).

[<https://arthist.net/archive/5517>]

22. Colloquium *Hellenomania*. Institute of Greece, Rome and the Classical Tradition, University of Bristol, Βρετανική Αρχαιολογική Σχολή και Γαλλική Αρχαιολογική Σχολή Αθηνών. (Αθήνα, 17-18 Οκτωβρίου 2014). (Με εισήγηση με την Σ. Γκαλινίκη. Τίτλος: “*Enchanted sculptures: The exiled Incantadas and other stories from Thessaloniki*”).

[<http://www.efa.gr/index.php/fr/manifestations-scientifiques/nos-manifestations-scientifiques/525-17-18-10-2014-hellenomania>] (Βλ. δημοσιευμένο έργο).

23. *Αρχαιολογικοί Διάλογοι 2015 - 1^η Συνάντηση*. Διοργάνωση συνεδρίας με τίτλο: «*Αρχαιότητα και πόλεμοι της μνήμης*». Συμμετείχαν οι: Μάρλεν Μούλιου, Ελεάνα Γιαλούρη, Ελπίδα Ρίκου, Στυλιάνα Γκαλινίκη, Κατερίνα Κωνσταντίνου, Ελένη Κοτζαμποπούλου, Αλεξάνδρα Μπούνια, Πωλίνα Νικολάου. ΕΚΠΑ, Αμφιθέατρο Α. Αργυριάδης, Αθήνα, 9 Ιανουαρίου 2015 (βλ. «δημοσιεύσεις - ΒΙΒΛΙΑ»).

24. *UNIVERSEUM (XVII Annual Meeting) - 17η ετήσια Συνάντηση Πανεπιστημιακών Μουσείων*, Άμστερνταμ και Ουτρέχτη, 8-9 Ιουνίου 2016. Με έντυπη ανακοίνωση - poster με τον καθηγ. και αντιπρύτανη του Παν/μίου Ιωαννίνων Ανδρέα Φωτόπουλο για τις εκπαιδευτικές δράσεις του πανεπιστημιακού μουσείου Λαογραφίας. Τίτλος: “*In a... hidden museum*”.

[https://issuu.com/bijzondere_collecties_uva/docs/universeum_book_of_abstracts_de]

25. Συνέδριο “*Replica Knowledge: Histories, Processes and Identities. A research project and an exhibition investigate the worldwide distribution of archaeological replicas and their multiple object biographies*”. Humboldt-Universität zu Berlin, Βερολίνο, 2-4 Φεβρουαρίου 2017. (Με εισήγηση, βλ. έργο

υπό δημοσίευση). [<https://www.interdisciplinary-laboratory.hu-berlin.de/en/content/repliken-wissen-eine-archaologie-vervielfaltigter-vergangenheit/>].

26. Επιστημονική Συνάντηση **“Πολιτιστικές Κληρονομίες: Νέες αναγνώσεις-Κριτικές προσεγγίσεις”**. Συμμετοχή με εισήγηση, σε συνεργασία με τη Σ. Γκαλινίκη. Τίτλος: «Για τη διαχείριση της ιστορικότητας: Τα νεκροταφεία της Θεσσαλονίκης ως πολιτιστική κληρονομιά». Θεσσαλονίκη, Λαογραφικό και Εθνολογικό Μουσείο Μακεδονίας-Θράκης, 4-5 Μαρτίου 2017. (Βλ. δημοσιεύσεις)

27. Συμπόσιο **«Ελληνική Διασπορά. Υλικές, Άυλες Μαρτυρίες και Ταυτότητες»**. (Με εισήγηση με τη Marcia Haddad Ikonomopoulos. Τίτλος: «Μουσειολογία και διασπορικές κοινότητες: Το Μουσείο της Kehila Kedosha Yanina στη Νέα Υόρκη»). Το συμπόσιο αποτέλεσε μέρος του Προγράμματος «Greek Diaspora-DRIMMI», υπό την εποπτεία του Institute of International Education των Η.Π.Α. και του Ιδρύματος FULBRIGHT. Διοργάνωση: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Πολυτεχνική Σχολή, Τμήμα Αρχιτεκτόνων, ΔΠΜΣ “Μουσειολογία-Διαχείριση Πολιτισμού” - ΑΠΘ και Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας. Θεσσαλονίκη, Μακεδονικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, 18-20 Μαΐου 2017. [Βλ. έργο υπό δημοσίευση].

28. **«Αρχαιολογικοί Διάλογοι 2017»** – Κεντρική εισαγωγική ομιλία και συντονισμός του πάνελ της εναρκτήριας συνεδρίας με τίτλο: «Για τη σημασία της αρχαιολογίας και της πολιτιστικής κληρονομιάς στο σήμερα». (Συμμετέχοντες: Δημήτρης Πλάντζος, Αναπλ. Καθηγητής Κλασικής Αρχαιολογίας, Πανεπιστήμιο Αθηνών, Βασίλης Νιτσιάκος, Καθηγητής Κοινωνικής Λαογραφίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ελεάνα Γιαλούρη, Επίκουρη Καθηγήτρια Ανθρωπολογίας και Υλικού Πολιτισμού, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Γιάννης Χαμηλάκης, Καθηγητής Αρχαιολογίας και Νεοελληνικών Σπουδών, Brown University. Ιωάννινα, 1η Ιουνίου 2017.

29. Διεθνές συνέδριο **«Meet See Do 2018»** του Βαλκανικού Δικτύου Μουσείων (Balkan Museum Network). (Με εισήγηση. Τίτλος: «Museums, heritage and activism», βλ. <http://bmuseums.net/meetseedo/meet-see-do-2018-18-20-april-thessaloniki-greece/>). Θεσσαλονίκη, Μακεδονικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, 18-20 Απριλίου 2018.

30. **«Αρχαιολογικοί Διάλογοι 2018»** – 4^η Συνάντηση. Με εισήγηση. Τίτλος: «Η μουσειοποίηση του παρελθόντος στα όρια του χώρου: Ο σχεδιασμός μιας μόνιμης έκθεσης για την ιστορία της εβραϊκής κοινότητας των Ιωαννίνων». Συνεδρία Ηλία Μεσσίνα και Ιωάννας Γαλανάκη με θέμα: «Οι συναγωγές στην Ελλάδα: από τη λήθη στην ανάδειξη». Βλ. <https://dialogues-in-archaeology.gr/2018/05/23/%ce%b7-%ce%bc%ce%bf%cf%85%cf%83%ce%b5%ce%b9%ce%bf%cf%80%ce%bf%ce%af%ce%b7%cf%83%ce%b7-%cf%84%ce%bf%cf%85-%cf%80%ce%b1%cf%81%ce%b5%ce%bb%ce%b8%cf%8c%ce%bd%cf%84%ce%>

bf%cf%82-%cf%83%cf%84%ce%b1-%cf%8c/). Αθήνα, Σύλλογος Ελλήνων Αρχαιολόγων, 31 Μαΐου – 3 Ιουνίου 2018).

31. “The Work of Magic Art”: Ιστορία, σημασία και χρήσεις του μνημείου των Incantadas της Θεσσαλονίκης,

(Με εισήγηση με τη Δρ. Στυλιάνα Γκαλινίκη). Τίτλος: «Συγκροτώντας την ταυτότητα της Θεσσαλονίκης μέσω του δημόσιου λόγου (1985-2018): πολιτισμικές αναλύσεις γύρω από την ‘επανανακάλυψη’ ενός ξεχασμένου μνημείου», Θεσσαλονίκη (Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης και Μουσείο Αρχαίας Αγοράς), 9-10 Ιουνίου 2018.

[<http://www.uoi.gr/events/the-work-of-magic-art-istoria-chriseis-kai-simasies-toy-mnimeioy-ton-incantadas-tis-thessalonikis/>. http://www.uoi.gr/wp-content/uploads/2018/05/program_magemenes_SOCIAL_MEDIA.pdf.]

32. "Role-playing and rhetoric arts among ancient monuments? Introducing cultural heritage management in primary school education", εισήγηση στο “Sharing innovative Critical Heritage praxis in Education”, καταληκτικό σεμινάριο του ευρωπαϊκού προγράμματος Horizon 2020 “COHERE: Critical Heritages: Performing and Presenting Identities in Europe”. Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, ΕΚΠΑ, 1 Μαρτίου 2019.

Εάν η πολιτιστική κληρονομιά αφορά τον τρόπο με τον οποίο το παρελθόν γίνεται ενεργό και ζωντανό στο παρόν, τότε η συμπερίληψη των κρίσιμων εννοιών της κληρονομιάς στην εκπαίδευση είναι πρωταρχικής σημασίας. Με βάση μια σειρά δράσεων που υλοποιήθηκαν με τους μαθητές του Δημοτικού Σχολείου Lauder της εβραϊκής κοινότητας Αθηνών (τάξεις Γ΄ και Δ΄), στην εισήγησή μου έδειξα πώς μπορούν να αξιοποιηθούν οι παραπάνω έννοιες μέσα από τη χρήση θεατρικών και ρητορικών τεχνικών στο πλαίσιο της μουσειακής εκπαίδευσης στο ιστορικό κέντρο της Αθήνας. Υποστήριξα ότι η πολιτιστική διαχείριση μπορεί να εισαχθεί στις εκπαιδευτικές πρακτικές των σχολείων προκειμένου να ενισχυθεί η κατανόηση των μνημείων και γενικά της πολιτιστικής κληρονομιάς από τους μαθητές: όχι μόνο ως «πράγματα», αλλά και ως σύνθετες και ουσιαστικές διαδικασίες που περιλαμβάνουν λήψη αποφάσεων, επιλογές, συγκρούσεις, και άσκηση εξουσίας.

33. «Μεταξύ φύσης και τέχνης: Οι κήποι των μουσείων». Εισήγηση στην ημερίδα του Επιγραφικού Μουσείου «Οι Κήποι των Μουσείων και η λειτουργία τους στην πόλη» (Πράσινες πολιτιστικές διαδρομές), 10 Μαΐου 2019.

Ανατρέχοντας στον Michel Foucault, ο οποίος μίλησε για χώρους ετεροτοπικούς, δηλαδή χώρους με διαφορετική ιεραρχία, στο εσωτερικό των οποίων οι υπόλοιποι χώροι μιας κοινωνίας αναπαριστώνται, αμφισβητούνται ή ανατρέπονται, υποστηρίζω ότι τόσο οι δημόσιοι κήποι, όσο και τα μουσεία συνιστούν δύο χαρακτηριστικές ετεροτοπίες του δυτικού κόσμου. Και οι δύο αποτελούν, με τη μορφή που τις ζούμε σήμερα, δημιουργήματα του ευρωπαϊκού Διαφωτισμού, τα οποία οργανώνουν τη γνώση του κόσμου και της φύσης με ένα θεσμικά καθορισμένο και ελεγχόμενο τρόπο. Στην εισήγησή μου επιχείρησα να

καταδείξω τη μεταξύ τους σχέση μέσα από χαρακτηριστικά παραδείγματα κήπων μουσείων στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

[<http://www.aht.asfa.gr/index.php/2015-10-17-21-00-38/2016-05-25-12-10-52/2323-imerida-oi-kipoi-ton-mouseion-kai-i-leitourgia-tous-stin-poli-tefxos-perilipseon/file>

<https://www.mouseiologia-museology.gr/oi-kipoi-ton-moyseion-kai-i-leitoyrgia-toys-stin-poli/>]

34. «*Τα νεκροταφεία της οθωμανικής Θεσσαλονίκης: μια κληρονομιά υπό διαρκή διαπραγμάτευση*» (με τη Στυλιάνα Γκαλινίκη). Εισήγηση στο συνέδριο «Οθωμανικά μνημεία στην Ελλάδα: κληρονομίες υπό διαπραγμάτευση/Monuments ottomans en Grèce: héritages en négociation», Γαλλική Αρχαιολογική Σχολή Αθηνών, 20 Ιουνίου 2019.

[https://www.efa.gr/images/manifestations/2019/COLLOQUE/2019-06-20-22-OTTOMANS_programme.pdf?fbclid=IwAR1uwrE2VPwHpTS9D7VBxj0ldIVE5SiGKrLWcWBdI076MdrhPGa4YZf201M]

35. «*Από την Αρχαιολογία στη διδασκαλία της Ιστορίας. Εισάγοντας έννοιες της πολιτιστικής διαχείρισης στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση*». Εισήγηση στη διημερίδα «Η Κλειώ πάει σχολείο II: διδασκαλία της ιστορίας και η δημόσια παιδαγωγική», Όμιλος για την Ιστορική Εκπαίδευση στην Ελλάδα (Ο.Ι.Ε.Ε.). Θεσσαλονίκη, 1,2 Νοεμβρίου 2019.

[<https://aheggr.files.wordpress.com/2020/12/clio-paei-sholeio-ii.pdf>]

36. Keynote speaker στο 15^ο διεθνές συνέδριο για τις Κοινωνικές Επιστήμες-*Commonground (Fifteenth International Conference on Interdisciplinary Social Sciences –plenary session)*. Τίτλος ομιλίας: “Contested archaeological heritage in Greece”.

[<https://cgnetworks.org/news/esther-solomon-to-speak-at-2020-conference-2019-10-30>]

[Η ομιλία: <https://www.youtube.com/watch?v=fb9Hy1S3Dvw>]

37. Συμμετοχή με εισήγηση στη διαδικτυακή ημερίδα "*Πανεπιστημιακά Μουσεία: Υπηρετώντας την πανεπιστημιακή κοινότητα και την κοινωνία*". Διοργάνωση: Μουσείο Επιστημών και Τεχνολογίας Πανεπιστημίου Πατρών. Εορτασμός Παγκόσμιας Ημέρας Ακαδημαϊκής Κληρονομιάς. 13 Δεκεμβρίου 2021.

[<http://www.stmuseum.upatras.gr/index.php/el/2020-02-10-13-53-05/2019-03-23-19-13-11/2019-03-23-19-13-11/387-2021-12-06-08-18-34>]

38. Συμμετοχή στο συνέδριο «*Αρχαιολογία, τοπικές κοινωνίες και τουρισμός: Οι συναντήσεις και οι διασταυρώσεις τους στο σύγχρονο κόσμο*» με την εισήγηση «Archaeotour at Archanes? Μινωικές αρχαιότητες, κοινωνική ταυτότητα και τουρισμός στην κωμόπολή των Αρχανών Κρήτης». Πανεπιστημιούπολη Γάλλου, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ρέθυμνο, 28 Ιανουαρίου 2022.

[<http://archaeotour.keme.uoc.gr/kainotomes-ptyches/>]

39. «*Of an ad interim nature, Monsieur de Certeau*». Εισήγηση στη στρογγυλή τράπεζα «Περί τρόπων και παρεκτροπών» (με τις Ελεάνα Γιαλούρη, Ξένια Καλπακτσόγλου, και την εικαστική ομάδα Campus Novel, σε συντονισμό της ιστορικού τέχνης, Κατερίνας Κωνσταντίνου). Ημερίδα με αφορμή το καλλιτεχνικό /ερευνητικό project «ad interim/ Παρατηρησιακά σχεδιάσματα για το μνημείο έδαφος” της εικαστικής ομάδας Campus Novel (14 Μαΐου 2022 – αίθουσα “Tavros”).

[Βλ. http://campusnovel.blogspot.com/2014/03/current_863.html]

40. Συμμετοχή στους *Αρχαιολογικούς Διαλόγους 2023 στη Σύρο* με τη διοργάνωση συνεδρίας με τίτλο «*Περί μουσείων ο λόγος: Μουσειακή πολιτική και λειτουργία σε παραχώδεις καιρούς*» σε συνεργασία με την Όλγα Σακαλή, αρχαιολόγο-μουσειολόγο, Διεύθυνση Αρχαιολογικών Μουσείων, Εκθέσεων και Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων/ΥΠΠΟΑ.

Στην τρέχουσα ασφυκτική οικονομική και πολιτική συγκυρία που οι μουσειακές λειτουργίες τείνουν να αξιολογούνται με όρους οικονομικής-τουριστικής ανταποδοτικότητας και με εμπορευματικές επιλογές που συχνά αποκλείουν την πλειονότητα της κοινωνίας από την απόλαυση του πολιτιστικού αγαθού, ο κοινωνικός ρόλος των μουσείων τίθεται συνεχώς υπό διαπραγμάτευση. Η πρόσφατη αλλαγή του νομικού καθεστώτος των κρατικών αρχαιολογικών μουσείων σε ΝΠΔΔ, αναζωπύρωσε τη δημόσια συζήτηση για τον επιστημονικό και παιδευτικό ρόλο των μουσείων, τη χρηματοδότηση και τη στελέχωσή τους, την εφαρμογή ιδιωτικοοικονομικών κριτηρίων λειτουργίας τους και τη διαφαινόμενη κατάργηση των δωρεάν παροχών στους πολίτες. Παράλληλα, στη σύγχρονη συζήτηση περί μουσείων, κομβικό ρόλο παίζουν οι έννοιες της πολιτισμικής συνύπαρξης, της συμπερίληψης, της πολιτισμικής δημοκρατίας, του κοινωνικού και περιβαλλοντικού ακτιβισμού, έννοιες που επαναπροσδιορίζουν τις μουσειακές πρακτικές: η προσέγγιση πολλών και διαφορετικών κατηγοριών κοινού που μπορούν να έχουν πρόσβαση στη μουσειακή εμπειρία με στόχο, εκτός των άλλων, και την οικονομική βιωσιμότητα των μουσείων, βρίσκεται στο επίκεντρο αυτών των στρατηγικών. Από την άλλη, η ίδρυση νέων μουσείων και μουσειακών χώρων στην επικράτεια (αρχαιολογικών, σύγχρονης τέχνης, λαογραφικών), οι δυσκολίες που επέφεραν η οικονομική και πανδημική κρίση στα μουσεία διεθνώς και η στροφή τους σε ποικίλες ψηφιακές και άλλες δράσεις, δημιούργησαν ένα νέο μουσειακό τοπίο που, στα ελληνικά δεδομένα, μοιάζει συχνά να αδυνατεί να ενταχθεί σε έναν μακρόπνοο και βιώσιμο μουσειακό σχεδιασμό προς όφελος των πολιτών στο παρόν και το μέλλον. Στο πλαίσιο αυτό, η θεματική συνεδρία

που διοργανώσαμε επιχείρησε να διερευνήσει και να θέσει προς συζήτηση και προβληματισμό την υφιστάμενη μουσειακή πολιτική, τις συναφείς προοπτικές, δυνατότητες και περιορισμούς της στο πλαίσιο των δημοσιονομικών περικοπών και της μετατροπής των ελληνικών μουσείων σε πόλους τουριστικής ανάπτυξης, καθώς και τη σύγχρονη, διευρυμένη έννοια του «κοινού».

Συμμετείχαν οι: Θεοδώρα Αναστασιάδου, Δέσποινα Κουτσούμπα, Παναγιώτα Ανδριανοπούλου, Δημήτρης Σφακιανάκης, Πόλυ Χατζημάρκου.

Βλ. https://archaeologicaldialogues.wordpress.com/2023/05/16/programme-2023/?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTEAAR0HjlM6o7O-kMz6s-NC7QLeVqW9rz6JuI1r1ZvWidLN-rcbWpbT-CG3qzs_aem_gFDDPFaqPBpkt4gVdvBJNg

41. Συμμετοχή στους Αρχαιολογικούς Διαλόγους 2023 στη Σύρο με τη διοργάνωση συνεδρίας με **τίτλο «Τουρισμός, πολιτιστική κληρονομιά και τοπικές κοινωνίες»**, σε συνεργασία με τους Κατερίνα Κωνσταντίνου (υποψήφια διδάκτορα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Γιάννης Δρίνη, λαογράφος, Τμηματάρχη ΥΠΠΟΑ & Δέσποινα Νάζου, κοινωνική ανθρωπολόγος, μεταδιδακτορική ερευνήτρια στο Πανεπιστήμιο Κρήτης.

Τις τελευταίες δεκαετίες, η μελέτη των σχέσεων μεταξύ (υλικής και άυλης) πολιτιστικής κληρονομιάς, τοπικών κοινωνιών και τουρισμού αξιοποιεί εθνογραφικές μεθόδους προκειμένου διερευνήσει την πρόσληψη και κατασκευή τουριστικών προορισμών, την κοινωνική εννοιολόγηση της αυθεντικότητας, την αισθητική χρήση και αποτίμηση του παρελθόντος για εμπορικούς λόγους (“retrochic”), καθώς και την παραγωγή και αναπαραγωγή διάφορων μορφών τοπικότητας. Τόσο η ανθρωπολογία του τουρισμού όσο και οι κριτικές σπουδές πολιτιστικής κληρονομιάς (Critical Heritage Studies), προσεγγίζουν το παρελθόν ως πεδίο αμφισβήτησης ή σύγκρουσης, συχνά συνυφασμένο με αντικρουόμενες ερμηνείες και αποκλίνουσες αξίες και συμφέροντα εντός και μεταξύ διαφορετικών ομάδων. Ο κατακερματισμός του προσωπικού βίου και των ταυτοτήτων, η αξιοποίηση της νοσταλγίας για τη δημιουργία και την προώθηση τουριστικών προϊόντων, ο αισθητικός αναστοχασμός (“aesthetic reflexivity”) και η γενικότερη δυσαρέσκεια απέναντι στις επίσημες αφηγήσεις περί κληρονομιάς που εκπορεύονται από θεσμικές δομές εξουσίας που αδιαφορούν για την ιστορική εμπειρία των κατώτερων κοινωνικών τάξεων, τη φτώχεια, τις ασθένειες, τις συγκρούσεις, τον πόλεμο και την αποικιοκρατία, καθιστούν την τουριστική εμπειρία της πολιτιστικής κληρονομιάς ένα προνομιακό εθνογραφικό πεδίο έρευνας των ιδεολογικών χρήσεων της ιστορίας και των περιπετειών της κοινωνικής ταυτότητας σε τοπικό επίπεδο. Στο πλαίσιο της συνεδρίας παρουσιάστηκαν και σχολιάστηκαν εισηγήσεις σχετικά με:

- Συμβολικές χρήσεις της πολιτιστικής κληρονομιάς: την κατανάλωση και λειτουργία της σε τοπικές κοινωνίες με τουριστικές οικονομίες.
- Τοπικές κοινωνίες, τουρισμό και πολιτιστική κληρονομιά: πεδίο πολλαπλών διεκδικήσεων, συγκρούσεων και αμφισβητήσεων ως προς τη συγκρότηση ταυτοτήτων.
- Επιτελεστικές πρακτικές ατόμων και συλλογικοτήτων που αναδιαμορφώνουν /επαναπλαισιώνουν τη σχέση τουρισμού και πολιτιστικής κληρονομιάς.
- Την «επινόηση» της παράδοσης και διαδικασίες «κληρονομοποίησης» (heritagization) που εφαρμόζονται στο πλαίσιο δημόσιων πολιτικών.
- Ζητήματα «αισθητικού αναστοχασμού» και δημιουργίας κανονιστικών προτύπων αναφορικά με τις προσλήψεις της πολιτιστικής κληρονομιάς.

- Την πρόσληψη των πολιτιστικών τοπίων και του (δημόσιου) χώρου μέσα από τις παρεμβάσεις εικαστικών δράσεων.
- Τη σχέση τουρισμού και άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς.

Συμμετείχαν οι: Δώρα Τσίπρα, Χαρά Ντρίνια, Γιώργος Παναγιάρης Καλλιόπη Μπούσουλα, Χριστίνα Δεσαλέρμου, Ζωή Χατζηγιαννάκη, Γιάννης Δελαγραμμάτικας, Παναγιώτα Ανδριανοπούλου, Κατερίνα Κωνσταντίνου, Νεκταρία Μαυρουδής, Κωνσταντίνα Μπάδα, Δέσποινα Νάζου, Κυριακή Χρυσού-Καρατζά.

[Βλ. https://archaeologicaldialogues.wordpress.com/2023/05/16/programme-2023/?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTEAAR0HjlM6o7O-kMz6s-NC7QLeVqW9rz6JuI1r1ZvWidLN-rcbWpbT-CG3qzs_aem_gFDDPFaqPBpkt4gVdvBJNg]

42. Keynote speaker στο 4^ο συνέδριο Συμβούλων για τη Διαχείριση της Πολιτιστικής Κληρονομιάς (ΕΣΔΙΑΠΟΚ) με θέμα «Η πολιτιστική διαχείριση στην Ελλάδα: Παρελθόν, παρόν και μέλλον», με την εισήγηση «*Η διαχείριση των αρχαιοτήτων στην Ελλάδα του 21ου αιώνα: Όψεις μιας ‘δύσκολης’ κληρονομιάς*», Αθήνα, Χώρος Πολιτισμού «Ρομάντσο», 4 Νοεμβρίου 2023.

[Βλ. <https://www.facebook.com/esdiapok/videos/878230384007814>]

43. «*Στο τιμόνι του Αρχαιολογικού Μουσείου Θεσσαλονίκης: από τις βιωμένες μνήμες δύο διεθυντών, στην καταγραφή και ανάλυσή τους*». Εισήγηση με τη Δ. Ευγενίδου στο επιστημονικό συμπόσιο: «Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης: 60 χρόνια», αφιερωμένο στην ιστορία και την πολυσχιδή δράση του μεγαλύτερου και παλαιότερου μουσείου του βορειοελλαδικού χώρου. Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης, 30 Νοεμβρίου - 2 Δεκεμβρίου 2023.

Στο πλαίσιο της εισήγησής μας αξιοποιήσαμε τις πρωτότυπες προφορικές μαρτυρίες που συλλέξαμε από δύο ανθρώπους που καθόρισαν τη μορφή και την τύχη του ΑΜΘ κατά τις περιόδους που βρέθηκαν στην ηγεσία του, της Κατερίνας Ρωμοπούλου και του Δημήτρη Γραμμένου. Θεωρώντας ότι ήρθε η ώρα να καταγραφεί και να αναλυθεί η δραστηριότητα των δύο διεθυντών, επιχειρήσαμε να συνδέσουμε τις αναμνήσεις τους από την περίοδο διοίκησης του μουσείου, με την ελληνική μουσειακή πολιτική της εποχής και ευρύτερες πολιτισμικές και πολιτικές όψεις της ελληνικής κοινωνίας, όπως κατέδειξε η χρηματοδοτούμενη από το ΥΠΠΟ ερευνητική δράση που διενεργήσαμε με το Ελληνικό Τμήμα του Διεθνούς Συμβουλίου Μουσείων (ICOM).

[Βλ. https://www.amth.gr/sites/amth.gr/files/attachments/news/symposio_programma_web_0.pdf]

44. «Προφορική Ιστορία και μνήμη, εργασία, εργασιακές σχέσεις και ταυτότητες». Επιστημονική ημερίδα προς τιμήν της ομότιμης καθηγήτριας κ. Κωνσταντίνας Μπάδα από τον Τομέα Λαογραφίας του Τμήματος Ιστορίας-Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Συμμετοχή με παρουσίαση του ερευνητικού πρότζεκτ

“Lost Yannina: A Topography of Jewish Memory” και του ομώνυμου εθνογραφικού ντοκιμαντέρ σε σκηνοθεσία Ν. Χρυσικάκη και επιστημονική επιμέλεια δική μου, το οποίο προβλήθηκε και συζητήθηκε για πρώτη φορά στο πλαίσιο της ημερίδας. 24 Μαΐου 2024, συνεδριακό κέντρο του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων "Κάρολος Παπούλιας".

[<https://uoi.gr/wp-content/uploads/2024/05/programma-imerida-proforiki-istoria-kai-mnimi-ergasia-ergasiakes-scheseis-kai-taytotites.pdf>]

[Βλ. <https://uoi.gr/wp-content/uploads/2024/05/programma-imerida-proforiki-istoria-kai-mnimi-ergasia-ergasiakes-scheseis-kai-taytotites.pdf>]

45. «Πεθαίνοντας στη Θεσσαλονίκη: Λόγοι διαχείρισης και ανάδειξης των ιστορικών ταφικών χώρων της πόλης, πολιτικές της μνήμης, επιτελέσεις (20ός-21ος αι.)» Διοργάνωση συνεδρίας και εισήγηση με τη Στυλιάνα Γκαλινίκη στους Αρχαιολογικούς Διαλόγους της Θεσσαλονίκης, Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης, 15 Ιουνίου 2024.

Τα ιστορικά νεκροταφεία της Θεσσαλονίκης αποτελούν συχνά πεδία δημόσιας παρουσίας συλλογικότητας, των οποίων η εκπροσώπηση σε άλλους τομείς παρεμποδίζεται, ενώ δεν είναι λίγες οι φορές που λειτουργούν ως εφιαλτήρια για τη διεκδίκηση κοινωνικής ορατότητας. Στους χώρους τους αντηχούν οι εκάστοτε κυρίαρχες κοινωνικές αξίες (ή η αμφισβήτησή τους), εθνικές και εθνοτικές διαφορές,

ταξικές διαφοροποιήσεις και κοινωνικές συγκρούσεις. Η πόλη άλλωστε αναπαριστάται συχνά ως «θεμελιωμένη στους νεκρούς της», αλλάζει μαζί τους –από τον καπνεργάτη που ενέπνευσε τον Επιτάφιο του Ρίτσου, τους υπηρετούντες στα συμμαχικά στρατεύματα του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου, έως την εξόντωση των Εβραίων και την καταστροφή του νεκροταφείου τους, τους εκτελεσθέντες στον Εμφύλιο, τη δολοφονία Πολκ, τα θύματα του «Δράκου». Τις τελευταίες δεκαετίες, τα νεκροταφεία έχουν μουσειοποιηθεί και αναδειχθεί σε τοπόσημα ιστορικού, αρχαιολογικού, τουριστικού, λογοτεχνικού και εικαστικού ενδιαφέροντος, τόποι τελετών αναφορικά με πρόσωπα, εποχές, ομάδες και σημαντικά συμβάντα. Ο θάνατος των Άλλων γίνεται, κατά περίπτωση, συλλογική ιστορία, μνήμη, πολιτιστικό δρώμενο, εμπειρία και υλικό κατάλοιπο υπό προστασία που κινεί επίσημες και ανεπίσημες επιτελέσεις της ταυτότητας της πόλης. Η συνεδρία επιδιώκει να φέρει σε μεταξύ τους διάλογο όσους/ες ενδιαφέρονται για τις διαδικασίες διαχείρισης/ιστορικοποίησης/εικαστικής πραγμάτευσης των νεκροταφείων της Θεσσαλονίκης και ευρύτερα της ταφικής της γης, εστιάζοντας σε δράσεις κάθε είδους που αφορούν στο παρελθόν και το παρόν της πόλης και των ανθρώπων της.

Στη συνεδρία μετείχαν οι: Φοίβη Γιαννίση, Ιωσήφ Βαένα, Χαρίκλεια Χάρη, Χριστίνα Μαβίνη, Αρετή Κονδυλίδου, Στυλιάνα Γκαλινίκη και Εσθήρ Σολομών.

<https://archaiologikoidialogoi2024.wordpress.com/.../ad...>

https://archaiologikoidialogoi2024.wordpress.com/%cf%84%cf%8c%ce%bc%ce%bf%cf%82-%cf%80%ce%b5%cf%81%ce%b9%ce%bb%ce%ae%cf%88%ce%b5%cf%89%ce%bd/?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTEAAR2KIB13Op9QCoJKPK8au5jHnPMtsDNbOtKipZ_VStyzVMzITSnstKMZvxQ_aem_aiO2jPaSRGZvFDdBf6JTDg

46. Keynote speaker στο ετήσιο διεθνές συνέδριο της ICOM-CECA (Conference for Education and Cultural Actions) που θα πραγματοποιηθεί στην Αθήνα στις 18-22 Νοεμβρίου 2024. Ομιλία με τίτλο: **“Delicate topics-Challenging issues: How museums deal with them?”**

[<https://icomceca24.gr/>]

I.a. Συμμετοχές (χωρίς εισήγηση) σε διεθνείς επιστημονικές συναντήσεις.
(επιλογή):

1. Στα **συνέδρια του ISTITUTO DI STORIA E ARCHEOLOGIA DELLA MAGNA GRECIA** ως υπότροφος του Ινστιτούτου (Τάραντας, Οκτώβριος 1991, με θέμα: «*Αρχαία ελληνικά ιερά*» και Οκτώβριος 1997, με θέμα: «*Η Ιστορία στα Σύνορα του Αρχαίου Κόσμου*»).
2. **Δεύτερο Παγκόσμιο Συμπόσιο για τη Διαχείριση της Πολιτιστικής Κληρονομιάς** (Ουρμπίνο Ιταλίας, Organizzazione per la Tutela del Patrimonio Artistico e Culturale di Roma, Δεκέμβριος 1997).

3. **“National Museums and the Negotiation of Difficult Pasts”**. EuNaMus. European National Museums: Identity Politics, the Uses of the Past and the European Citizen (Βρυξέλλες, 26-27 Ιανουαρίου 2012).
4. **“The Future of Ethnographic Museums”**. Pitt Rivers Museum & Keble College, University of Oxford (Οξφόρδη, 19 -21 Ιουλίου 2013).
5. Δεύτερο Διεθνές Συνέδριο Προφορικής Ιστορίας: **“Η μνήμη αφηγείται την πόλη - Προφορικές μαρτυρίες για το παρελθόν και το παρόν του αστικού χώρου”**. Πανεπιστήμιο Αθηνών - Ένωση Προφορικής Ιστορίας. (Αθήνα, 6- 9 Μαρτίου 2014).
6. Συνέδριο Διεύθυνσης Εθνικού Αρχείου Μνημείων: **“Περί τῶν Ἀρχαιοτήτων ἰδίως. Ἡ Ἀρχαιολογία στην Ελλάδα του 19ου αιώνα μέσα από τις πηγές του Αρχείου των Υψηροειών των Αρχαιοτήτων”**. (Αθήνα, 22-24 Οκτωβρίου 2014).
7. **Αρχαιολογικοί Διάλογοι 2016** (Μυτιλήνη, Απρίλιος 2016).
8. **«GEOGRAPHY MATTERS: European Identities in Curricula and Heritage»**. Ημερίδα για τη σχέση μεταξύ της γεωγραφίας και της πολιτισμικής ταυτότητας και κληρονομιάς στην τυπική και μη-τυπική εκπαίδευση, στο πλαίσιο του ερευνητικού προγράμματος COHERE (δράση HORIZON 2020), στην οποία συμμετείχαν Έλληνες και ξένοι επιστήμονες. Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, ΕΚΠΑ, Αίθουσα Δρακόπουλου, 17 Μαρτίου 2017.
9. **General Meeting of the International Auschwitz Committee at the Auschwitz Memorial**. Συνάντηση επιζώντων του Άουσβιτς και οργανώσεων σχετικών με την έρευνα, τεκμηρίωση και εκπαίδευση για το Ολοκαύτωμα. Συμμετοχή ως μέλος του Συλλόγου Απογόνων Θυμάτων Ολοκαυτώματος. International Youth Meeting Centre in Oswiecim/Auschwitz, 28-31 Αυγούστου, 2017.
10. Διεθνής Συνάντηση-Workshop **«Learning from Documenta»**. Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, 4-8 Οκτωβρίου 2017.
11. Συμμετοχή στην 1η Συνάντηση του Δικτύου για την Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά της Διεύθυνσης Νεώτερου Πολιτισμού του Υπουργείου Πολιτισμού ως συντονίστρια και discussant της συνεδρίας **«Δράσεις Ανάδειξης της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς»** μαζί με την ανθρωπολόγο Έλενα. Μπαζίνη. 25 και 26 Νοεμβρίου 2023, Σεράφειο, Αθήνα.

[Βλ. <https://ayla.culture.gr/20-xronia-apk-triimero-noemvriou-2023/>]

4. ΟΜΙΛΙΕΣ - ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ - ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ - ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ ΒΙΒΛΙΩΝ - PODCASTS

(2004-2024)

I. Ανοιχτές ομιλίες-διαλέξεις (επιλογή)

1. **«Για τη Μουσειολογία και την Ανθρωπολογία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς».** Ανοιχτές ομιλίες-μαθήματα σε φοιτητές του Τμήματος Πλαστικών Τεχνών και Επιστημών της Τέχνης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων (προσκεκλημένη του Τμήματος, 6-4-2004 και 22-11-2005).
2. **«Τα Μουσεία και οι Νέοι».** Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης, Εορτασμός Διεθνούς Ημέρας Μουσείων (18-5-2006), κεντρική ομιλία.
3. **«Η διατροφή ως τρόπος επικοινωνίας μεταξύ των ανθρώπων, από τα ρωμαϊκά χρόνια μέχρι σήμερα».** Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης, Ευρωπαϊκές Ημέρες Πολιτιστικής Κληρονομιάς, Εορτασμός 2006 (23-9-2006).
4. **«Η ιστορία της διατροφής μέσα από τα εκθέματα του Αρχαιολογικού Μουσείου Θεσσαλονίκης. Εκπαιδευτικές Δράσεις».** Σεμινάριο για Εκπαιδευτικούς της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης (13-10-2007). (Βλ. <http://www.scribd.com/doc/78319850/i-Diatrofi-Stin-Arxaia-Makedonia>)
5. **«Διερευνώντας τη σχέση των κατοίκων της Κνωσού με την αρχαία κληρονομιά τους».** Σεμινάριο για τους προπτυχιακούς φοιτητές του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, στο πλαίσιο του μαθήματος «Ανθρωπολογία και Αρχαιολογία» (Προσκεκλημένη της διδάσκουσας Ε. Γιαλούρη, εαρινό εξάμηνο 2008).
6. **«Παρουσιάζοντας το Ολοκαύτωμα σε ελληνικά και γερμανικά μουσεία: Η ανάδυση μιας 'δύσκολης' μνήμης».** Διάλεξη-σεμινάριο στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας (Προσκεκλημένη του ιστορικού Π. Παπαμίχου-Χρονάκη και της Εταιρίας για τη Μελέτη της Ιστορίας των Εβραίων της Ελλάδας, 21-11-2008). [Βλ. <http://histjews.blogspot.gr/>]
7. **«Μουσεία: Ο αντιφατικός κόσμος της συλλογικής μνήμης»**
Διάλεξη (κατόπιν πρόσκλησης της 8^{ης} Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων) στο

Βυζαντινό Μουσείο Ιωαννίνων (Ιτς Καλέ), στο πλαίσιο του εορτασμού της Διεθνούς Ημέρας Μουσείων 2011. (18 Μαΐου 2011, κεντρική ομιλία).

[Βλ. http://8eba.culture.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=141&Itemid=106]

8. **«Σύγχρονοι εικαστικοί δημιουργοί σε μουσεία αφιερωμένα στο παρελθόν».** (Προσκεκλημένη της ΙΒ΄ Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων και του Αρχαιολογικού Ινστιτούτου Ηπειρωτικών Σπουδών. Αρχαιολογικό Μουσείο Ιωαννίνων, 30 Μαΐου 2012). [Βλ. <http://www.archaiologia.gr/blog/agenta/%CE%B5%CE%B9%CE%BA%CE%B1%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%AF-%CF%83%CE%B5-%CE%BC%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B5%CE%AF%CE%B1-%CE%B1%CF%86%CE%B9%CE%B5%CF%81%CF%89%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CE%B1-%CF%83%CF%84%CE%BF/> και http://www.uoi.gr/gr/events/extended.php?post_id=4714]

9. **«Σύγχρονη τέχνη και μνημεία: ειρηνική συνύπαρξη ή αταίριαστη σχέση;»** Ομιλία στην ομότιτλη ημερίδα του Συλλόγου Ελλήνων Αρχαιολόγων γύρω από τη «δύσκολη» συνύπαρξη σύγχρονης τέχνης και αρχαιολογικών μνημείων (Αθήνα, 4 Μαρτίου 2013, προσκεκλημένη του Συλλόγου Ελλήνων Αρχαιολόγων). [Βλ. <http://www.museology.gr/events/2928604:Event:49727> και <http://www.thepressproject.gr/cultdetails.php?id=38908>]

10. **Μουσεία (Μνήμη + Δημιουργικότητα) = Κοινωνική Αλλαγή.** Κεντρική ομιλία κατά τον εορτασμό της Διεθνούς Ημέρας Μουσείων 2013. (Προσκεκλημένη του Ελληνικού Τμήματος του Διεθνούς Συμβουλίου Μουσείων - ICOM. Ευρωπαϊκό Πολιτιστικό Κέντρο Δελφών, 18 Μαΐου 2013).

11. **“The Musealization of the Holocaust: From the survivors' perspective”.** Κύκλος ομιλιών “Telling Histories: images, memories, narrations”. Ολλανδικό Ινστιτούτο Αθηνών, 10 Μαΐου 2016.

[http://www.nia.gr/images/documents/Lezingen/2016/Abstract_CV_Solomon.pdf]

12. **“The Future of Holocaust Memory: Museums and Educational Centers”.** 11th Annual Lecture in the Memory of David Tiano (Προσκεκλημένη του Αμερικανού Πρέσβη στην Ελλάδα κ. Geoffrey R. Pyatt και της Αμερικανίδας Προξένου στη Θεσσαλονίκη, κ. Rebecca A. Fong). Αμερικανικό Προξενείο Θεσσαλονίκης, 24 Φεβρουαρίου 2017.

- 13. Μουσεία και προσβασιμότητα. Συζητώντας δράσεις και προοπτικές για τα μουσεία στη νοτιοανατολική Ευρώπη.** Διεθνές Συμβούλιο Μουσείων (ICOM) – Ελληνικό Τμήμα, 13 Ιουνίου 2017. Εισήγηση στην ομώνυμη εκδήλωση που συνδιοργάνωσαν το Ελληνικό Τμήμα του ICOM και το Balkan Museum Network, σε επιμέλεια και συντονισμό της μουσειολόγου και υποψήφιας διδάκτορος, Α. Σταματέλου.

[Βλ. https://www.archaiologia.gr/wp-content/uploads/2017/06/BMN_ICOMevent_programme_FIN.pdf]

- 14. «Το λαογραφικό μουσείο στο κοντινό μας μέλλον: Ένα μουσείο για την κοινότητα και τους ανθρώπους της».** Ομιλία μου στο πλαίσιο του συμμετοχικού ερευνητικού προγράμματος «Μικρές και μεγάλες ιστορίες της Πάρου» σε συνεργασία με τον Σύλλογο «Φίλοι του Παραδοσιακού Οικισμού Παροικιάς» και το Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου. 25 Μαΐου 2019, αίθουσα του πολιτιστικού συλλόγου ‘Αρχίλοχος’.

[<https://www.koinignomi.gr/news/koinonia/2019/05/22/omilia-me-titlo-laografiko-moyseio-sto-kontino-mas-mellon-stin-paro.html>]

- 15. «Διαδικτυακός διάλογος: Μια συζήτηση για τα ελληνικά αρχαιολογικά μουσεία»**

Το διδρυματικό μεταπτυχιακό πρόγραμμα «Μουσειακές Σπουδές» του ΕΚΠΑ θεωρώντας απαραίτητη τη δημιουργία ενός πλαισίου για ουσιαστικό διάλογο γύρω από τα ελληνικά αρχαιολογικά μουσεία, οργάνωσε την 1η Μαρτίου 2021 εκτενή τηλεματική δημόσια συζήτηση για το θέμα αυτό. Στο διάλογο συμμετείχα με εισήγηση σχετικά με την ανάγκη διατήρησης του κρατικού χαρακτήρα των μεγάλων αρχαιολογικών μουσείων της χώρας.

Προσκεκλημένοι ομιλητές: Εκπρόσωπος ηγεσίας ΥΠΠΟΑ, Δέσποινα Κουτσούμπα, Πρόεδρος Συλλόγου Ελλήνων Αρχαιολόγων, Αγγελική Κουκουβού, Αρχαιολόγος ΥΠΠΟΑ, Γιάννης Θεοχάρης, Αρχαιολόγος, ΥΠΠΟΑ, Δημήτρης Αθανασούλης, Αρχαιολόγος ΥΠΠΟΑ και μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας, Μαρία Καραμανώφ, Αντιπρόεδρος του Συμβουλίου της Επικρατείας. Παρέμβαση: Francesco Muscolino, Διευθυντής Μουσείου Cagliari, Ιταλία. Κριτικές επισημάνσεις (respondents): Γιώργος Παναγιάρης, Συντονισμός: Αναστασία Δρανδάκη & Μάρλεν Μούλιου. Διοργάνωση: Διδρυματικό μεταπτυχιακό πρόγραμμα Μουσειακές Σπουδές, ΕΚΠΑ.

[<https://www.archaiologia.gr/blog/agenta/%CF%84%CE%BF-%CE%BC%CE%AD%CE%BB%CE%BB%CE%BF%CE%BD-%CF%84%CF%89%CE%BD-%CE%B5%CE%BB%CE%BB%CE%B7%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CF%8E%CE%BD->

%CE%BC%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B5%CE%AF%CF%89%CE%BD/?fbclid=IwAR18q_Je_rOOq4vMdcByhWjG6eK2eSIIS7rp9FzW5YWOuVzyiNmEwtikuLg

Η συζήτηση στο: <https://www.youtube.com/watch?v=o8pIy8IqhzEJ>

16. «Το Μέλλον των Ελληνικών Μουσείων»

Δημόσια διαδικτυακή συζήτηση με αφορμή την κυβερνητική εξαγγελία μετατροπής πέντε κρατικών/δημόσιων αρχαιολογικών μουσείων σε ΝΠΔΔ. Άνθρωποι των μουσείων μοιραστήκαμε τις σκέψεις μας για όσα σχεδιάζονται για τα μουσεία της χώρας.

Με τους: Ευαγγελία Αγγέλου, αρχαιολόγο (Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού), Στάθη Γκότση, ιστορικό (Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο), Μαρία Λουκμά, αρχιτέκτονα (Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης), Κώστα Πασχαλίδη, αρχαιολόγο Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου), Όλγα Σακαλή, αρχαιολόγο/μουσειολόγο (Διεύθυνση Αρχαιολογικών Μουσείων Εκθέσεων και Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων).

Διοργάνωση: Culture through Politics, 21 Ιανουαρίου 2021.

[<https://www.facebook.com/culturethroughpolitics1/videos/855229541706079>]
]

17. «Στο μάτι του κυκλώνα: ελληνικές αρχαιότητες σε εκθέσεις του εξωτερικού»

Webinar για το Ελληνικό Ινστιτούτο Πολιτιστικής Διπλωματίας, 21 Μαρτίου 2021.

[<https://ma-museology.web.auth.gr/seminario-the-soft-diplomacy-of-museums-competing-in-the-digital-age/>]

18. «Διεκδικώντας ένα Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης»

Ανοιχτή συζήτηση με τις ερευνήτριες Μαρίνα Μαρκέλλου & Τίνα Πανδή σχετικά με την ιστορία ίδρυσης του Εθνικού Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης και παρουσίαση του ομώνυμου ερευνητικού προγράμματος. Κύκλος «Waste/d Pavilion». Διοργάνωση: State of Concept Athens και Προσωρινή Ακαδημία Τεχνών. 19 Μαΐου 2022, State of Concept Athens.

[<https://www.facebook.com/events/1416503612198328/?ref=newsfeed>]

19. «Η διάχυση της Προφορικής Ιστορίας στην κοινωνία».

Συμμετοχή στην ομώνυμη στρογγυλή τράπεζα στην Εθνική Βιβλιοθήκη, σε συντονισμό της Τασούλας Βερβενιώτη, στο πλαίσιο της Εβδομάδας Προφορικής Ιστορίας. Οργάνωση: Ένωση Προφορικής Ιστορίας & Εθνική Βιβλιοθήκη Ελλάδος, 27 Οκτωβρίου 2022.

[<https://ayla.culture.gr/evdomada-proforikis-istorias-2022>]]

II. Παρουσιάσεις βιβλίων
(επιλογή)

1. «Αρχαιότητα, αρχαιολογία και εθνική συνείδηση. Μια συζήτηση με αφορμή το βιβλίο του Γιάννη Χαμηλάκη Το Έθνος και τα Ερείπίά του»

Εκδήλωση για τη σχέση της αρχαιολογικής πρακτικής και ερμηνείας με τη συγκρότηση της εθνικής συνείδησης στην Ελλάδα μέσα από την οπτική της αρχαιολογικής εθνογραφίας, της δράσης της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας, της ιστορίας της λογοτεχνίας και της ανάλυσης λόγου (discourse analysis) με τους Τάκη Καγιαλή, αναπλ. καθηγητής Νέας Ελληνικής Φιλολογίας στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Νίκο Μποζατζή, επικ. καθηγητής Κοινωνικής Ψυχολογίας στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ελένη Κοτζαμποπούλου, αναπλ. προϊσταμένη στο Αρχαιολογικό Ινστιτούτο Ηπειρωτικών Σπουδών, Σοφία Κίγκα, αρχαιολόγο, μεταπτυχιακή φοιτήτρια στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, και τον συγγραφέα. Τη εκδήλωση διοργάνωσα στο πλαίσιο του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών «Ιστορία και Θεωρία της Τέχνης - Επιμέλεια Εκθέσεων" του Τμήματος Πλαστικών Τεχνών και Επιστημών της Τέχνης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Αίθουσα εκδηλώσεων Ζωσιμαίας Παιδαγωγικής Ακαδημίας Ιωαννίνων «Σπυρίδων Βλάχος», 1 Απριλίου 2014.

[Βλ.

<http://pkdi.gr/content/%CE%B1%CF%81%CF%87%CE%B1%CE%B9%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1->

[%CE%B1%CF%81%CF%87%CE%B1%CE%B9%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%AF%CE%B1-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%B5%CE%B8%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CF%83%CF%85%CE%BD%CE%B5%CE%AF%CE%B4%CE%B7%CF%83%CE%B7-%CE%BC%CE%B9%CE%B1-%CF%83%CF%85%CE%B6%CE%AE%CF%84%CE%B7%CF%83%CE%B7-%CE%BC%CE%B5-%CE%B1%CF%86%CE%BF%CF%81%CE%BC%CE%AE-%CF%84%CE%BF-%CE%B2%CE%B9%CE%B2%CE%BB%CE%AF%CE%BF-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%B3%CE%B9%CE%AC%CE%BD%CE%BD%CE%B7-%CF%87%CE%B1-0 }](#)

2. **«Αρχαιότητα, εθνικισμός και ακροδεξιά. Μια δημόσια συζήτηση με αφορμή το βιβλίο του Γιάννη Χαμηλάκη Το Έθνος και τα Ερείπιά του».** (Με τους Παρασκευά Ματάλα, Στρατή Μπουρνάζο και τον συγγραφέα. Βιβλιοπωλείο Πλειάδες, Αθήνα, 9 Ιουλίου 2014.

[Βλ. https://www.avgi.gr/tehnas/104363_i-atzenta-tis-imeras?amp]

3. **«Η μνήμη αφηγείται την πόλη. Προφορική ιστορία και μνήμη του αστικού χώρου».** Παρουσίαση του ομώνυμου βιβλίου των: Ρίκης Βαν Μπούσχοτεν, Τασούλας Βερβενιώτη, Δήμητρας Λαμπροπούλου, Μάρλεν Μούλιου και Ποθητής Χαντζαρούλα. Με τους Κωνσταντίνα Μπάδα και Φιλήμονα Καραμήτσο. Διοργάνωση: Εκδόσεις Πλέθρον, Ένωση Προφορικής Ιστορίας (ΕΠΙ), Πνευματικό Κέντρο Δήμου Ιωαννιτών. Πολιτιστικός Πολυχώρος του Δήμου Ιωαννιτών «Δημήτρης Χατζής», 22 Μαΐου 2017.

[Βλ. <http://www.epirusonline.gr/index.php/listing-2-columns-news-10/item/3536-i-mnimi-afigeitai-tin-poli-sta-palia-sfageia>]

4. **«Οθωμανικά Μνημεία στην Ελλάδα – Κληρονομίες υπό διαπραγμάτευση»** (εκδόσεις Καπόν). Παρουσίαση του συλλογικού τόμου σε επιμέλεια των Ηλία Κολοβού, Γιώργου Πάλλη και Παναγιώτη Κ. Πούλου, με τους Αναστασία Δρανδάκη, Παύλο Κάβουρα και τους επιμελητές του τόμου. Γαλλική Σχολή Αθηνών, 9 Ιουνίου 2023.

[Βλ. <https://pyrranews.gr/parousiastike-o-syllogikos-tomos-me-titlo-othomanika-vivlia-stin-ellada-ekdoseis-kapon/>]

5. Παρουσίαση του βιβλίου του Μιχάλη Πέτρου **«Σπαράγματα της Γλοκείας Χώρας. Πένθος: άτομο-κοινωνία-πολιτική»** (πρόλογος: René Kaës), Εντευκτήριο Εκδόσεων Αρμός, Αθήνα, 17 Φεβρουαρίου 2024.

**III. Σεμινάρια σε μεταπτυχιακά προγράμματα άλλων Πανεπιστημίων
και ακαδημαϊκά θερινά σχολεία
(επιλογή)**

1. **«Κνωσός: Ανθρωπολογικές προσεγγίσεις της αρχαιολογικής πολιτιστικής κληρονομιάς».** Μεταπτυχιακό σεμινάριο στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου (14 Νοεμβρίου 2007, προσκεκλημένη του Τμήματος).
2. **“Looking through things- Problematising Museums and food consumption»** (με τη Βασιλική Κράββα). Διοργάνωση πενθήμερου σεμιναρίου για την κοινωνική σημασία του υλικού πολιτισμού στο 6^ο Θερινό Σχολείο για την Ανθρωπολογία, την Εθνογραφία και τη Συγκριτική Λαογραφία των Βαλκανίων. Κόνιτσα 28 Ιουλίου 2011 - 9 Αυγούστου 2011. [<http://www.border-crossings.eu/konitsa/2011/konitsa2011-course-description> και <http://he.duth.gr/conferences/practical/>]
3. **«Εβραϊκά μουσεία και Μουσεία Ολοκαυτώματος. Η διαχείριση της πολιτιστικής μνήμης».** Διαπανεπιστημιακό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Μουσειολογίας, Αρχιτεκτονική Σχολή Θεσσαλονίκης. Τέσσερις φορές προσκεκλημένη ομιλήτρια στο πλαίσιο των ετήσιων μαθημάτων του Μεταπτυχιακού Προγράμματος, Απρίλιος 2011, Απρίλιος 2013, Ιούνιος 2015, Ιανουάριος 2018).
4. **«"A last walk": Περπατώντας στην Αθήνα με επιζώντες του Ολοκαυτώματος. Μνήμη, χώρος και κινηματογραφική καταγραφή».** Με τον σκηνοθέτη Ν. Χρυσικάκη. Σχολιασμός: Ο. Βαρών-Βασσάρ. Μεταπτυχιακό σεμινάριο Κοινωνικής Γεωγραφίας του Ινστιτούτου Ιστορικών Ερευνών του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών, του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών, του Τομέα Πολεοδομίας και Χωροταξίας του ΕΜΠ, του Τμήματος Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου και του Τμήματος Γεωγραφίας του Χαροκόπειου Πανεπιστημίου. Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ). (Προσκεκλημένη της Επικ. Καθηγήτριας στο Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου Έφης Γαζή, Αθήνα, 21 Ιανουαρίου 2013).
5. **"Γεωγραφία της Μνήμης: Προφορική Ιστορία και κινηματογραφική καταγραφή".** Ένα ερευνητικό κινηματογραφικό project με τον Νίκο Χρυσικάκη. Μεταπτυχιακά σεμινάρια του Τομέας Λαογραφίας του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων με τίτλο «Μνήμη και Χώρος», 26 Νοεμβρίου 2014. [Βλ. <http://www.pamvotispress.gr/anichta-seminaria-gia-ti-mnimi-ke-to-choro/>]
6. **«Από τη μινωική αρχαιότητα στη νεοελληνική λογοτεχνία και αντιστροφή: Σκέψεις γύρω από την 'κρητική ματιά'».** Σεμινάριο στο πλαίσιο του κύκλου «Υλική Αρχαιότητα και Νεοελληνική λογοτεχνία». Τμήμα Φιλολογίας, Εργαστήριο Νέας

Ελληνικής Φιλολογίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων (διοργάνωση: καθηγητές Τάκης Καγιαλής και Γιάννης Παπαθεοδώρου). 15 Δεκεμβρίου 2014.

7. **«Το μουσείο ως πολιτισμική μεταφορά: Wunderkammern και σύγχρονη τέχνη»** (με την Α. Αδαμοπούλου). Μεταπτυχιακό σεμινάριο του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου. (Προσκεκλημένη της διδάσκουσας Ε. Γιαλούρη). 6 Μαΐου 2015.
8. Συμμετοχή στο σεμινάριο **«Υβριδικά τοπία: Αστικός χώρος και ψηφιακά περιβάλλοντα»** του Διατμηματικού ΠΜΣ-«Διαχείριση Μνημείων. Αρχαιολογία, Πόλη και Αρχιτεκτονική» (προβολή και συζήτηση γύρω από το επεισόδιο της σειράς *Black Mirror* “White Bear”). (Προσκεκλημένη της διδάσκουσας Δ. Καταπότη). 27 Ιανουαρίου 2017.
9. **«Κνωσός: Μια εθνογραφική προσέγγιση της μινωικής αρχαιολογικής κληρονομιάς»**. Σεμινάριο για τους φοιτητές του Διατμηματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Π.Μ.Σ) «Διαχείριση Μνημείων: Αρχαιολογία, Πόλη και Αρχιτεκτονική» (Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών, Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του Πανεπιστημίου Πατρών, Τμήμα Πολιτισμικής Τεχνολογίας και Επικοινωνίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου). (Προσκεκλημένη της διδάσκουσας Α. Μπούνια, εαρινό εξάμηνο 2007). 8 Μαΐου 2017.
10. **«Οι πολλαπλές διαπραγματεύσεις της προφορικής ιστορίας στα μουσεία και η διαχείριση της μνήμης»**. Σεμινάριο για τους μεταπτυχιακούς φοιτητές του ΜΠΣ «Σπουδές στην Τοπική Ιστορία - Διεπιστημονικές Προσεγγίσεις». Τμήμα Ιστορίας-Εθνολογίας, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης. (Προσκεκλημένη της καθ. Βασιλικής Κράββα). 18 Μαΐου 2017.
11. **“Sharing innovative Critical Heritage praxis in Education”**. Καταληκτικό σεμινάριο του ευρωπαϊκού προγράμματος Horizon 2020 “COHERE: Critical Heritages: Performing and Presenting Identities in Europe”. Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, ΕΚΠΑ, 1 Μαρτίου 2019.
12. **«Incantadas, Μαγεμένες, Είδωλα, Suret Maleh: μεταφράσεις και κοινωνικές ανανοηματοδοτήσεις ενός αρχαίου μνημείου της Θεσσαλονίκης»**. Μεταπτυχιακό σεμινάριο, ΠΜΣ «Σπουδές στην κλασική, βυζαντινή και νεοελληνική γραμματεία», Τμήμα Φιλολογίας, Πανεπιστήμιο Πατρών. (Προσκεκλημένη της διδάσκουσας, καθ. Γ. Γκότση, 5 Δεκεμβρίου 2019).
13. **“Who Owns the Past?": Η διεκδίκηση του μνημείου των Μαγεμένων ("Incantadas") στη σύγχρονη Θεσσαλονίκη** (με τη Σ. Γκαλινίκη). Μεταπτυχιακό σεμινάριο, Διδρυματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Διαχείριση

Μνημείων – Αρχαιολογία, Πόλη και Αρχιτεκτονική». Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών, Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του Πανεπιστημίου Πατρών & Τμήμα Πολιτισμικής Τεχνολογίας και Επικοινωνίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου. (Προσκεκλημένη του καθ. Δ. Πλάντζου, 4 Μαΐου 2020).

- 14. «Κατασκευάζοντας αφηγήσεις για το παρελθόν. Με αφορμή μια ψηφιακή έκθεση».** Συμμετοχή με εισήγηση στην ομώνυμη ημερίδα του Εργαστηρίου Μουσειολογίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Η εκδήλωση έγινε στο πλαίσιο του προβληματισμού που επιδιώκει να προωθήσει το ελληνικό τμήμα του ICOM και τον εορτασμό της Διεθνούς Ημέρας Μουσείων 2021 με κεντρικό θέμα: «Το μέλλον των μουσείων: αναστοχασμός και επανεκκίνηση». Ζωντανή μετάδοση στις 22 Μαΐου 2021.

Με τους: Τέτη Χατζηνικολάου, Επίτιμη Διευθύντρια ΥΠΠΟΑ, Πρόεδρο του Ελληνικού Τμήματος του Διεθνούς Συμβουλίου Μουσείων, Αναστασία Λαζαρίδου, Διευθύντρια, Διεύθυνση Αρχαιολογικών Μουσείων, Εκθέσεων και Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων, ΥΠΠΟΑ, Δημήτρη Πλάντζο, Καθηγητή, ΕΚΠΑ, Αναστασία Χουρμουζιάδη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Αιγαίου. Συντονισμός συζήτησης: Αλεξάνδρα Μπούνια, Καθηγήτρια Μουσειολογίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου.

[Βλ. <https://www.youtube.com/watch?v=UcJH5hHBNP8>]

- 15. «Υλικός Πολιτισμός, Αρχαιολογία και Τουρισμός: Από τα αρχαιολογικά αντίγραφα στις ταξιδιωτικές υλικότητες και τα τουριστικά αναμνηστικά (souvenirs)».** Θερινό Σχολείο από το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης (με χρηματοδότηση: ΕΛΙΔΕΚ/ΓΓΕΚ), στο πλαίσιο του ερευνητικού προγράμματος «ARCHAEO TOUR: Αρχαιολογία, Τουρισμός και Τοπικές Κοινωνίες» (επιστ. υπεύθυνη: Δ. Νάζου), 1-5 Οκτωβρίου 2021. Εισήγηση με θέμα: «Αντίγραφα, ανακατασκευές, ή ευφάνταστες αναπαραστάσεις; Σχετικά με τις χρήσεις και τις πολιτισμικές σημασίες της μινωικής κολώνας στη σύγχρονη Κρήτη” (1 Οκτωβρίου 2021).

[<http://archaeotour.keme.uoc.gr/wp-content/uploads/2021/09/Program-Therino-Sxoleio.pdf>, <http://archaeotour.keme.uoc.gr/>]

- 16. «Μουσεία και εκθέσεις Ολοκαυτώματος: ζητήματα διαχείρισης της ιστορικής μνήμης».** Σεμινάριο για του μεταπτυχιακούς φοιτητές του ΜΠΣ «Σπουδές στην Τοπική Ιστορία - Διεπιστημονικές Προσεγγίσεις». Τμήμα Ιστορίας-Εθνολογίας, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης. (Προσκεκλημένη της καθ. Αθηνάς Μαχά, 4 Μαΐου 2023).

IV. PODCASTS

1. *«Η ρωμανιώτικη μουσική παράδοση των Ιωαννίνων - ο άγνωστος πλούτος των Εβραίων της πόλης»*, στο πλαίσιο της εικαστικής έκθεσης PLASMATA II της Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών που οργανώθηκε στα Γιάννενα τον Ιούνιο του 2023 και του ιντερνετικού ραδιοφώνου της Στέγης «Radio Movement”.

Podcast με τον αρχιτέκτονα και μουσικό Σάκη Νεγρίν και τη διευθύντρια του Εβραϊκού Μουσείου Ελλάδας Ζανέτ Μπατίνου για τον άγνωστο μουσικό πλούτο των Ρωμανιωτών Εβραίων αλλά και τη σημασία του στο μνημονικό τοπίο των Ιωαννίνων. Ακούγονται, υπομνηματίζονται και σχολιάζονται σπάνιες ιστορικές ηχογραφήσεις με Γιαννιώτες επιζώντες του Ολοκαυτώματος, καθώς και οι πρωτότυπες ερμηνείες των ρωμανιώτικων κομματιών από τον μουσικό Μάρκο Μπατίνο.

Διαθέσιμο στα podcasts της Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών:

https://stegi.radio/show/plasmata-ii-ioannina-podcasts-feat-sakis-negrin-jeanette-mpatinou-2023-07-09?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTEAAR0HMgHXYOP-7cI4A84ccVI3D-zKWzq5_pyDwtB89HcoAZ7I9gkdIyKv1n4_aem_kNDFOcB9e1lybqscteMDKw

2. *«Οι Μαγεμένες της Θεσσαλονίκης και η ταραχώδης ιστορία της αρπαγής τους»*. Podcast μαζί με τη Σ. Γκαλινίκη και την Αγιάτη Μπενάρδου για τη LIFO, 17 Δεκεμβρίου 2023.

Διαθέσιμο στο:

https://www.lifo.gr/podcasts/istoria-mias-polis/oi-magemenes-tis-thessalonikis-kai-i-tarahodis-istoria-tis-arpagis-toys?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTEAAR2nA5cO7y9537hbprL6cEDLFjH4IJ54Yq6s8eh_aZ1J26SY02P8VTCpwwQ_aem_GITHS8uTEcXuETR5zmCBnQ

3. *«Ποιες είναι οι Μαγεμένες της Θεσσαλονίκη ή αλλιώς Incantadas;»* Podcast μαζί με τη Σ. Γκαλινίκη και τον “Archaeostoryteller”, Θεωρητή Παπακόστα, 27 Φεβρουαρίου 2024.

Διαθέσιμο στο: https://pod.gr/archaeostoryteller/oi-magemenes-tis-thessalonikis/?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTEAAR2aD0V3oykn_mFHz4R8ip7Lou0HfpFKKYJ0nHjtPCPha_uFkBGqugxr4Ps_aem_TEWTmTM6qlIKyd_cw11AhiQ

V. **Διοργάνωση σεμιναρίων και εργαστηρίων (workshop) για εκπαιδευτικούς και μουσειακούς επαγγελματίες:**

1. **«Προφορική Ιστορία και Σχολείο»**

(Με το Εργαστήριο Λαογραφίας του Τμήματος Ιστορίας -Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, σε συνεργασία με την Περιφερειακή Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας και Πρωτοβάθμιας και τη Διεύθυνση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Νομού Ιωαννίνων).

Επιμορφωτικό σεμινάριο για την Προφορική Ιστορία και τη συμβολή της στην εκπαιδευτική διαδικασία, το οποίο επικεντρώθηκε σε θέματα θεωρίας, μεθοδολογίας και τεχνικών της Προφορικής Ιστορίας και στη σχέση τους με τα μουσεία. Γιάννενα, 13-15 Μαρτίου 2015 (διάρκεια: 22 ώρες).

[Βλ.

<http://www.epi.uth.gr/index.php?page=events4>]

2. **“Crafting Access”**

Σεμινάριο κατάρτισης μουσειακών επαγγελματιών στη διοργάνωση εκπαιδευτικών δράσεων για τυφλούς και μερικώς βλέποντες επισκέπτες (Αργυρόκαστρο, Αλβανία, Οκτώβριος 2016. Διοργάνωση: Cultural Heritage Without Borders & Balkan Museum Network).

[Βλ. <http://chwb.org/albania/news/museum-professionals-and-craftspeople-from-the-region-get-together-to-make-museums-more-accessible/>]

3. **«Προφορική Ιστορία και μουσεία: Προτάσεις και ιδέες για την αξιοποίηση των μουσείων σε σχολικά προγράμματα ιστορίας».** Σεμινάριο για εκπαιδευτικούς, 1^ο Μαθητικό Συνέδριο Προφορικής Ιστορίας (θέμα: «Προφορική Ιστορία & Διδακτική της Ιστορίας»). Σιβιτανίδειος Σχολή, 12 Μαΐου 2019.

[<http://oralhistorygroups.gr/1mspi-ergastiria-seminaria/>]

4. "Μετά τη μουσειοπαιδαγωγική: Η εισαγωγή εννοιών της πολιτιστικής διαχείρισης στη διδασκαλία της Ιστορίας", εισήγηση στο επιμορφωτικό σεμινάριο **«Από τη Δημόσια στη Σχολική Ιστορία»**. 6^ο Περιφερειακό Κέντρο Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού Υπουργείου Παιδείας & Διεύθυνση Πολιτισμού Δήμου Πειραιά, σε συνεργασία με το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα "Δημόσια Ιστορία" του ΕΑΠ, Πινακοθήκη Πειραιά, 7 Οκτωβρίου 2019.

[Βλ.

<https://drive.google.com/file/d/1fYdoY79EEzM5gxj5snCFMsBiLv9Mp4lX/view>]

5. «*Δημιουργώντας προσβάσιμα έργα τέχνης: Ο ρόλος του Εικαστικού*» (*The Inclusion Discourse Series - Live Online Discussion*).

Βίντεο-ομιλία μου για τον ρόλο του εικαστικού στη δημιουργία προσβάσιμων έργων τέχνης για το κοινό ατόμων με οπτική αναπηρία.

Το project “The Inclusion Discourse Series” πραγματοποιήθηκε από την εταιρεία Off Stream υπό την αιγίδα και με την οικονομική υποστήριξη του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού. 24 Νοεμβρίου 2021.

[Βλ. την ομιλία εδώ: <https://fb.watch/gtZBgbUKVK/>]

6. Διαδικτυακή συζήτηση "*The Inclusion Discourse Series*", 3 Δεκεμβρίου 2021, Παγκόσμια Ημέρα Ατόμων με Αναπηρίες.

Πέντε προσκεκλημένοι ειδικοί από την Ελλάδα και το εξωτερικό ανταλλάσσουμε απόψεις πάνω σε εφαρμοσμένες πρακτικές συμπερίληψης ατόμων με οπτικές αναπηρίες στο σύγχρονο πολιτισμό, και απαντούμε σε ερωτήσεις του κοινού.

[<https://www.facebook.com/this.is.offstream/videos/1073623389853780/>]

7. «*Η προφορική ιστορία στα μουσεία*». Διήμερο σεμινάριο για ειδικούς, ερευνητές και φοιτητές που δραστηριοποιούνται στον χώρο των μουσείων, του πολιτισμού και της δημόσιας ιστορίας σχετικά με τις διαδικασίες αξιοποίησης προφορικών μαρτυριών σε μουσειακούς και ευρύτερα εκθεσιακούς χώρους. Ο χαρακτήρας του εργαστηρίου ήταν βιωματικός και περιλάμβανε μικρή κλίμακας επιτόπια έρευνα στην πόλη της Ελευσίνας. Με τις Ρίκη Βαν Μπούσχοτεν (ομότ. καθ. Παν/μίου Θεσσαλίας, Μάρλεν Μούλιου, επικ. καθ. ΕΚΠΑ και Μαρία Βλαχάκη, ΕΑΠ). Μια πρωτοβουλία από την «Ελευσίνα Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης 2023» για επαγγελματίες μουσείων και πολιτιστικών οργανισμών. 18-19 Σεπτεμβρίου 2022.

[http://epi.uth.gr/wp-content/uploads/2022/03/%CE%A0%CE%A1%CE%9F%CE%A3%CE%9A%CE%9B%CE%97%CE%A3%CE%97_%CE%A3%CE%95%CE%9C%CE%99%CE%9D%CE%91%CE%A1%CE%99%CE%9F-%CE%95%CE%9B%CE%95%CE%A5%CE%A3%CE%99%CE%9D%CE%91.pdf?fbclid=IwAR1oFeK6V4cPfNpwwyQpWj_JmewEWBKG9dxFOI9shNxYswaMqgQebUwfOS0]

[<https://2023eleusis.eu/seminario-i-proforiki-istoria-sta-mo/>]

5. ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

A. ΒΙΒΛΙΑ

1. Esther Solomon (ed.), 2021. *Contested Antiquity: Archaeological Heritage and Social Conflict in Greece and Cyprus*. Bloomington: Indiana University Press (330 σελίδες).

REVIEWS/KΡΙΤΙΚΕΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ:

1. ARTEMIS LEONTIS (UNIVERSITY OF MICHIGAN), Review of: *Contested Antiquity. Archaeological Heritage and Social Conflict in Modern Greece and Cyprus*, Edited by Esther Solomon (2021, Bloomington, IN: Indiana University Press), *The Journal of modern Greek Studies*, Volume 41, Number 2, October 2023, pp. 293-301. https://muse.jhu.edu/pub/1/article/908562?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTAAAR0cMjxauhbMrR-pUANcdL64gSKVfvFq5_RlhREpMrFOC86-BzEsJ0t0f1g_aem_MaBLJ9u_hWHxS-jO1S-rOg
<https://muse.jhu.edu/pub/1/article/908562>
  2. STELIOS LEKAKIS (NEWCASTLE UNIVERSITY), Review of: *Contested Antiquity. Archaeological Heritage and Social Conflict in Modern Greece and Cyprus*, Edited by Esther Solomon (2021, Bloomington, IN: Indiana University Press), *Journal of Greek Media & Culture*, Volume 8, Number 2, 2022, pp. 267–69.
  3. HAMILAKIS YANNIS (BROWN UNIVERSITY), “Remnants of an On-Going Clash. Review of: *Contested Antiquity. Archaeological Heritage and Social Conflict in Modern Greece and Cyprus*”, Edited by Esther Solomon (2021, Bloomington, IN: Indiana University Press), *Critical Studies in Cultural Heritage* 3 (1): 2, 2023, pp. 1-5.
  4. KOUVATSOY PARASKEVI (Universidad de Guadalajara), “Patrimonio arqueológico y conflicto social (Esther Solomon (ed.): *Contested Antiquity: Archaeological Heritage and Social Conflict in Modern Greece and Cyprus*)”, *Pasajes* 64 (“Museos y espacios de memoria para la Resistencia”), pp, 157-162. <https://puv.uv.es/pasajes-64.html>
  5. ΚΑΡΑΣΑΡΙΝΗΣ ΜΑΡΚΟΣ, “Διαφιλονικούμενο παρελθόν. Μια πολυσυλλεκτική προσέγγιση των ιδεολογικών και πολιτικών σημασιοδοτήσεων της αρχαιολογικής πολιτιστικής κληρονομιάς”. Εφημ. *Το Βήμα*, 13 Ιουνίου 2021, Σ2, Ένθετο “Βιβλία”. <https://www.tovima.gr/print/books-ideas/diafilonikoumeno-parelthon/>
  6. ΣΩΤΗΡΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, “Διαφιλονικούμενη αρχαιότητα”, Εφημ. *Τα Νέα*, 28 Ιουλίου 2022, https://www.in.gr/2022/07/28/life/book/diafilonikoumeni-arxaiotita/?fbclid=IwAR3LHV8e3CyB_sDXF5_W_LswNCoNOyd7PeQM7f6q_XZo_aTGbL7jJEq9MUF0
2. Εσθήρ Σολομών και Στυλιάνα Γκαλινίκη (επιμ.), 2021. *“The work of magic art”. Ιστορία, χρήσεις & σημασίες του μνημείου των Incantadas της Θεσσαλονίκης*. Πρακτικά επιστημονικής διημερίδας. Θεσσαλονίκη, Εκδόσεις Αρχαιολογικού Μουσείου Θεσσαλονίκης (416 σελίδες).

Α1. ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΙΔΙΚΟΥ ΤΕΥΧΟΥΣ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ

3. Εσθήρ Σολομών και Ελένη Αποστολίδου (επιμ.): *Museums, museum education and 'difficult heritage'* (“Μουσεία, εκπαίδευση και «δύσκολη» κληρονομιά”). Επιμέλεια ειδικού θεματικού τεύχους (αρ. 6) του διεθνούς περιοδικού ανοικτής πρόσβασης (με κριτές), *MuseumEdu*. [Πρόσβαση στο πλήρες τεύχος: <http://museumedulab.ece.uth.gr/main/el/node/43>]

Γ. ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΣΕ ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ

4. «Προς μία Ανθρωπολογική προσέγγιση της Κνωσού: Ζητήματα κρητικής ταυτότητας και μινωική κληρονομιά». *Πεπραγμένα του 9^{ου} Κρητολογικού Συνεδρίου (Ελούντα 1-6 Οκτωβρίου 2001)*, Εταιρία Κρητικών Ιστορικών Ερευνών, Ηράκλειο 2006, σελ. 33-49.
5. “Getting lost in the Labyrinth: Tourists at the site of Knossos”. Στο O. Menozzi, M. L. Di Marzio and D. Fossataro (επιμ). *Proceedings of the 9th Symposium on Mediterranean Archaeology* (Chieti Ιταλίας, 24-26 February 2005). *British Archaeological Reports. International Series 1739*. Archaeopress, Οξφόρδη 2008, σελ. 455-461.
6. «Η έκθεση των νεολιθικών ευρημάτων στην αίθουσα ‘Χουρμουζιάδη’ του Αρχαιολογικού Μουσείου Βόλου: Μια ‘ποιητική’ του θεσσαλικού παρελθόντος». Στα *Πρακτικά του 1ου Διεθνούς Συνεδρίου Ιστορίας & Πολιτισμού της Θεσσαλίας* (Λάρισα, 9-11 Νοεμβρίου 2006). Περιφέρεια Θεσσαλίας, 2008, τόμος Α', σελ. 48-65.
7. «Τι γνωρίζουν και τι προσδοκούν οι κάτοικοι της Θεσσαλονίκης από το Αρχαιολογικό Μουσείο της πόλης τους; Συμπεράσματα της πρώτης έρευνας κοινού» (με τις Σταυρούλα Βαρσάκη και Ιφιγένεια Καραγκούνη). Στο *ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΕΡΓΟ ΣΤΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΤΗ ΘΡΑΚΗ (ΑΕΜΘ) 21*, 2007, σελ. 207-214. [Έτος δημοσίευσης: 2011]
8. «Από την ανασκαφή στην έκθεση: Μουσειολογικές παράμετροι της περιοδικής έκθεσης ‘Τα Καλίνδοια, μία αρχαία πόλη στη Μακεδονία’» (με την Π. Αδάμ-Βελένη). Στο *ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΕΡΓΟ ΣΤΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΤΗ ΘΡΑΚΗ (ΑΕΜΘ) 22*, 2008, σελ. 255-264. [Έτος δημοσίευσης: 2011]

9. «Αγρός, οικία, κήπος, τόπος, η νέα μόνιμη Έκθεση του Αρχαιολογικού Μουσείου Θεσσαλονίκης» (με τους Π. Αδάμ-Βελένη, Μ. Λουκμά, Γ. Τσεκμέ, Δ. Τερζοπούλου και Κ. Χατζηνικολάου), Στο **ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΕΡΓΟ ΣΤΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΤΗ ΘΡΑΚΗ (ΑΕΜΘ) 23**, 2009, σελ. 293-302. [Έτος δημοσίευσης: 2011]
10. «Το Μουσείο της Αρχαίας Αγοράς Θεσσαλονίκης: Διαδρομές στο παρελθόν της πόλης» (με τους Π. Αδάμ-Βελένη και Δ. Καλλιγά). Στο **ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΕΡΓΟ ΣΤΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΤΗ ΘΡΑΚΗ ΑΕΜΘ) 24** (2010), σελ. 441-453. [Έτος δημοσίευσης: 2014]
11. «Μουσεία και προφορικές μαρτυρίες: Ενδυναμώνοντας μνήμες και σχέσεις». Στο Ρ. Βαν Μπούσχοτεν, Τ. Βερβενιώτη, Κ. Μπάδα, Ε. Νάκου, Π. Πανταζής, Π. Χατζαρούλα (επιμ.), Πρακτικά του Διεθνούς Συνεδρίου **Γεφυρώνοντας τις γενιές: Διεπιστημονικότητα και αφηγήσεις ζωής στον 21ο αιώνα. Προφορική Ιστορία και άλλες Βιο-ιστορίες** (Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος, 25-27 Μαΐου 2012). Ένωση για την Προφορική Ιστορία, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος, 2013, σελ. 59-79.
12. «‘Voglio per lui la pace eterna’: Διεκδικώντας την ελληνική αρχαιότητα στην Ύστερη Οθωμανική Θεσσαλονίκη (1872-1912)» (με τη Σ. Γκαλινίκη). Στο Ε. Χεκίμογλου (επιμ.), Πρακτικά του Διεθνούς Συνεδρίου **Η Θεσσαλονίκη στις παραμονές του 1912** (Κέντρο Ιστορίας Θεσσαλονίκης, 21-23 Σεπτεμβρίου 2012). Εκδόσεις Εβραϊκού Μουσείου Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη, 2015, σσ. 145-162.
13. «Πρόλογος ή αναζητώντας το έργο μιας (επί μακρόν χαμένης) μαγείας» (με τη Σ. Γκαλινίκη). Στο Εσθήρ Σολομών και Στυλιάνα Γκαλινίκη (επιμ.) **“The work of magic art”. Ιστορία, χρήσεις & σημασίες του μνημείου των Incantadas της Θεσσαλονίκης**, Πρακτικά επιστημονικής διημερίδας, Θεσσαλονίκη, Εκδόσεις Αρχαιολογικού Μουσείου Θεσσαλονίκης, σελ. 17-20.
14. “The work of magic art”: ιστορία, χρήσεις και σημασίες του μνημείου των Incantadas της Θεσσαλονίκης. Εισαγωγή και νέα δεδομένα» (με τη Σ. Γκαλινίκη. Στο Εσθήρ Σολομών και Στυλιάνα Γκαλινίκη (επιμ.) **“The work of magic art”. Ιστορία, χρήσεις & σημασίες του μνημείου των Incantadas**

της *Θεσσαλονίκης*, Πρακτικά επιστημονικής διημερίδας, Θεσσαλονίκη, Εκδόσεις Αρχαιολογικού Μουσείου Θεσσαλονίκης, σελ. 26-56.

Δ. ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΣΕ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΥΣ ΤΟΜΟΥΣ

15. “Knossos: Social Uses of a Monumental Landscape”. Στο Y. Hamilakis & N. Momigliano (επιμ.) *ARCHAEOLOGY AND EUROPEAN MODERNITY: PRODUCING AND CONSUMING THE ‘MINOANS’*. *Creta Antica 2006*, Bottega d’Erasmus. Aldo Ausilio Editore in Padova, σελ. 163-182.
16. «Κνωσός. Κοινωνικές χρήσεις ενός μνημειακού τοπίου». Στο Χαμηλάκης, Γ. και Momigliano, N. (επιμ.), *Αρχαιολογία και Ευρωπαϊκή Νεωτερικότητα: Παράγοντας και καταναλώνοντας τους «Μινωίτες»*. Εκδόσεις του 21ου (μτφρ. Ν. Κούτρας), Αθήνα 2010, σελ. 223-248.
17. «Ο άνθρωπος είναι ό,τι τρώει... Προσεγγίσεις στην ιστορία της διατροφής» (με τη Λ. Στεφανή). Στο *Ο Πολιτισμός στο Τραπέζι*. Εκδόσεις Αρχαιολογικού Μουσείου Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη 2010, σελ. 11-24.
18. «Ιστορία, μνήμη, αναπαράσταση: Παρουσιάζοντας το Ολοκαύτωμα στα εβραϊκά μουσεία της Ελλάδας». Στο Ν. Μαραντζίδης, Σ. Δορδανάς, Ν. Ζάικος & Γ. Αντωνίου (επιμ.), *Το Ολοκαύτωμα στα Βαλκάνια*. Εκδόσεις Επίκεντρο, Θεσσαλονίκη 2011, σελ. 477-516.
19. «Τα μουσεία και η ανατροπή της εκθεσιακής τάξης: Παιχνίδια με τις αξίες του Διαφωτισμού». Στο *Αναφορά/ Αναπαράσταση*. Εκδόσεις Futura, Αθήνα, 2011, σελ. 29-33.
20. “Museums and the subversion of the exhibitionary order: Playing with Enlightenment values”. In *Reference/Representation*. Futura Editions, Athens, pp.105-110.
21. «Αφηγούμενοι προσωπικές ιστορίες... Μία έκθεση για τους κατοίκους της ρωμαϊκής Θεσσαλονίκης στον κήπο του Αρχαιολογικού Μουσείου». Στο Π.

- Αδάμ-Βελένη και Δ. Τερζοπούλου (επιμ.), *Αγρός - Οικία - Κήπος - Τόπος*. Εκδόσεις Αρχαιολογικού Μουσείου Θεσσαλονίκης - Ζήτης, Θεσσαλονίκη 2012, σελ. 184-211.
22. “Narrating personal (hi)stories... An exhibition on the inhabitants of Roman Thessaloniki in the garden of the Archaeological Museum”. In P. Adam-Veleni and D. Terzopoulou (eds) *Field - House - Garden - Grave*. Archaeological Museum of Thessaloniki- Zitis Publications, Thessaloniki 2012, pp. 184-211. [Η αγγλική δημοσίευση]
23. «Τα μουσεία ως 'αντικείμενα'. Αναζητώντας τρόπους προσέγγισης». Στο Ε. Γιαλούρη (επιμ.), *Υλικός πολιτισμός. Η ανθρωπολογία στη χώρα των πραγμάτων*. Εκδόσεις Αλεξάνδρεια, Αθήνα 2012, σσ. 75-124.
24. « ‘Από την πλευρά των επιζώντων’: Μουσεία Ολοκαυτώματος και Προφορική Ιστορία». Στο Ε. Νάκου και Α. Γκαζή (επιμ.) *Προφορική Ιστορία, Μουσεία και Εκπαίδευση*. Αθήνα, Εκδόσεις Νήσος, σελ. 131-154.
25. «Las Incantadas of Salonica: Searching for "enchantment" in a city's exiled heritage» (με τη Σ. Γκαλινίκη). Στο K. Harloe, N. Momigliano & A. Farnoux (επιμ.), *Hellenomania*. Routledge, 2018, σσ. 271-310.
26. «Για τη διαχείριση της ιστορικότητας: Τα νεκροταφεία της Θεσσαλονίκης ως πολιτιστική κληρονομιά» (με τη Σ. Γκαλινίκη). Στο Ι. Δρίνης, Β. Νιτσιάκος & Π. Ποτηρόπουλος (επιμ.), *Πολιτιστικές Κληρονομίες: Νέες αναγνώσεις-Κριτικές προσεγγίσεις*, Ars Nova, Αθήνα 2022, σσ. 179-202.
27. «Σε ποιον ανήκει το παρελθόν; Η διεκδίκηση του μνημείου των Μαγεμένων («Incantadas») και το «παραμύθι» της νεότερης και σύγχρονης Θεσσαλονίκης» (με τη Σ. Γκαλινίκη). Στο Δ. Πλάντζος (επιμ.), *Τα μνημεία των Άλλων: Ανεπιθύμητες κληρονομίες στις παρυφές της μνήμης και της λήθης*. Εκδόσεις Νεφέλη, Αθήνα 2023, σσ. 200-217.
28. “Minoan heritage and the negotiation of tradition: Aspects of an archaeological ethnography at Archanes, Crete”. In Diamantis Panagiotopoulos & Pietro M. Militello (eds.), *Modelling Archaeological Landscapes. Bridging Past and Present in two Mediterranean Islands*, Heidelberg: Propylaeum 2023, pp. 115–170.

29. "Minoan columns and the 'Knossian red': thoughts about the re-production of the past in the present of Crete". In Felix Sattler and Anna Simandiraki-Grimshaw (eds.), *Replica Knowledge: An Archaeology of the Multiple Past*. Berlin: Humboldt-Universität zu Berlin - Centre for Cultural Techniques, Berlin.

E. ΑΡΘΡΑ ΣΕ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

30. "Constructing local identity through archaeological finds: the case of Knossos (Crete, Greece)". *Museological Review 2003, (Special Issue 10)*, Εκδόσεις Πανεπιστημίου Leicester, σελ. 31-47.

31. «Το Αρχαιολογικό μνημείο ως τοπίο: Ανθρωπολογικές προσεγγίσεις μιας γεωγραφικής έννοιας». *Κριτική Διεπιστημονικότητα 2005, (τόμος 1)*, Εκδόσεις Σαββάλας, σελ. 74-97.

32. «Δράσεις αξιολόγησης στο Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης: Δύο έρευνες κοινού» (με τις Πολυξένη Αδάμ-Βελένη και Πολυξένη Γεωργάκη). *Τετράδια Μουσειολογίας*, τ. 6, 2009, σελ. 64-67.

33. «Μουσεία και Κοινωνική Αλλαγή». *Δελτίο του Ελληνικού Τμήματος του Διεθνούς Συμβουλίου Μουσείων (ICOM)*, αρ. 10, σελ. 3-7.

34. "Εθνογραφικά μουσεία του 21ου αιώνα: επιτέλεση και πραγμάτευση της πολιτισμικής ετερότητας". Περιοδικό *Αρχαιολογία και Τέχνες*, 14/10/2014, επιμ. αφιερώματος Μάρλεν Μούλιου.

35. "Ethnographic museums of the 21st century. Negotiating cultural diversity". Αγγλόφωνη έκδοση του περιοδικού *Αρχαιολογία και Τέχνες* (Archaeology and the Arts), 11/5/2015.

36. «Εμείς και οι άλλοι. Τα εθνογραφικά μουσεία τον 21^ο αιώνα. *Αρχαιολογία και Τέχνες* [έντυπη συλλεκτική έκδοση], τ. 122, Δεκέμβριος 2016, σσ. 104-109.
37. “Artists-as-curators in museums: Observations on contemporary wunderkammern” (με την Α. Αδαμοπούλου). Διεθνές περιοδικό *THEMA, La revue des Musées de la civilization* no 4 (“*Museums Without Curators*”), 2016, σσ. 36-49.
38. “Museums, museum education and ‘difficult heritage’: Introduction” (με την Ελένη Αποστολίδου). *MuseumEdu* no 6, pp. 3-16.
39. «Το Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης: Ιστορία, θεσμικό πλαίσιο, αφηγήσεις, προοπτικές» (με τους Μαρκέλλου, Μ., Πανδή, Τ., Βαλιανάτος, Θ., και Στραπατσάκη, Μ. *Κριτικές Μελέτες για την Πολιτιστική Κληρονομιά*, 2 (1): 2, 2022, σελ. 1-9.
40. “From public debates to institutional establishment: Exploring the mission of the National Museum of Contemporary art in Greece” (with Tina Pandi, Marina Markellou & Thomas Vallianatos). *Journal of Greek Media and Culture (JGMC)*, 9 (1), 2023 pp. 3-20.

ΣΤ. ΛΗΜΜΑΤΑ ΣΕ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΕΣ

41. «Αποκλείοντας τα αντικείμενα από το φυσικό τους περιβάλλον: Μια περιήγηση στην ιστορία των μουσειακών χώρων του ελληνικού κόσμου». *Εγκυκλοπαίδεια Δομή, τόμος “Ελλάδα”*, Εκδόσεις ΔΟΜΗ, Αθήνα 2003, σελ. 370-372.
42. «Μουσειολογία: Οι ελληνικές όψεις μιας νέας επιστήμης». *Εγκυκλοπαίδεια Δομή, τόμος “Ελλάδα”*, Εκδόσεις ΔΟΜΗ, Αθήνα 2003, σελ. 367-369.

Z. ΠΟΣΤΕΡ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ ΚΑΙ ΚΡΙΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΣΕ ΚΑΤΑΛΟΓΟΥΣ ΕΚΘΕΣΕΩΝ, ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΚΑΙ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

43. *“In a... hidden museum.”* Πόστερ στην 17η ετήσια Συνάντηση Πανεπιστημιακών Μουσείων *UNIVERSEUM - XVII Universeum Annual Meeting* (με τον Καθ. της Ιατρικής Σχολής και Αντιπρύτανη του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Ανδρέα Φωτόπουλο). Άμστερνταμ και Ουτρέχτη, 9-10 Ιουνίου 2016.
44. *“Αρχαιότητα, Αρχαιολογία και Ελληνικότητα στην Ελλάδα του 20ου αιώνα (Μουσείο Μπενάκη, 10-12 Ιανουαρίου 2007). Μουσειολογικές εισηγήσεις και προβληματισμοί”*. Παρουσίαση του συνεδρίου, *Ilissia*, Περιοδική έκδοση του Βυζαντινού και Χριστιανικού Μουσείου, τ. 1.
45. *«Για την προάσπιση του κρατικού χαρακτήρα των αρχαιολογικών μουσείων της χώρας μας»*. Εφημερίδα *Documento* της Κυριακής, 21/8/2022, σ. 11.
46. *‘Archaeo-stories’: Προσεγγίζοντας το έργο της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας ως μια σύγχρονη πολιτισμική διαδικασία. Μια διαδικτυακή εφαρμογή (web app)*». Παρουσίαση του ομώνυμου ερευνητικού προγράμματος στο δελτίο του Ελληνικού Τμήματος του Διεθνούς Συμβουλίου Μουσείων (ICOM). Ενημερωτικό Δελτίο αρ. 18, 2021, σσ. 82-83.
47. *“Η μνήμη της ύλης”*. Κριτικό σημείωμα στον κατάλογο της έκθεσης του Τ. Στεφάνου “Υλες- Μνήμη” στο Αρχαιολογικό Μουσείο Ιωαννίνων (2012).

<h3>Γ. ΕΡΓΟ ΥΠΟ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ</h3> <p>(μη υποβληθέν σε κρίση)</p>

ΣΕ ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ:

48. *«Αγγίζοντας με τα μάτια. Βλέποντας με τα χέρια. Η σημασία της αφής στα μουσεία»*. Στο *Μουσεία 09. Προσβασιμότητα στα Μουσεία*. Πρακτικά του

ομότιτλου συμποσίου που διοργανώθηκε από το Διαπανεπιστημιακό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Μουσειολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας. Εκδόσεις Εντευκτήριο.

49. «“Entangled” Archaeological Objects: A Debate on the Significance of Museum Practice». Στα Πρακτικά του Διεθνούς Συνεδρίου *Museums and Difficult Heritage, Acts of the ICMAH Annual Conference* (Ελσίνκι, 16-18 Ιουνίου 2011).

50. «Μουσειολογία και διασπορικές κοινότητες: Το Μουσείο της Kehila Kedosha Yanina στη Νέα Υόρκη» (με τη Marcia Haddad Ikonomopoulos). Στο Μ. Σκαλτσά (επιμ.), *Ελληνική Διασπορά. Υλικές, Άυλες Μαρτυρίες και Ταυτότητες*, Πρακτικά του ομώνυμου συμποσίου (Θεσσαλονίκη 18-20 Μαΐου 2017). [Υπό δημοσίευση. Βλ. Συμπληρωματικό υλικό – βεβαίωση δημοσίευσης από την ομότ.καθηγήτρια του ΑΠΘ και επιμελήτρια του τόμου, Μ. Σκαλτσά].

ΣΕ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ:

51. “*Museums and Difficult Heritage*” (ICMAH Annual Conference, Ελσίνκι, 16-18 Ιουνίου 2011). Παρουσίαση του ομώνυμου συνεδρίου. Υπό δημοσίευση στο Περιοδικό του Βυζαντινού Μουσείου, *Ilissia*, τ. 9.

ΒΙΒΛΙΑ:

52. *Η επιμέλεια εκθέσεων τέχνης: Θεωρητικές και πρακτικές όψεις ενός παγκόσμιου πολιτισμικού φαινομένου*
Με την Α. Αδαμοπούλου. Εγχειρίδιο χρηματοδοτούμενο από το ερευνητικό πρόγραμμα πανεπιστημιακών συγγραμμάτων «Κάλιπος».

Ιωάννινα, 29 Ιουλίου 2024